№ 125 פרייז 3 קאפ. Lodzer Tageblatt.

לאדזשער טאגעבלאט

אנאנסען-פרייז: א שורה פעטיט אין טעקסט 1.20 ערשטע און דריטע זייט 60 ק. לעצטע זייט 80 קאפ., גראטולאציאנען פערלאבונגס און חתונה-אנזאגען 1-טע זייט 1.50—לעצטע זייט 1 רובל. נים ענגענומענע מאנוסקריפטען ווערען נים צוריקגעשיקט. פאר'ן אינהאלט פון אנאנסען איז די רעדאקציע נים פעראנטווארטליך.

רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פעטריקויער 16, טעלעפאן 867.
פיליע אין ווארשוי:
ח. ריזנער, טווארדא 28, טעל. 17-63.

אבאנעמענטס-פרייז: אין רוסלאנד א יאהר 8 רובל א האלב יאהר 4 רובל. א פערטעל יאהר 2 רובל. א חודש 70 קאפ. אין אויסלאנד: א חודש 1 רובל 25 קאפ. ענדערן דעם אדרעס קאסט 15 ק
אדרעס פון דער רעדאקציע און אדמיניסטראציע Лодзь, Петроковская 16.
אדרעס פאר דעפעשען: Лодзь. Тагеблатъ

זיבענטער יאהרגאנג — פרייטאג י"ח סיון תרע"ד — 30 מאי (12 יוני) 1914.

אונרוהען און שטרייקען אין איטאליען.

קאנטער-דעמאנסטראציעס געגען די שטרייקען.

נעאפאל (פ.) א מחנה דעמאנסטראנטען האבען גענומען ווארפען שטיינער אויף ארטילעריסטען, וועלכע האבען בעוואכט די אייזענבאהן-סטאנציע, און האבען פערוואונדעט אייניגע סאלדאטען. די ארטילעריסטען זענען ארויס אויף דער גאס און האבען עטליכע מאל אויסגעשאסען אין דער לופט. בעת דער פאניק איז איינער פון די מאניפעסטאנטען דערהרג'עט געווארען. צווישען די סאלדאטען זענען פאראן עטליכע פערוואונדעטע. די דעמאנסטראנטען האבען געפרובט אונטערצינדען א טאבאק-פאבריק, אבער דאס מיליטער האט זיי צוטריבען.

נעאפאל (פ.) א גרופע מאניפעסטאנטען האבען פערהאפט א וואגעלע מיט שטיינער און גענומען באמבארדירען די קא-אביניערען און די פאליציי. דערביי זענען דריי פאליציסטען ארומגערינגעלט געווארען פון המון און זענען געצוואונגען געווען צו בעהאלטען זיך אין א מילך-פירמע. דער בעזיצער פון דער פירמע האט אויסגעשאסען אויפ'ן המון פון א ברוינינג און האט איינעם דערהרג'עט.

פלארענץ (פ.) ביי דער ארבייטער-פאלאטע האבען זיך פערזאמעלט בערך 80 טויזענד מענשען. אייניגע פון המון האבען אנגעהויבען שיעסען פון רעוואלווערען אויפ'ן מיליטער. די סאלדאטען האבען געענטפערט מיט א שיעסעריי, דערביי איז איינער דערהרג'עט געווארען און עטליכע זענען פערוואונדעט.

רוים (פ.) אין פיאטשענצא האבען די שטרייקענדע בעשעדיגט א בריק דורך א דינאמיט-פאטראן.

קאנטער-דעמאנסטראציעס.

רוים (פ.) א גראנדיעזע פראצעסיע פון עטליכע טויזענד פירנער האט געמאכט א מאניפעסטאציע פאר'ן מיניסטעריום פון איינערן. די דעלעגאטען האבען געבעטען די בעאמטע צו בעגריסען אין נאמען פון דער בעפעלקערונג דעם מיניסטער סאלאנדרא און איבערגעבען איהם. אז די בעפעלקערונג בעציהט זיך מיט אכטונג צו דער רעגירונג און דער ארמעע.

א ענהליכע גראנדיעזע מאניפעסטאציע האט מען אויך געמאכט פאר'ן קעניגליכען פאלאץ און פאר'ן קריעגס-מיניסטעריום. דא האבען אייניגע דעפוטאטען געהאלטען רעדעס, וועלכע זענען אויפגענומען געווארען מיט אפלאדיסמענטען פון די מאניפעסטאנטען.

רוים (פ.) פון מילאנו טורין און פלארענץ טעלעגראפירט מען, אז דארט האבען אויפגעהערט די שטרייקען. אין דאלאניא איז פארגעקומען א מאניפעסטאציע געגען שטרייק. מארגען געהען שוין ארויס די צייטונגען. אין גענוא האט די ארבייטער-פאלאטע פארגעלעגט די שטרייקענדע ווידער צוצוטרעטען צו דער ארבייט.

פלארענץ (פ.) די שטאדט האט זיך בערוהיגט. ס'קומען דא פאר מאניפעסטאציעס לכבוד דער ארמעע.

סופראזשיסטקעס.

לאנדאן (פ.) אין דער סיטי איז היינט פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען פובליקום מיט סופראזשיסטקעס, וועלכע האבען צוטיילט זייער ליטעראטור אויף די גאסען. צווישען דער בעפעלקערונג בעמערקט מען א שטארקע אויפרעגונג געגען די סופראזשיסטקעס. ס'האבען זיך דא נעבילדעט פריי-ווילינע דרוזשינעס, אום צו בעשיצען די קירכען און מוזייען פון די סופראזשיסטקעס.

דאס לארדען-הויז.

לאנדאן (פ.) לויט א מיטטיילונג פון די צייטונגען, וועט די רעגירונג אין גיכען אריינטראגען א ביל אין פארלאמענט וועגען רעפארמירען די לארדען-פאלאטע. לויט דעם ביל וועלען די מיטגלידער פון לארדען-הויז אויסגעוועהלט ווערען פון דער בעפעלקע-

רונג און אויסער דעם וועט די פאלאטע פערליערען דאס וועטא-רעכט.

א שטרייק.

באקו (פ.) ס'האבען דא פערשטרייקט 5000 ארבייטער פון די נאפט-אונטערנעהמונגען. זיי האבען ארויסגעשטעלט עקאנאמישע פאדערונגען.

קייזער פראנץ יאזעף.

ווין (פ.) צוליעב דעם וואס קייזער פראנץ יאזעף איז שוין געזונד געווארען האבען די דאקטוירים, וואס האבען איהם בעהאנדעלט, בעקומען בעלוינונגען און ארדענס.

ווער קען נאך ניפט
די
אויסגעצייכנעטע
פאפיראסען

10 שט. 6 קאפ.
גיעז "לאפערם"

דער היינטיגער נומער ענטהאלט 10 זייטען.
Въ сегодняшнемъ номерѣ 10 страницъ

זונטאג דעו 1/14 יוני פון 11 ביז 1 וועט פארקומען דער 2-1 1-2
יעהרליכער אקט און עקזאמען
פון דער "טוב-שטומען-שולע" פון פעראיין "עזרת אלמים" זעליאנא 28 צו וועלכע געסטע און אלע די וועלכע עס אינטערעסירען זיך מיט דעם פעראיין ווערען געבעטען. 5742 די פערוואלטונג.

גרויסע געמעבלירטע רעמיזען 630 8 1
מיט ראמפען, זינד אויף דזיעלנא 27 צו פערמיעטהען. צו ערפאהרען אם פלאצע.

אונענטבעהרליכעס קרעם און עליקסיר צו די ציינער ערהאלט די ציינער וויים, ריין און געזונד.
פער/אנגט איבעראל.
5269 25 14

נאוואמיעסקא 6
פאסט-עקספעדיציאנס-ביורא
פון ה. פרענקעל
אננאהמע צו בעזארגען געלד, זאקאזנע בריעף, פאסילקעס, אבצונעהמען געלד פון דער פאסט שנעל און פראמפט. בעזארגע אויך זאקאזנע און געהעהנליכע בריעף צו אלע באהנען מיט א האלבע שעה פאר'ן צוג-אבגאנג. פאסילקעס און פאקעטען קענען אויך ביי מיר פערפאקט ווערען. אפען טעגליך פון 8 פריה ביז 10 אבענדס. 5567

אטוואצק
סאנאטאריום פון ד"ר פשינארא איינגעריכטעט מיט דעם גרעסטען קאמפארט אויף דעם אויסלענדישען ארט. 8 פאוויליאנען, 1 פאוויליאן ספעציעל פיר געזונדטע. זארגפעלטיגע ערצטליכע בעהאנדלונג. געגניצע אויס-קונפט אויפ'ן ארט אדער ביי ד"ר פרושינאדא, ווארשא, עריוואנסקא 4. 6026 52 22

דאס הויפט-קאנטאר פיר
פייער- עט ארבייטער-פערזיכערונגען פון
A. HIRSCHBERG, Lodz, Petrikauerstr. 58.
ערלעדיגט שנעל און פינקטליך אלערליי פייער- עט ארבייטער-פערזיכערונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען.
טיכטיגע און סאלידע אגענטען פיר לאדז און אומגעגענד ווערען געזוכט אויף די בעסטע בעדינגונגען. 622 3 1

מזומן געלד
צאהל איך פאר פאליסען פון פערזיכערונגס-געזעלשאפטען זאגאר אזעלכע, וואס מען האט מעהר נישט געצאהלט ווי אייניגע ראטעס. זיך צו ווענדען ווסכאדניא 56 יעצער. 33 589

מעומק לב אנו מברכים ברכת מזל טוב
את ידידני ש"ב משה אלי' ווישליצקי
מלובלין, לנשואיו עם בחירת לבו העלמה
מרת שרה ווישליצקי מודונקא-וואלא
שהוהגו אתמול בי"ו סיון בלאדז.
משה מאיר ווישלישקי ורעיתו.

Bad Neuenahr
שטרענג כשר האטעל
„Kronprintz"
אינה. ב. קאוואלסקי
אין מיינעם האטעל איזט דער שוחט, וועלכער איז מיט אדמו"ר וגיסו שליט"א מגור אלס שוחט אויף קור-ערטער. גרויסעס שפייזע-צימער. צימערן מיט עלעקטרישעם בעלייכטונג. היגיענישע עט דיעטישע קיכע, הויזבעדינער ביי אלע ציגען. 621 1

צו דער פערלאבונג פון פרײלין
שרה ווארצקי
מיט ה' ישעיה ראדיגאסקי
5743 גראטולירען הערצליך
וואלף בארנשטיין עט ברויט,
שמעון וויכוצקי,
מאשע אדלער,
מיכל ראדיגאסקי עט פרוי.

ווער עס דארף געלד?
און האט איין פאליס פון א פערזיכערונגס-געזעלשאפט, זאגאר אזאלכע וועלכען מען האט אויפגעהערט צו צאהלען, קען באלד בע-קומען ביי דעם גענעראל-אגענט
E. Jastrzenka ווענדען זיך פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6 נאכמיטאג פעטריקאוער 58, רעכטע אפיציגע, לעצטער אונגאנג, 2-טער שטאק. 544 3

ה. גרין, ווארשא
נאלעווקי 11 און נאלעווקי 17
מאכט בעקאנט זיינע געעהרטע קונדען, דאס עס זענען שוין געעפענט ביידע זיינע סקלאדען, אונד צוואר:

1) דער סקלאד פון מעטאלען
נאלעווקי № 11 אין 2-טען הויף
טעלעפאנען: פון לאנער 17-64, פון קאנטאר 89-64
עס געפינט זיך שטענדיג אם לאגער:
מעש, קופער, טאמבאק, נייזילבער, אלומיניום צין, בליי, ניקעל, אנטימאן, צינק, זילבער און אלע ארטען (בלעך, דראהט, שטאנגען, רעהרען, און בלאקען); שווארצבלעך, רויהע און לאקירטע צום אויסארבייטען קנעפף און אנדערעס; חייסבלעך, קאליערטע בלעכען; פערניקעלטע צינק-און שטאהל-בלעך, בימע-טאלענע (אייזען מיט מעש בעדעקט) בלעך, דראהט און רעהרען; גראפיט-טינגעל א. ז. וו. איינקויף און פערקויף פון אללערהאנד מעטאל-שטעליך.

2) דער מאגאזין פון נייזילבער, זיל-בער און ניקעל-אויסארבייטונגען
נאלעווקי № 17 טעלעפאן 22-53
ספעציאליטעט: טיש-בעשטעק אוים ווייסען מעטאל דיק פערזילבערט; אללערהאנד הויז-ווירטשאפטליכע געשיר פון די שענסטע פאסאנען (סערוויזען, צוקערפושקעס. גלאז האלטער, פוטער דאזען, עטאזשערען, קאווע-און טהע-סערוויזען, טאצען, סאמאווארען, פרוכטען-קערב א. ז. וו.) די זעלבע אויס-ארבייטונגען אין רויהען צושטאנד. אויספיהרליכע אננרא-פרייזקוראנטען ווע-רען ארויסגעשיקט אויף דעם ערשטען פערלאנג. 5733

פאסט-אדרעס:
Х. ГРИНЪ, Варшава, Налевки 17.
CH. GRÜN, Warszawa, Nalewki 17.
Х. ГРИНЪ, Варшава, Налевки II.
CH. GRÜN, Warszawa, Nalewki II.

גרויסער אויספערקויף
טוך- אונד קארד-וואארען
ענגרא אונד דעטייל. * ענגרא אונד דעטייל.
וועגען דעם בעפארשטעהענדען גרינדליכען רעמאנט, וואס ווירד אויסגעפיהרט ווערדען אין דעם געשעפטס-לאקאל ביי דער בעקאנטער פירמא
כתריאל מילגראם,
לאדז, אגראדאווא № 1 • טעלעפאן 12-85 •
ערשטער שטאק (אייגנעם הויז) עגזעסטירט זייט יאהר 1892
דער אויספארטירטען אונד נאך דער סעזאן צוריקגעבליבענען וואארען אונגעהויער גרויסער אויסוואהל אין- אונד אויסלענדישער זאמער- אונד ווינטער-אנציגע, פאלטא אויך הויזענשטאף, צו גאנץ הערונטערגעזעצטע אבער פעסטע פרייזען.
בעגינט פון מאנטאג דען 15-טען יוני. דער אויספערקויף ווירד דויערן 2 וואכען
פעסטע פרייזען!

Dr. med. P. Braun
קרוטקא-שטר. 4, טעל. 85-35
נעוו. אסיסט. פון בערלינער קליניקען ספעציאל-ארצט פיר הויט-ווענע-רישע- און געשלעכטס-קראנקהייטען, ספעצ. בעהאנדלונג דעם טריפער און סיפיליס נאך די נייעסטע מעטאדען. עמפפאנגט פון 9—1 און פון 5—9, דאמען פון 3—5. בעזונדערעס ווארטע-צימער. 6568

Dr. med. J. Leibowicz
ד"ר מעד. י. לייבאוויטש
34 דזיעלנא 34
אסיסטענט פון פראפעסאר קימטנער אין (ברעסלוי), האט זיך בעזעצט אלס ספעציאלארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען, הארנקראנקהייטען דער פרויען. שפרעכשטונדען: ביז 10 פריה און פון 4 ביז 6 נאכם. 11 8 5695

Dr. med. H. Rożaner
ד"ר מעד. ה. ראזשאנער
ביז'ן 10-טען יולי ציגעלנע-שטר. 4
טעל. 33-31. 1569
לעגנערע צייט ג. אסיסט. פון דער בערלינער קליניקען, ספעציאל-ארצט פיר הויט און וועגע-רישע קראנקהייטען. נייעסטע מעטאדען צור היילונג פון כראנישען טריפער (נאך פראנק) און סיפיליס (קאמביניערטע בע-האנדלונג) מענער-שוועכע, בעלייכטונג פון הארן-קאנאל. היילונג פון האר-אויספאלען. שפרעכשטונדען פון 8—12 און 4—8 נאכם.

Dr. D. ALTERMAN
דר. ד. אלטערמאן
נאוואמיעסקא 6, טעלעפ. 84-10.
אונגערע ספעצ. הערץ- און לונגען-קראנק-הייטען. עמפפאנגט ביז 11 אוהר פריה און פון 5—8 נאכמיטאג. 1740

Dr. Aleksander Margolis
ד"ר מעד. אלכסנדר מארגאליס 5696
מאגען-קראנקהייטען
זיעלאנא 6, טעלעפאן 6-13
ביז 11 מארגענס און פון 4—7 נאכמיטאג.

ד"ר טראכטענהערץ
Dr. Trachtenherz
זאוואדזקא 6. טעל. 84-76
געוו. אסיסטענט דער פעטערסבורגער ספעציעלען שטאדט שפיטעלע.
ספעציאל-ארצט פיר סיפיליס הויט וועגע-רישע קראנקהייטען אונד מענערשוואכע. בעהאנדלונג נאך עהרליך האטא 606— 914 היילונג מיט עלעקטריציטעט. שפרעכשטונדען פון 8—2 און 6—9 דאמען פון 4 ביז 5. בעזאנדערע ווארטע-צימער. 1468

4-х-КЛАССНОЕ МУЖСКОЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНІЕ
съ курсомъ прогимназій Министерства Народнаго Просвѣщенія
Л. Шакина въ Лодзи, уголъ Цегельняной № 23 и Заходней № 62. Телефонъ 27-27
פיר די נייע שילער פאנגען זיך אן די עקזאמענעס אם 1/14 יוני. די שילער, וועלכע וועלען נים אויסהאלטען אין 2 געגענשטענדע קענען ווערען פערבעטערטע פיר אויגוסט אין דיזע געגענשטענדע אהנע יערע צאהלונג צו-זאמען מיט די אלטע שילער, וועלכע ווערען אויך אומזאנסט אויסגעבעסערט אין זייערע נאכפריפונגען (переэкзаменовки) אויסער דעם קורס פון א פראגימנאזיום און די יודישע למודים ווירד אויך די דא-פעלטע בוכפיהרונג געלערנט. נעהערע אויסקינפטע קען מען בעקומען אין דער קאנצלייא פון דעם פראג-ימנאזיום טעגליך (אויסער שבת) פון 12 ביז 2 און פון 4 ביז 6. 8 3 5724

צרות און רגילות.

— פון —

הלל צייטלין.

מען זאגט: „צרות—אדער זיי געהען אוועק אדער מען ווערט צו זיי געוואהנט". פערשוואונדען די צרות דאנקט מען גאט. פערשוואונדען זיי ניט — לעבט מען זיך איין מיט זיי, אזוי, אז מען קען גאר ניט פארשטעלען דאס לעבען אהן זיי ...

באלד ווי די צרות קומען אן קלאגט מען, שרייט מען, פראטעסטירט מען, קעמפפט מען געגען זיי מיט אלערליי מיטלען, ביסלעכווייז, ביסלעכווייז הויבט מען אן צו קוקען רוהיגער אויף זיי, נאכהער הויבט מען אן צו רעזיגנירען: מען קאן גאר נישט העלפען ... מען קאן גאר נישט מאכען... זאל געהן ווי עס געהט... שפעטער רעדט מען עס שוין צו דעם. אז מען קוקט אויף די צרות ווי אויף א דרך־הטבע־זאך, גלייך ווי אנדערש קען עס גאר נישט זיין, גלייך ווי אזוי איז דער סדר העולם, גלייך ווי אזוי איז עס פון ששת ימי בראשית, און מען מוז עס פאר גוט אננעהמען...

נראה אט דער צושטאנד איז אבער דאס טרויעריגסטע, דאס שווערסטע, און דאס שרעקליכסטע וואס עס איז דא אין אלע צרות. די געוואהנהייט ליני־רערט ניט די צרות, נאר זי מאכט דעם מענשען אהנמעכטיג, פויל און אבגעלאזען. ניט ווייל די צרות ווערען לייכטער ווערט מען צו זיי געוואהנט, נאר ווייל דער מענש ווערט שוואכער און נאכגיביגער. די אינ־טענזיוויטעט פון די ליידען ווערט אויף קיין איין האר ניט געמינערט, עס ווערט נאר געמינערט די געגען־קראפט פון דעם ליידענדען ...

בעטראכט איהר די זאך נאך קלאה־רער זעהט איהר, אז דער ת ע ה ט א ג פון די ליידען לא די וואס ער ווערט ניט קלענער מיט דער רגילות, ווערט ער נאך אונערטרעגליכער. פון אנפאנג זענען די יסורים, אמת, זעהר שטארק — דער געזונדער ארגא־ניזם האט אבער אין זיך גענוג לעבענס־קראפט צו איבערווינדען זיי. מיט דער צייט פערלירט אבער דער ארגאניזם אלץ מעהר און מעהר זיין לעבענס־קראפט און די אונערטרעגליכע יסורים בלייבען די איינציגע הערשער איבער איהם. זייער ממשלה איז געוואלדיג, זיי שטראפען מיט שרעקליכער אכזריות — דער ארגאניזם איז איין עבר־נרצע...

אזוי געשעהט עס אינ'ם לעבען פון א פרט. אזוי געשעהט עס אויך אינ'ם לעבען פון א כלל. דער כלל ווערט אויך אזוי געוואהנט צו צרות ווי דער פרט. אט די געוואהנהייט איז אבער קיין טרייסט ניט פאר'ן כלל, אזוי ווי זי איז קיין טרייסט ניט פאר'ן פרט, און אזוי ווי ביי'ן פרט אזוי אויך ביי'ן כלל איז די געוואהנהייט ניט קיין תריס בפני הפורעניות, נאר זי מאכט די פורעניות טיעפער און שטארקער און אונערטרעגליכער...

באלד ווי עס האט זיך אנגעהויבען דער בויקאט אין פוילען האבען יודען געשריען, פראטעסטירט, געפרובט קעמפפען געגען איהם. איצט איז מען שוין צו איהם געוואהנט געווארען. איז פון אט דער געוואהנהייט ספעציעל לייכ־טער געווארען? אויף קיין איין האר ניט, אדרבה! דער וועהטאג ווערט אלץ שטארקער און שטארקער, די וואונד ווערט אלץ ערגער און געפעהרליכער. נישט מעהר, דער יודישער קאלעקטיוו, איז אזוי אבגעשוואכט געווארען, אז ער שטעלט ניט ארויס קיין לעבענס־קראפט געגען דער געפעהרליכער מחלה, וואס הייסט בויקאט...

דאס זעלבע איז אויך מיט דער צווייטער מחלה וואס איז א פועל־יוצא פון דער ערשטער מחלה — די גרושים פון די דערפער אין פוילען. די שענע חבריא פון דמאווסקי'ס תלמידים האבען אזוי לאנג געארבייט מיט די פויערען, האבען אזוי לאנג אגיטירט, האבען אזוי לאנג געהעצט די פינס־טערע מענשען געגען יודען, האבען אזוי פיעל בלבולים פערשפרייט, אזוי פיעל גיפט פערמישט, אזוי פיעל שנאה פערזייט אין די הערצער, ביז די פויערען האבען אנגעהויבען צו פאדערן, אז מען זאל ארויסשיקען יודען פון די דערפער. פון אנפאנג האבען יודען געפרובט נאך טהון עפעס געגען דעם, — איצט געהען די גרושים מיט'ן שטארקס־טען טעמפ און עס הערט שוין גאר נישט געטהון געגען דעם...

זאלען מיר זיך פרעגען אויף דעם, וואס מיר זענען ענדליך געוואהנט געווארען צו די צרות? ניין מעהר ווי אויף אלץ דארפען מיר אויף אט דער אונגליקליכער „געוואהנהייט" קלא־גען, אמשטארקסטען דארפען מיר קעמפ־פען געגען אט דער כמעט גלייכגיל־טיגקייט צו אייגענע צרות, געגען אט דער אבגעלאזענקייט, געגען אט דער פוילקייט, געגען דעם כמעט שלום־שליסען מיט אזא ווילדע אכזריות ווי ארויסצושרייבען און ארויסצויאגען יודען וואס זיצען דורות־לאנג אין די דער־פער בלויז דערפאר, וואס דמאווסקי'ס תלמידים דארפען עס האבען צוליעב זייער שמוציגער אגיטאציע...

אין די לעצטע וואכען הערט זיך אלץ שטארקער און שטארקער דער ביטערער וועה פון די יודען, וואס מען האלט ביי ארויסטרייבען פון די דער־פער אין פעטריקאווער גובערניע און ביי קעלץ, וכדומה. אין דער זעלבער צייט הערט מען אבער גארניט, אז עס זאל עפעס דא געטהון ווערען געגען דעם.

אין די צייטונגען איז מיט א קליינע צייט צוריק געבראכט געווארען די ידיעה, אז דער מיניסטער פון אינערען האט זיך געווענדעט צום פעטריקאווער גובערנאטאר, אז דער לעצטער זאל אויספארשען און מודיע זיין איהם, דעם מיניסטער, די סבות פון דעם, וואס די פויערען פון פעטריקאווער גובערניע האבען אנגעהויבען צו מאכען אזעלכע אפטע פריגאווארען אויף ארויסצושיקען יודען פון די דערפער.

איז דען דא שווער צו אנווייזען דעם גובערנאטאר און דעם מיניסטער אויף די אמת'ע סבות פון אט די פריגאווא־רען? איז דען שווער אויפצוזוכען, אז ביז וואנען דמאווסקי'ס תלמידים האבען ניט אנגעהויבען צו זייען אין די דערפער פינסטערע שנאה און צו פערשפרייטען בלבולים, האבען די דארפישע יודען געלעבט בשלום מיט די פויערען און עס איז די לעצטע קיינמאל ניט איינ־געפאלען צו ארויסיאגען זייערע אלטע פריינד?

עס איז, דוכט זיך, גאנץ לייכט פאר יודישע כלל־טהוער אין פעטריקאווער גובערניע און אין אנדערע ערטער צו זאמלען סטאטיסטישען מאטעריאל, מיט וועלכען עס זאל לייכט זיין צו איבער־צייגען יעדען, אז די פויערען האבען געגען די יודען ניט קיין עקאנאמישע צי אנדערע וויכטיגע טענות, נאר זיי ווירקען איצט איינפאך אונטער דעם איינפלוס פון דער נאראדאווע דעמא־קראטיע, וועלכע פיהרט איהר גאנצע פאליטיק אויפ'ן באדען פון יודען־פרעס־סער.

אין אפילו אהן קיין סטאטיסטישען מאטעריאל איז דען ניט בולט די אמת'ע סבה פון אט די אלע די פלוצלינגע פרי־גאווארען און ארויסטרייבונגען?

הונדערטער יאהרען לעבען יודען צו־זאמען מיט די פויערען פון פוילען, הונדערטער יאהרען האבען די פויערען געקענט סובל זיין די יודען, און ניט נאר סובל זיין, נאר עס זענען געווען צייטען ווען די יודען מיט די פויערען זענען געגאנגען האנד ביי האנד, גע־טהיילט ליידען און פרייד, געקרעכצט אונטער'ן יאך פון די האפערדיגע פריצים און געהאפט צוזאמען אויף בעסערע צייטען, און בכלל זענען די שכנים, האט מען זיך געקרעגט אמאל, ווי עס טרעפט ביי שכנים, דאך שטארק געוואהנט געווען איינע צו די צווייטע, און אין געמיינסען זיין זאגאר צוגעבונדען איינע צו די צווייטע, און פלוצלינג אין די לעצטע פיער־פינף יאהר, בעזונדערס די לעצטע דריי יאהר, האבען זיך די פויערען ארומגעזעהן, אז די יודען עקס־פלואטירען זיי, אז יודען זענען זייערע שונאים, וכדומה, וכדומה! איז עס דען ניט אין העכסטען אופן פערדעכ־טיג? ווייזט דען ניט דער עצם אקט פון דעם נייעם „פראגע", אז די פויערען ווירקען דא ניט זעלבסטשטענדיג, נאר זיי ווערען אנגעפיהרט פון א פרעמדער געגנער האנד, וועלכע איז דאך אלעמען גוט בעקאנט, אלס די האנד וואס פיהרט אן די גאנצע העצע געגען יודען אין פוילען?...

א זעלכע מעמאראנדום'ס, בעגרינדעט אויף פיעל פאקטישע בעווייזען, דארפען צוגעשטעלט ווערען דער געהעריגער מאכט. געוועהנליך דארף מען זיך דער־מיט אליין ניט בעגנוגענען. עס דארף געטהון ווערען אלעס מעגליכעס אום צו אבצוהאלטען די גירושים. איבערהויפט דארף מען מיט געהעריגע מיטלען קעמפפען געגען די פוילישע שווארצע, וועלכע דערלאזען ניט, אז געוויסע ער־טער, וואס זענען פול בעזעצט מיט מענ־שען זאלען אנערקענט ווערען פאר שטעדטלעך. עס ווילט זיך זיי, אז אט די ערטער זאלען ווערען דערפלעך, בכדי מען זאל קענען פון זיי יודען ארויס־שיקען. געגען זייער ארבייט דארף אויפגעשטעלט ווערען די ארבייט פון יודישע עסקנים. די צרה איז אבער וואס זיי, די שונאים, ארבייטען, טהוען מאכען און מיר שרייען און ליארעמען א ביסעל ווען עס טרעפען די אונגליקען און נאכהער ווערען מיר צו זיי געוואהנט און מיר רעזיגנירען, לאזענדיג אונזערע שונאים געווינען ביי אונז איין פאזיציע נאך דער צווייטער, טרייבען אונז און יאגען אונז וויפיעל עס גלוסט זיך זיי.

קליינער פעליעטאן.

טויט־קניפלעך.

די וואך האט מען און אונזער לאדז אויך געזעהן איינס פון די נייע זאכען נעמליך: די טויט־קנופלעך.

דאס איז איינס פון די נייעסטע פרנסות פון דער לעצטער צייט. דאס לעבען איז געווארען זעהר שווער, דער קאמפף פאר'ן לעבען איז איצט א קאמפף אויף אלע פראנטען. און די אלע אלטע מיטלען צום קאמפף נוצען שוין נישט, האט מען געמוזט אויסגעפונען נייע.

האבען די מענשען אנגעהויבען צו האנד־לען מיט'ן טויט. געגעבען דעם „טויט" אלס פרנסה א „טויטען־שפרונג"ן א „טויט־פאל"; „טויט־קנופלעך".

מען האט ארייגעפיהרט דעם טויט אין דער וועלט פון לעבען.

אום צו לעבען דאס אמת'ע לעבען מוז מען... ארבייטען מיט'ן „טויט"...

מען האט דעם טויט לעגאליזירט.

פריהער איז ער געווען א זאך וואס איז אויסער'ן לעבען, דער אמת'ער טויט־פיינד פון לעבען—איצט אבער איז ער געווארען איינס פון די מיטלען צום לעבען. דאס נייעסטע, בעסטע און שענסטע מיטעל אום צו פיהרען א גוט לעבען...

מען האט דעם טויט געמאכט פאר א שפיעל.

א מאל איז דאס לעבען געווען נישט אזוי שווער, מען האט זיך געלעבט שפיע־לענדיג—איז דער טויט געווען זעהר אנ־ערענסטע זאך, פאר'ן טויט האט מען מורא געהאט. ער איז געווען אנ'ערענסטע געשעהע־נישט. מען האט זיך מיט איהם גערעכענט, און ווי נאך גערעכענט...

היינט אבער איז דאס לעבען געווארען אנ'ערענסטע זאך, ערענסט ווי א מאל דער טויט. און ווידער דער טויט איז געווא־רען א שפיעל.

האט מען גענומען דעם מלאך־המות מיט די טויזענד אויגען מיט זיין שווערד און מען האט איהם אנגעטהון א פאר גרויסע הויזען פון א קלאאון מיט א קלאאון־מוצע אויפ'ן קאפ און איהם געפיהרט אין מיטען מארק אריין...

און מען זאגט צו איהם:

— דו בזיט איצט אונזער חוזק, בעוויז אונז דיינע קונצען.

פאלגט ער, דער מלאך המות.

וואס איז איהם דען אנ'אונטערשייד צו ער טאנצט אויפ'ן אלטען צו ער טאנצט אויף דעם נייעם מאדערנעם אופן.

און גרויסע מענשען מאסען קומען צו לויפען אום זיך צו וואלען און צו זעהן ווי דער טויט מאכט זיינע קונצען מיט די ארומע מענשען.

ביי חנוכונגען טאג איז ערשט דאס שפיעל און דער ערשטער סטאדיום, און דערנאך ווען עס טרעפט א קאטאסטראפע, ווערט דער עולם נאך א ביסעל טרויעריג.

דאס הייסט: מען האט זיך נאך נישט פערפראכט איננאנצען פון די אלטע בעגריפען.

אבער ווארט זיך נישט, טור האבען א קולטור, וואס מאכט אונז פאר לייט. מיט דער קולטור וועלען מיר שוין ווייטער קומען, די קולטור וועט שוין אונז מאכען פאר אויס מענשען.

און האפענטליך: וועט ביי אזא שפיעל טרעפען אנ'אומגליק וועט מען נישט פער־אומערט ווערען, נאר פערקעהרט מען וועט נאך פאטשען „בראווא" און עס וועט קומען אזוי ווייט, אז ווען אזא שפיעל וועט אבגעהן מיט גאר נישט, וועלען די מענשען זאגען:

— עך, עס איז געווען גאר נישט געמאכט. עס האט זיך מיט גאר נישט געענדיגט.

דער מלאך־המות וועט און דער קולטור־ציוויליזאציע ווערען א חוזק־מאכער ביי יעדען און שפיעל.

קינדער און די ווענען וועלען זיך שפיעלען מיט איהם...

און מענשען וועלען צו פערדינען און צו לעבען א פערשווענדעריש לוקסוס־לעבען וועלען זיך שפיעלען און טויט: וועט אמ־נער זיך מאכען פאר טויט און וועסען איהם ארייינלעגען און אנ'ענלה און פיהרען צום בית־עולם און מקבר זיין איהם, אלץ אויף א שפיעל. און טויזענדער מענשען וועלען נאכגעהן נאך דער דאזיגער „פרעהליכער" לויה, און מען וועט וועלען זעהן צו ער וועט דערנאך קאנען אויפשטעהן פון קבר „תחית המתים" צו נישט. די ערשטע צייט וועט מען פאטשען „בראווא" ווען ער וועט אויפשטעהן, נאר וואס ווייטער וועט מען אלץ פאטשען „בראווא", ווען ער וועט נישט אויפשטעהן, און אז ער וועט אויפשטעהן וועט מען איהם אויסזיפען...

יא, עס קומט א נייע צייט: פריהער איז געווען: פון לעבען צום טויט, איצט וועט זיין: פון טויט צום לעבען.

א מאל איז געווען דער גרויסער חלום פון די מענשען: השארת הנפש, אונשטערב־ליכקייט. איצט וועט זיין דער גרעסטער חלום: די שטערבליכקייט.

פריהער איז מען געווען טויט נאר נאכ'ן לעבען איצט אבער וועט מען זיין טויט אויך ביי'ם לעבען...

דערפאר אבער וועט מען האבען א גרויסע קולטור — — — אך, ברענגען זאל זי אויפ'ן פייער!

צבי.

א אוניווערזיטעט־ביבליאטעק אין ירושלים.

אין די ציוניסטישע קרייזען איז ער־וועקט געווארען א פראיעקט צו גרינדען א העברעאישע אוניווערזיטעט־ביבליא־טעק אין ירושלים, וואו עס זאלען אויך אריינקומען די ביכער, וואס זענען ווען עס איז אויך געשריבען געווארען, אין וועלכער עס איז שפראך וועגען יודען און יודענטום.

דער פונדאמענט פון דער דאזיגער ביבליאטעק איז שוין בעלעגט געווארען. אין בערלין איז געגרינדעט געווארען א ספעציעלער קאמיטעט, וועלכער וועט זיך פערנעהמען מיט'ן ארגאניזירען די ביבליאטעק. דער דאזיגער קאמיטעט האט שוין בעקומען פון פערשיעדענע זייטען א גרויסע צאהל ביכער און אויך גרעסערע געלד־נדבות און האט אויך הבטחות פון בעוואוסטע פערזענליכקיי־טען וועגען גאנצע ביבליאטעקען, וואס מען גרייט זיך צו שענקען דער ביב־ליאטעק.

אין משך פון 2 יאהר רעכענט מען די ביבליאטעק פאלשטענדיג צו ארגא־ניזירען. זי וועט דאן געעפענט ווערען אין ירושלים און מיט איהר וועלען זיך קאנען בענוצען אלע פאלעסטינא'שע געלעהרטע און שריפטשטעלער. ווען עס וועט געגרינדעט ווערען די העברע־אישע אוניווערזיטעט אין ירושלים וועט די ביבליאטעק ווערען אנגעשלאסען צו דער אוניווערזיטעט.

די גרינדער פון ביבליאטעק האבען בדעה צוזאמענצוקלויבען אלע ספרים און ביכער, וואס זענען ווען עס איז געשריבען געווארען אויף העברעאיש, ווי אויך ביכער אין פערשיעדענע שפרא־כען, וואס האבען א שייכות צו יודען און יודענטום. בעזונדערס וועט מען זיך בעמיהען צו בעקומען וויסענשאפט־ליכע ביכער וועגען יודען און יודענ־טום, דען דער כאראקטער פון דער ביבליאטעק וועט זיין א מעהר וויסענ־שאפטליכער.

צו ארגאניזירען די ביבליאטעק איז איבערגעגעבען געווארען בעוואוסטע ספעציאליסטען און פאכלייט און זי וועט איינגעארדנעט ווערען לויט'ן מוסטער פון די גרעסטע אוניווערזיטעט־ביבליא־טעקען אין אייראפא.

די איניציאטארען פון פראיעקט גלויבען, אז די יודישע געזעלשאפט און בעזונדערס ארויסגעבער, דרוקער א. ז. וו. וועלען זיך בעציהען מיט'ן גרעסטען אינטערעס צום פראיעקט און וועלען דער ביבליאטעק אונטערשטיצען מיט ביכער און געלד. וועגען אלע אנגע־לעגענהייטען קאן מען זיך ווענדען צו ד"ר הענריק לעווי אין בערלין לויט'ן אדרעס: Dr. H. Loewe, Berlin N. W. 52 Flemingstr. № 12.

וועלט־נייעס.

אלטע זיטען אין ענגלאנד.

אין ענגלאנד האבען ביז אין דער לעצטער צייט געהערשט מערקווירדיגע אלטע זיטען, וועלכע האבען געהאט א שייכות צו דער פער־זאן פון קעניג און ערשט איצט זענען זיי אבגעשאפט געווארען. אזוי למשל איז נאך געבליבען פון מיטעלאלטער א מנהג, אז דער בירגערמייסטער פון אדינגטאן פלעגט מיטנעה־מען א טעלער מיט זופ און אריבערפיהרען עס קיין לאנדאן צום קעניג. אין קעניגליכען פא־לאץ פלעגט דער בירגערמייסטער האלטען א לאנגע דרשה, דאן האט ער דעם טעלער מיט זופ געגעבען דעם קעניג, וועלכער האט איהם געמוזט אויסעסען.

אויסערדעם איז שוין פון לאנג אן א זיטע, אז די שאטלענדער ערד־בעזיצער ברענגען יעדען ווינטער א מאנטל מיט שניי קיין לאנדאן און שיקען עס דעם קעניג. וואס דער קעניג האט מיט'ן שניי געטהון און פון וואנען דער מנהג שטאמט—ווייסט מען ביז'ן היינטיגען טאג ניט.

אויפ'ן בעפעהל פון איצטיגען קעניג געארג זענען די דאזיגע זיטען, וואס שטאמען פון מיטעלאלטער איננאנצען אבגעשאפט געווארען.

* * *

דער קעניג און דער דעזערטיר.

די טעג איז דער קעניג פערדינאנד פון בול־גאריען געווען אין לאשענץ (אונגארן), וואו ער האט פערבראכט צוויי טעג. דער קעניג איז אויך געווען אויף א גאטעסדיענסט אין דער דארטיגער בולגארישער קירכע. בעת דער קעניג איז ארויסגעגאנגען פון דער קירכע איז פלוצלונג צוגעקומען צו איהם א בולגאר, טא־דאראוויטש, וועלכער איז א מאל געפאלען אויף די קניע און האט אנגעהויבען בעטען ביי'ם קעניג, אז ער זאל איהם בעגנעדיגען. „איך בין א דעזערטיר!" האט ער אויסגערופען, בעת דער צווייטער מלחמה אויפ'ן באלקאן בין איך אנטלאפען פון דער ארמעע. איך בעט ביי אייער מאיעסטעט גנאדע און די ערלויבניש זיך אומ־צוקעהרען צוריק א היים קיין בולגאריען". אויף די פראגע פון קעניג, פאר וואס ער איז אנט־לאפען, האט טאדאראוויטש דערצעהלט, אז פינף ברידער זיינע זענען געפאלען אין דער מלחמה און ער איז געבליבען דער איינציגער שפייזער פון דער פאמיליע. דער קעניג האט געהייסען פערשרייבען זיין נאמען און זיך ער־קונדיגען וועגען איהם. אין א פאר טעג ארום האט טאדאראוויטש בעקומען א ידיעה, אז ער קען זיך אומקעהרען א היים ניט מורא האבענ־דיג פאר קיין שום שטראף.

די פערפיהרטע מוטער

17)

אדער

די אומגליקליכע טאכטער.

א שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען.

18. דער שפיאן.

מאקס האט נישט קיין טעות געהאט, וואס ער האט חושד געווען זיין פרוי, אז זי איז ניט גלייכגילטיג צו פרייס'ן. ער האט אויך גאנץ גוט געוואוסט, אז דאס ברויעל, וואס זי האט בעקומען, איז געווען א ליעבע־בריוועל פון דעם מענשען, וואס האט זיך איצט אריינגעריסען אין זיין פאמיליען־לעבען און האט עס גע־וואלט צעשטערען.

ער האט דאס אלץ געוואוסט, אבער טיעף אין הארצען האט ער דאך גע־טראגען די האפנונג מיט זיך, אז דאס איז ניט מעהר ווי א פליכט, א קאפריז פון א פרוי, וואס וועט באלד אריבערגעהן. אז צווישען איהר מיט פרייס'ן האבען זיך ענטוויקעלט ערנסטע ליעבע־בעציהונגען—וועגען דעם האט ער ניט געטראכט אפילו. פאר דעם געדאנק האט ער מורא געהאט ווי פאר'ן טויט.

ער האט בשום אופן ניט געקאנט גלויבען, אז זיין דארא, די אונשולדיגע ריינע דארא, זיין היים געליעבטע פרוי, וועלכע ער האט אזוי פערגעטערט און פערעהרט, זאל איהם פלוצלונג אונטריי ווערען. און ער האט ניט געוואלט צו־לאזען דעם געדאנק אפילו, אז פרייס זאל זיין איהר געליעבטער,—אט דער פרייס, וועלכען זי האט שטענדיג געהאסט ווי דעם מלאך המות.

לייעדער איז זיין האפנונג געווען אומזיסט. מיט יעדען טאג האט ער זיך דאך געפונען איבערצייגען, אז זיין פרוי רייסט זיך אב פון איהם, ער האט גע־פיהלט, אז זי איז געווארען צו איהם א פרעמדע און אז שולדיג אין דעם איז— ארכיור פרייס. די אייפערזוכט האט איהם געמאטערט און געפייניגט, און וואס א מאל זענען זיינע ליידען און קוואלען געווארען שרעקליכער.

ווען מאקס וואלט געוואוסט דעם אמת, ווען ער וואלט געוואוסט, וואס ביי זיין פרוי אין הארצען טהוט זיך, וואס פאר א טראגעדיע זי לעבט איבער,—וואלט ער זיכער געפונען אין זיך די ענערגיע און די קראפט צו ראטעווען זיך און זיין פרוי און די עהרע פון זיין פאמיליע. און ס'וואלט איהם זעהר לייכט אנגעקומען.

אבער ער האט דאס ניט געוואוסט. דארא האט געשטיקט אין זיך די צרות, די האט געליטען און געשוויגען, זי האט בעהאלטען אין זיך דעם שרעקליכען סוד, וואס האט אזוי געפייניגט איהר נשמה.

דארא איז געווען א אונשולדיגער קרבן אין די הענד פון א ניעדערטרעכ־טיגען מענשען, וואס האט זיך געשפיעלט מיט איהר פרויען־עהרע און געטרעטען איהרע פרויען־געפיהלען מיט די פיס. פרייס האט זי געצוואונגען צו זיין זיין געליעבטע, מיט אלע מיטלען פון א באנדיט האט ער זי געצווינגען צו ווערען זיין מעטרעסע, סטראשענדיג איהר מיט עפענטליכע סקאנדאלען און מיט א קאמפרא־מעטאציע. און די שוואכע פרוי האט ניט געהאט דעם מוט און די קראפט זיך צו שטעלען איהם אנטקעגען און ארויסצורייסען זיך פון זיינע הענד.

זי האט מורא געהאט פאר דער געזעלשאפטליכער מיינונג. זי האט זיך געשראקען, אז דורך א סקאנדאל וואס וואלט ארויסגעקומען אין די עפענטליכקייט זאל ניט קאמפראמעטירט ווערען איהר מאן און איהרע קינדער, איהר אנגעזע־הענע רייכע פאמיליע, אז דורכדעם זאל ניט צושטערט ווערען איהר לעבען. און אט דער פאלשער שרעק האט זי אלץ מעהר געשטויסען אין א טיעפען תהום פון ערניעדריגונג און פון שאנדע, וואס א טאג איז זי אלץ מעהר געפאלען און גע־זונקען און זיך נאך מעהר פערפלאנטערט אין דער נעץ, אין וועלכע פרייס האט זי ארייינגעצויגען.

פרייס האט איהר קיין רוה ניט געגעבען. ער האט איהר קיין מינוט ניט געלאזט קומען צו זיך און זיך צו בעקלערען, ווי אזוי פטור צו ווערען פון איהם. טאג־טעגליך פלעגט ער איהר שרייבען בריוועלאך און צעטעלאך, זי בעשטעלען אויף „ראנדקעס", פיהרען זי קיין ווארשוי, און אזוי האט ער זי געהאלטען פעסט אין די הענד. אין לאדז האט ער געדונגען א בעזונדערע וואוינונג, וואו זיי פלעג־גען זיך טרעפען, און אפטמאל פלעגען זיי ביז שפעט אין אוונט ארומשפאציר־רען אויף די הינטערשטע גאסען. דארא האט דערביי איבערגעלעבט שרעקליכע ליידען, זי פלעגט ציטערן און זיך שעמען פאר יעדען מענשען, וואס זי האט בעגעגענט, אבער פרייס האט זיך גאר ניט געמאכט דערפון.

איינמאל, שפעט אין אוונט, ווען דארא איז איינע אליין געגאנגען א היים דורך דער בענעדיקטא גאס, וואו זי האט געשפאצירט מיט פרייס'ן, האט זי בע־מערקט אין דער פינסטער ווי א שאטען גנב'עט זיך ביי די ווענט פון די הייזער, בעהאלט זיך און בעוויזט זיך ווידער, און באלד געהט דער שאטען ווידער נאך איהר. דארא האט אנגעהויבען צו ציטערן, דאס בלוט איז איהר פערגליווערט געווארען אין די אדערן, דאס הארץ איז שיער ניט צושפרינגען געווארען פון מורא. א שרעקליכער געדאנק האט איהר א בליץ געטהון אין קאפ—אפשר דאס איז איהר מאן, וואס איז איהר נאכגעגאנגען די גאנצע צייט און האט איהר נאכ־שפיאנירט. זי האט אנגעשטרענגט די אויגען און האט געקוקט אין דער פינסטער־ניש, אבער זי האט קיינעם ניט געזעהען, דער שאטען איז פערשוואונדען געווא־רען. דארא איז מיט איילענדיגע טריט געגאנגען ווייטער, פלוצלונג האט זי הינ־טער זיך דערהערט א שטימע:

— דארא! דארטשא!

פאר שרעק איז זי געבליעבען שטעהן מורא האבענדיג זיך אומצוקוקען. פאר איהר איז פלוצלונג אויסגעוואקסען איהר פריינדין פעליא ליבערמאן.

— דארטשא, וואס האסט זיך אזוי דערשראקען?

דארא האט קיין ווארט ניט געענטפערט. ס'האט איהר פערכאפט דעם אטעם און זי איז לאנג געשטאנען ביז זי איז געקומען צו זיך.

— לאז מיך, איך געה א היים, — האט זי קוים ארויסגעשטאמעלט.

— קום, איך וועל דיך בעגלייטען, — האט פעליא געזאגט.

ביידע פריינדינס זענען געגאנגען און געשוויגען.

— ווי קומסטו אהער? — האט דארא זי א פרעג געטהון פלוצלונג.

— איך בין דא געווען ביי בעקאנטע, — האט פעליא געענטפערט זובענ־דיג א תירוץ.

אבער אין דעם טאן פון איהר שטימע האט מען געפיהלט, אז זי זאגט א ליגען.

— ס'איז נישט אמת, — האט דארא זיך אנגערופען, — האסט דא נישט קיין בעקאנטע, — און אזוי שפעט געהסטו אליין?

— און אז דו געהסט אליין אזוי שפעט, — האט פעליא מיט א טייוולי־שע איראניע א זאג געטהון.

דארא האט ניט געענטפערט.

איך ווייס פון אלצדינג, — האט פעליא פלוצלונג ארויסגעפלאצט.

— וואס ווייסטו? — האט דארא אויסגערופען א דערשראקענע.

— איך ווייס פון דיין ליעבע מיט פרייס'ן.

— פון מיין ליעבע? פעליא, דו רעדסט וועגען ליעבע צו פרייס'ן... שעמסט זיך ניט מיך צו בעליידיגען...

— וואס איז דא אזוינס? — האט פעליא גענומען בערוהיגען איהר גע־וויסען, — דארפסט ניט זיין אזוי אויפגערעגט. איך ווייס דו ביסט אנ'אנ־שטענדיגע פרוי, אבער דאס האט ניט איינס צום אנדערען... די פערהעלטעניש די לאנגע אייערע פערלאנגט עס פון דיר, אז דו זאלסט זיין מיט איהם פריינד־ליך...

פעליא האט ניט געקאנט זעהען, וואס פאר א געזיכט דארא האט געמאכט בעת זי האט גערעדט צו איהר. דארא האט זיך ווי צונויפגעקארטשעט פון ווייט־טאג, און האט ניט געקאנט ארויסברענגען א ווארט.

— איך ווייס אלצדינג, — האט פעליא ווייטער גענומען רעדען, — איך ווייס וואו איהר בעגעגענט זיך, וואו איהר קומט זיך צונויף... פאר מיר איז קיין בעהאלטענע זאכען ניטא...

דארא האט זיך אבגעשטעלט און א קוקטהוענדיג איהר טיף אין די אויגען פרעגט האט זי א זאג געטהון:

— זאג דעם אמת, פעליא, דו שפיאנירסט מיר נאך?

— און אז יא, וואס זשע איז? — האט פעליא מיט א שמייכעלע געענט־פערט.

— ביסטו א שפיאן הייסט עס, — האט דארא אויסגערופען, — זאג, ווער שיקט דיך נאכקוקען נאך מיר?...

(פארטזעצונג קומט.)

צווייטע יודישע באנק

שפאטער 33

גיבט אן מיטגליעדער מיט א ביישטייער (פאי) פון 30 רובל און גיבט ארויס הלואות ביז 300 רובל אויף מאנאטליכע ראטענצאהלונג.

נימט אן איינלאגען!!! אויך גרוי־געלדער, און גיבט ארויס שלישות ע"צ ה"ע, די באנק צאהלט פיר געלדער: אהנע טערמין 4½% ביז 6 מאנאט 5%, ביז 6 מאנאט 6% און ביז 12 מאנאט 7%. דאס ביורא איז אפען טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 6 ביז 8 אוהר.

שבת און י"ט איז די באנק געשלאסען. נעהערע אינפארמאציאנען אין ביורא. אבמערקונג: לויט דעם § 36 און 38 פון אוסטאוו ווירד אויף די געלדער, וואס מען לעגט איין אין באנק קיין ארעסט אנגענאמען און אלע וקלארען און פראצענטען זענען פריי פון אבצאהלונג אונד שטעמפעל.

1132 100 31

די 2־טע לאדזער יודישע לייה־ און שפאר־קאסע, פעטריקויער 33

טעלעפאן 33-68.

Schlesischer Obersalzbrunnen Oberbrunnen

seit 1601 medizinisch bekannt, natürliche, alkalische Heilquelle, ausgezeichnet durch Wohlgeschmack u. Haltbarkeit.

Aerztl. empfohlen bei Katarrhen der Atmungs- und Verdauungsorgane, bei Emphysem und Asthma, Leberkrankheiten, Nieren- u. Blasenleiden, Gicht, Diabetes und nach Influenza.

Niederlagen in allen Apotheken u. Mineralwasserhandlungen.

Vernehme sichere EXISTENZ.

5736

Das Fabrikations & Vertriebsrecht ein. tägl. vielgebraucht. Haush. Artikels wird an tücht. Herrn vergeben. Der Artikel lässt d. Fabrikanten ein. Nutzen v. ca. 100%. Ein jährlich Einkommen von etwa 20,000 Mark ist leicht zu erzielen. Die Fabrikationseinrichtung wird mitgeliefert. Zur Uebernahme sind 10,000 Mark erforderlich. Die Fabrikat. eign. sich in herforrag. Mass a. als lukrativer Nebenbetr. Offerten an **Heinr. Heinen. Mülheim-Ruhr-Broich.**

צו אלע לעדער ארבייטער!

(שוסטער, נעגריוועטע שוסטער, שטעפער א. אז. וו.).

מארגען שבת 3 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין זאל „וויקטאריא" דלוגא 45

אויסערגעוועהנליכע מיטגליעדס־פערזאמלונג.

פון פראפעס. ארב.־פעראיין פון דער „לעדער־ארבייטונגס־בראנזשע".

מיט ווייך אריין די פערוואלטונג.

623 נייע מיטגלידער קענען זיך ביים איינגאנג צום זאל פערשרייבען.

עס דרוקט זיך און אין גיכען וועט ערשיינען די צווייטע נומער פון דער

„ערשטע יודישע ספארט צייטונג"

אילוסטרירטער זשורנאל געווידמעט דער יודישער ספארט־בעוועגונג.

היינט פרייטאג וועט פארקומען די

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון קאנדיטער־ארבייטער, אין לאקאל פון פעראיין אלעקסאנדרירסקא (מרדכי נפאי'ס גאס 4). די פערוואלטונג.

פ. ס. אנטייל נעהמען קענען נאר מיטגליעדער.

א בעקעריי

מיט לאדען און וואהנונג איז פון 1־טען יולי צו פערמיעטען פאפער גאס 18. 626

מענען בעלאהנונג

ווער עס וועט איבערגעבען א טעלעפאן, ... פעטריקויער 182 ...

ש. מ. פליישער (שקאלנא 16)

מאכט צו דעם 15־טען יעני זיין שולע און נעהמט אן אויף דער פעריען־צייט פריוואטע לעקציעס (קען אויך זיין גרופען) צו מעסיגע פרייזען, ווי אויך בעשעפטיגונג אין פריוואט־שולען. 551 3 2

Рейза Шпаберг потеряла свой паспорт, ...

Абрам Ицек Польковский потерял свой паспорт, ...

Dr. Leon Grossman

Dr. I. Silberstrom

האטעל „פאסאזש"

נאך א גרינדליכער רעמאנטירונג פונ'ם געוועזענעם האטעל „איראפא" זאוואדזקא 7 וועט ער די טעג ערעפענט ווערען אונטער'ן נאמען:

אינהאבער מ. קארא

געוועזענער בעזיצער פון האטעל „בריסטאל" אין לאדז.

דער האטעל איז איינגעריכטעט לויט'ן לעצטען טאסטער פון די אויסלענדישע האטעלען; 60 עלעגאנט אויסגעפליערטע צימערן מיט זעמטליכע בעקוועמליכקייטען ווי: וואסער־לייטונג אין יעדען צימער, באדעצימער, לעזע־זאל א. ז. וו.

ביים האטעל געפינט זיך א ערשטקלאסיגער רעסטאראנט מיט א גארטען.

איך האף, אז מיינע געעהרטע קונדען וועלען אויך ווייטער ווי ביז איצט צופרידענגעשטעלט ווערען.

האכאכטענד מ. קארא. 5732

Norddeutscher Lloyd, Bremen.

נארדדייטשער ללאיד, ברעמען

איבער ברעמען קיין אמעריקא!

די דאמפפשיפען פונ'ם נארדדייטשען ללאיד זענען בעוואוסט אין דער גאנצען וועלט מיט זייער פרעכטיגער איינארדנונג, גוט. זייער בעסטער קיך און מיט דער העפליכער בעציהונג צו די פאסאזשירען.

פאר די יודישע פאסאזשירען געפינען זיך אויף די שיפען פון דעם ברעמענער „ללאיד" בעזונדערע כשר'ע קיכען מיט ספעציעלע יודישע קוכארקעס אונטער דער אויפזיכט פון ברעמענער רב. אין ברעמען איז פאר די יודישע פאסאזשירען פאראהאן א בעזונדערע אכסניה („שמארט ווארשוי") מיט א שוהל, א כשר'ער קיך א. ז. וו.

עס ווירד ארויסגעשיקט אומזיסט איינע אינטערעסאנטע בראשורע אין רוסישער און אידישער שפראך מיט פיעל בילדער: „מיט דעם נארדדייטשען ללאיד קיין אמעריקא". אדרעס:

Norddeutscher Lloyd, Literarisches Informationsbureau, Berlin W.
Babelsbergerstr. 48.

צום נייען שולעיאהר וועט געעפענט ווערען אויף דעם נייען רינג № 2 (ווי עס געפינען זיך יעצט בערליץ'ס־קורסען) די

העבערע 4 קלאסיגע קנאבען־שולע מיט אלע רעכטען פון רעגירונגס־שולען פון מ. פ. קאראטקעוויץ

6 3 5726

די עקזאמענס פאר די פעריען וועלען זיך אנפאנגען אם 20־טען מאי (2 יוני) און נאך די פעריען דעם 19־טען אויגוסט (1 סעפטעמבער). נעהערע אויסקינפטע ערטיילט ה' קאראטקעוויץ יעדען זונטאג און דאנערשטאג פון 7 ביז 9 אוהר אבענדס ביז דעם 1־טען יולי אין דער שולקאנצלייא פון ה' שאקין (עקקע ציגעל־שטר. 23 און זאכאדניא־שטר. 62, טעלעפאן 27-27) און נאך דעם 1־טען יולי אין זיין אייגענער שולקאנצלייא (נייער רינג 2 №). ביטעס אום אויפנאהמע ווערען טעגליך אנגענומען. פראגראמען פאר 5 קאפ. קען מען בעקומען אין די בוכהאנדלונגען פון ה' פישער (פעטריקויער 48) און ה' יאבעלואהן (פעטריקויער 26).

בעמערקונג: די צאהל פון די שילער אין יעדע קלאסע וועט זיין בעגרענצט.

קאנצערט־גארטען „מאנטיפער" טעגליך קאנצערט

פון ווארשויער סימפאנישען ארקעסטער אונטער לייטונג פון ה' ברעזינסקי שולץ, פראפעסאר פון ווארשויער מוזיק, ...

Lekarz dentysta

Dr. med. I. Izykson

פאבריק און קאנטאר, פעטריקויער 114

די ערשטע לאדזער גלאז־ און שפיגעל־שלייפעריי פון

Edmund Werminski

Lodz, Petrikauer 114 פירמ. געבר. ווערמינסקי

עמפפעהלט זיך צו שויפענסטער־פערגלאזונגען, קונסט־פערגלאזונגען אין מעסינג, קופפער, ניקעל און בליי, קריסטאל־פאצעלט־פערגלאזונגען א. ז. וו. אויסער דעם קריסטאל־שפיגעל און קריסטאל־גלאז פון דער בעלגישער פאבריק „Compagnie des Glaces du Midi a la Russie"

SIEGE SOCIALE, CHARLEROI, BELGIGNI,

ווי אויך אויסלאגע־פלאטען, קוטשען און אויטאמאביל פאצעטשייבען, פירמען־שילדער און גראב־פלאטען אויס מאסיוו שווארץ, אדער פארביגעם גלאז, ווי מערשטערהאל־בלאזונגען פאר אפגעפאסטע מוסטערשייבען און מאט־גלאז, אָרנאמענט און קאטעדראל־גלאז און אלע פארבען א. ז. וו. א. ז. וו. מיר נעהמען אויך איבער צו בעלעגען שארהאפטע שפיגעל. 6732 25 1

רעעלע בעדינונג, ביטע קאסטען־אנשל. צו פערלאנגען, מעסיגע פרייזען.

פאבריק און קאנטאר, פעטריקויער 114

דעם שוויס

און זיין אומאנגענעהמען ריח בעזייטיגט ראדיקאל דאס פליסינקייט

ALFORMIN

שוץ־מארקע ס. מ. ג.

צו פערקויפען אין אלע אפטייקען און אפטייק־סקלאד. הויפט־פערטרעטער:

ש. מ. גאלדבערג, ווארשוי, רימארסקא 6

א פלאקאן גענוגט אויף א גאנצען זומער.

דיבע קאנטע שטעמפעל־פאבריק פון פ. ח. שטיפט

עמפפעהלט די בעסטע און האלטבארסטע

עמאיל־שילדער

צו זעהר בילינע פרייזען. 5731 12 1

פעטריקויער 66, טעלעפאן 16-80.

א. קארטאוסקי

לאדז, קאנסטאנטינער 5,

איינגאנג דורכ'ן לאדען „אוגעניא"

ספעציאליסט פיר אויסשניידען היגער־אויגען (אטשיסקעס) און איינגעוואקסענע נעגעל, שטרענג אנטיסעפטישע און שמערצלאזע בעהאנדלונג. פוס־פפלעגע מאסאזש. ברילאנט־מאניקור און רעדיקור. אויף וואונש בעהאנדלונג אים הויזע און אויסער דעם הויז, פיר דאמען בעזונדערעס ווארטע צימער.

היילאנשטאלט פיר הויט־ אונד וועגערישע קראנקהייטען

ד"ר ל. פאלק, ז. גאליץ א. סט. יעלניצקי

וואלטשאנסקא 36, טעלעפאן 14-81.

אויפנאהמע שטאציאנערער קראנקער (אין איזאלירטען אונד געמיינזאמען צימער) — טעגליך אמבולאטארישער עמפפאנג אונבעמיטעלטער פאציענטען. קאנסולטאציאן 60 קאפ. 737

רענטגען־, ליכט־ אונד עלעקטריציטעטס־קורען.

בלוט־אונטערזוכונג פיר סיפיליס. עלעקטרישע גליהליכט־בעדער.

שפרעכשטונדען דער אמבולאנץ: וואכענטאגס פון 8 ביז 9 אוהר פריה, 12 ביז האלב 2 אוהר מיטאגס און 7½ ביז 8½ אוהר אבענדס. — אם זאן־ און פייערטאגען פון 8 ביז 10 אוהר פריה און 12 ביז האלב 2 אוהר נאכמיטאגס.

Dr. B. Rejt

שרעדניא 5 — טעלעפאן 38-79.

ספעציאליסט אויף קראנקהייטען: הויט, האר, וועגערישע, געשלעכטס און ערצטליכע קאסמעטיק. היילונג פון סיפיליס מיט סאלווארסאן עהרליך האטא 606 און 914. היילונג מיט עלעקטריע, עלעקטראמען (ענטפערנונג פון האר), בעלויכטונג פון קאנאל (אורעטראסקאפיע). עמפפאנג פון 9 ביז האלב 12 און פון 3—8. זונטאג און פייערטאגען פון 10—2. פאר דאמען א בעזונדער ווארטע־צימער. 5416

דר. ל. פריבולסקי

פאלודניאווא 2, טעל. 18-59.

ספעציאל־ארצט פיר הויט, וועגערישע אור, האאר־קראנקהייטען עם טעגער־שוועכע, אויף קאסמעטישע פפלעגע. בעהאנדלונג פון סיפיליס נאך עהרליך האטא 606־914 אהנע בערופס שטערונג. היילונג מיט עלעקטריציטעט אונד ווייבראציאנס־מאסאזש. שפרעכשטונדען פון 9—1 אונד 4—9. פיר דאמען 5—6 בעזונדער ווארטעצימער.

פון אויסלאנד צוריקגעקעהרט

דר. לטווקאוויטש

די ערשטע

היילאנשטאלט־אמבולאטאריום

פיר קאמענדע קראנקע.

פעטריקויער 43 טעלעפאן 20-43

דר. ק. בלום, נאז־, אויערן־ אונד האלז־קראנקה. מאגען, דיענסטאג, מיטוואך, דאנערשטאג. פון 1—2, פרייטאג, שבת, זונט. פון 9—10 פריה.

דר. י. ליפשיץ, קינדער־קראנקהייטען פון 1—2.

דר. מ. קאנטאר, חירורג־קראנקהייטען פון 2—3 און 7—8.

דר. מ. פאפיערני, פרויען־קראנקהייטען פון 3—4.

דר. פ. דאנבין, אויגען־קראנקהייטען נעכמע און טעגליך פון 9—10 פריה.

דר. י. שווארצוואסער, אינערליכע און נערוועזע פון 10—11 אונד 4½—5½.

דר. ל. פריבולסקי, הויט אונד וועגערישע קראנקהייטען ואנט. דיענסט. דאנערשט. אונד פרייטאג פון 1½—2½.

מאנטאג, מיטוואך און שבת פון 8—9.

באלטישער היילאנשטאלט

E. BERETZ

י. ביטענסקי

Dr. A. Grosglik

היילאנשטאלט פיר אויערנקראנקע

Dr. B. DONCHIN

D. SPERLING

Dr. med. Langbard

ש. ראבינאוויטש

Dr. D. Fried

ד"ר ד. פריעד

Dr. L. Klatschkin

Dr. P. Grossman

ד"ר פ. גראסמאן

Dr. med. Leyberg

ד"ר א. מערעשקאוויטש

די שעהנסטע

קאליגראפישע קאנטארסקע שפּיל-שריפט לערנט אויס דער בעריהמטער פּר' קאליגראף ל. בערמאן, זאוואדזקא 19 אין 15 לעקציאנען, די ערגסטע צובראכענע האנדשריפט ווערט אויסגעבעסערט אויף דער שעהנסטער שריפט, וואס איז א ציהרונג פאר בוכהאלטעריע און קארעספּאנדענציע. דער פּרייז איז זעהר ביליג, דער וואס צאהלט איין פאר 2 שטונדען, לערנען איך ראנדשריפט אומזאנסט. דער וואס קאן גארנים שרייבען קאן זיך אויסלערנען שרייבען גוט א בריעף אין איין מאנאט. פאר ערפאלג ווערט גאראנטירט. נעהרענקט דעם אדרעס: זאוואדזקא 19, וו. 1.

■ Bad Kudowa ■
כשר Villa Lövy I. R. כשר
Tel. 49 טעל.
עמפפיעהלט זיין אים וואלד געלעגענעס לאזשירהויז מיט פענסיאן אדער קאמפּאר-טאבעל נאך דער נייעסטען צייט אויסגעשטאטעט ואפילו המהדרין מן המהדרין יכולים לסמוך עליו.
5579 8 5
משה מנחם סג"ל לעווי
בלאאמ"ז הרב המה"ג ממדינת הגר.
גרויסער מיטאגטיש

עלטער-שוועכע

עלטער-שוועכע, ארטעריאסקלעראזע, איבערמידונג, אלגעמיינע שוועכע נאך לאנגדויערנדע קראנקהייטען, פאלגען פון אלקאהאל-מיסברויך א. ז. וו. נייראסטעניע און נערווען-קראנקהייטען, אימפאטענץ, הערץ-קראנקהייטען, ערשעפּפונגס-צושטענדע און קאכעקסיען, ווערען ערפאלגרייך בעהאנדעלט מיט ספערמינום פעל, א טהאטזאך, וועלכע איז דורך אונצעהליגע בעאבאכטונגען בעוויזען געווארען דורך ליטעראטור פון אונצעהליגע קליניקער.

דאס ספערמינום-פעל איז דאס איינציגע, עכטע אלזייטיג אויספראביערטע ספערמין. דעריבער איז דורכאויס נעטהיג צו אכטען אויף'ן נאמען „ספערמינום-פעל“ און די אונזיכערע נאכמאכונגען און די איינפאכע מעסטיקעל-אויסציגע צוריקצוגעבען, חייל א זעלכע האבען קיין שום שיכות נים צו ספערמינום פעל, דאבי אבער ענטהאלטען זיי עפּעס סובסטאנצען, וועלכע שאדען דער געזונדהייט.

אינטערעסענטען שיקען וויר ארויס קאסטענלאז די בראשורע: „Цѣлебное дѣйствіе спермина“ און די יעניגע, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט ארגאנא-טהעראפיע, ווערט פאר פיער 7 קאפעקענע מארקען ארויסגעשיקט דאס נאר וואס ערשינענע בוך „Цѣлительныя силы организма“.

דאס ספערמין-פעל איז איבעראל צו בעקומען.

5373 5 2

Проф Д-ръ Пель и С-ья
С Петербургъ
Поставщики Двора Его Императорскаго Величества

Seit längerer Zeit wurde beobachtet, daß Fälschungen und Nachahmungen des seit fast fünfzehn Jahren bekannten und vorzüglich bewährten

Balsamikums der Gonorrhöe-Therapie

Gonosan

im Handel sind. Vor solchen völlig minderwertigen Nachahmungen sei daher dringlichst gewarnt. Gonosan ist nur in Originalschachteln erhältlich, die mit einem plombierten, blau-weiß-roten Bande verschlossen sind. In das Verschlußband ist der Name des Fabrikanten

J. D. RIEDEL A.-G., BERLIN

eingewirkt. — Die Packungen enthalten 50 oder 32 Gonosan-Kapseln

Potrzebne są zdolne panny do szycia, do pracowni sukień. Zawadzka № 6, m. 13. 602 2 2

וויכטיג פיר הויזבעזיצער און בוי-אונטערנעהמער!

צור בעפארשטעהענדען בוי-סעזאן עמפפעהלט די **דאמפף-ציגעלייף** געוועהנליכע און פרעס-ציגעל ווי אויך קלינקער ציגעל און הוילע ציגעל (Dziórawki) צו מעסיגע פרייזע.

מעכאנישע און דאמפף-ציגעליי

CH. DIKMAN, Nowomiejska № 19. 5722 8 2

יאהרעספראדוקציאן 2200 לאקאמאבילען.

Heinrich Lanz, Mannheim.

פאטענטירטע הייסדאמפף-

לאקאמאבילען

מים ווענטילשטויערונג „סיסטעם לענץ“

די זיכערסטע, בעקוועמסטע אונד איינפאכסטע בעטריעבמאשינע דער געגענווארט.

איינצעללייסטונג פון 10—1000 עפעקטיווע P. S.

5617 50 5 פערטרעטער פיר לאדזער ראיאן:

Brüder Goldbaum

לאדז, קאראלא 8, טעלעפאן 5 -19.

געזאמטפראדוקציאן 30.000 לאקאמאבילען.

וואו האבען זי געקויפט איהרען עלעגאנטען פריהלינגס מאנטעל?

ביי **שמאיעוויטש** פעטריקויער 126 עקע נאווראט.

וואו עס געפונען זיך די לעצטע פריה-יאהרס נייהייטען אויף לאגער ווי:

מאנטעל, קאסטיומען, און רעק פון די איינפאכסטע ביז די עלעגאנטסטע נאך די לעצטע בערלינער מאדעלען צו זעהר ביליגע פרייזען. ווייל דער געשעפטס איגהאבער איז אליין א גוטער פאכמאן און אלעס ווערט אונטער זיין לייטונג אויסגעפיהרט.

בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון איינגענעם ווי אויך פון פערטרויטע שטאפען און ווערען רעיעל און פראמפט אויסגעפערטיגט.

6365

MŁODOŚĆ

osiągnąć można, używając

MYDŁA „KONIK“ Młodzieńczą, delik. skórę twarzy i rąk otrzymać można napewno i szybko.

Cena 60 kop. za kawałek.

KREM „KONIK“ Skórę czerw., szorstką, porow. przemienia w białą miękką i aksamitną.

Z mleka liljow. Tuba 40 kop. Zawiera obfitość tłuszczu, jest delikatny, dosk. przylega do skóry, dogodny w użyciu, z pośród wszystkich innych preparatów kosm. jest prawdziwie doskonałym.

PUDER „KONIK“ Z mleka liljowego. Cena 1 rb. za pudełko.

Sprzedaż wszędzie. Żądajcie tylko w czerw. opakowani
FABRYKI BERGMANN I S-KA, RADEBEUL-DREZNO.
Główny skład na Rosję:
BIURO PREPARATÓW CHEMICZNYCH. PETERSBURG
Koniuszennaja No. 10.

וויכטיג ביים איבערציהען זיך!!

אומארבייטונג פון גאז-לאמפען אויף עלעקטריש.

קאנקורענץ-פרייזען. ═══ שנעלע און פינקטליכע אויספיהרונג.

לאמפען- און בראנז-ווארען-פאבריק

Władysław Henig & Co.

Petrikauerstr. 29, Tel. 24-31, 24-32. 5556 8 3

אין די:
דעטייל-געשעפטען פון

Karl Göppert,
Lodz,

פעטריקויער שטר. №№ 11, 71 און 145
געפינט איהר
א רייך אסארטירטען לאגער פון:

קאראקול-מיטצען אויך אימיטאציאן.
וועלור-היטען שווארץ און פארביג.
לאדען-היטען אין די שענסטע מעלאנזשען.
שטייפע און ווייכע היטען
מאדערנסטע פאסאנען.
ספארט-מיטצען פיר הערבסט און ווינטער.
שאפא-קלאקס
און צילינדערס. 4403 50 27

Окончившій консерваторію

даетъ уроки на СКРИПКѢ. Преподаю также спеціально на МАНДОЛИНѢ. Многолѣтняя практика. Видзевская 39, кв. 11 для „В. К.“ 5 6

א גרייטע און זיכערע פרנסה

איבערצוגעבען א פאבריקאציאן פון א גאנגבאר ארטיקעל מיט קליינעם קאפיטאל פון באלד. צו ערקונדיגען זיך זאקאנטנא 30 ביים ווירט, אויך דארטועלבסט וואהנונגען פון 2, 3 צימער און קיכע מיט בעקוועמליכקייטען צו פערמיעטען. 691 3 2

געגען האנאריי (טריפער). דאס נייעסטע מיטעל „סאלא-פיטשילין“

חירקט שנעל און ראדיקאל און לויט די מיינונגען פון די דאקטוירים ווערט עס גערעכענט אלס א ראציאנאל מיטעל. געברויכסאנווייזונג אין שאכטעל. דער עלטער גור אין א מעטאל שעכטעל צו 1 ר' און צו ד"ר' 80 ק. חירקט גוט ביי שארפע אזוי אויך ביי חראנישע פעלדען און בעזייטיגט אין א קורצע צייט די שווערסטע אויסגוסען.

סקלאד: פעטערבורג ראוויעזשאיא 7 אפטייק פון ב. קאנחיים צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק סקלאדען. 5729

סאלא—פיטשילין

פרישע שמאנד-פוטער

צו 48 קאפ. א פונט
„ 24 „ ½ פונט
„ 12 „ ¼ „

בעקומט מען פרישע טעגליך פון די בעסטע קוואליטעט, ווי אויך אלע מילך-פראדוקטען צו זעהר ביליגע פרייזען ביי 6 3 564

ר. ראזענבערג, שרעדניא № 5

מצבות

און דענקמעלער אלע נייעסטע און שעהנסטע מאדעלען און פאסאנען פון די בעסטע זארטען, גראניט, מארמאר און זאנד-שטיינער פערטיגט, שנעל, געוויסענהאפט און האנדערשעהן אוים דער בעריהמטער שטיינהויער און סקולפטאר

מ. בראדער, ברעזשינער 142 20 4 5634

Brüssel Chaussée d'Alsemberg 204-206

Handels-Institut Loeb für Knaben

Französisch. deutsch, englisch, russisch, hebräisch, Handelswissenschaften etc. Vorbereitung für höhere Schulen. Erstklassige Pension. Prima Referenzen.

6083 **Director Prof. A. Loeb.**

וואסערהיילאנשטאלט

אים סאנאטאריום „אוניטאס“

פוסטא 11g, עקע מיקאלאיעווסקא,

געעפענט פון 7—12 און פון 2—7 נאכמיטאג. 5621 8

מאדערנסטע איינריכטונגען און קאמפארט: דאמפף-שאטישע און אלע אנדערע דושען פוס און זיצבעדער, דאמפבעדער רוימישע און רוסישע.

וואן—פיכטענגאדעל— שוועפעל און אנדערע בעדער.

קאהלענזויערע-בעדער אחגע און מיט זאלץ (נויהיים).

זויערשטאפבעדער (Ozet). ויבראציאנס-מאסאזשע און געווענליכע מאסאזשע. עלעקטרישע—פיערצעללען און גליהליכטבעדער, עלעקטריזאציאן, דיאטערמיע, ד'ארסאנוואליזאציאן, בעהאנדלונג דער טאבעס מיט פרענקעל-אפאראטען.

לונגענגימנאסטיק פיר אסטמאטיקער און עמפיזעמאטיקער.

מעכאנאטעראפיע. רענטגענאינסטיטוט.

בעשטראהלונגען מיט קינסטליכער העהענזאנע (קווארצלאמפען).

ד"ר לענבערג'ס

בארנא-טימאל זייפע

דיא בעסטע אונד געזינדסטע פיר קינדער. אונד דערוואקסענע. מאכט דיא הויט צארט אונד ווייס. פרייז 50 אונד 30 קאפ.

„LUX“

„LUX“

Actienbolaget „LUX“

10 7 STOCKHOLM (Schweden) 5527

די עלטעסטע פעטראלעאום-גאזקאכער-פאבריק אין דער וועלט.

Fres 15.000.000 קאפיטאל

40 גאלדענע מעדאלען, גראנד-פריקס, דיפלאמירט א. ז. וו. די פאבריק, וואו אלע האנדלונגען פון דער וועלט, וועלכע דען לוקס-קאכער פערקויפען, גאראנטירען פיר די פארטרעפליכקייט אונד דויערהאפטיגקייט פון דעם גאז-גאפט קאכער „לוקס“.

פאדערט איבעראל !!

קודאווא „צור קראנע“

כשר רעסטאראנט און לאזשיר-הויז אונטער דער אויפזיכט פון ברעסלויער ראבינאט. אטיליע היידעמאן. כשר 5 1 5096

דיעטישער וואסער-היילונג-אנשטאלט

ווי אויך פענסיאן פאר געזונדווערענדע

אין אטוואצק „Martów“

ערצטע: ג. קרוקאווסקי, היגער, וויזעל 5557

גרויסע צימער פיר איינע אונד מעהרערע פערזאנען. פיר געזונדע, שוואכע, אינערליכע און נערווען-קראנקע, ארטרעטיזם, רעמאטען. פרעמדע קראנקע פון אנדערע פענסיאנאטען קענען אויך בענוצען אין סאנאטאריום עלעקטריזאציע, הידראפאטישע איינפאקונג, איינרייבונגען, מאסאזש, פאדסקורנע.

הייל קרויטער-זאלב

פון דר. אבערמייער.

Vilia-Crême

UNGUENTUM HERBALE COMPOS. OBERMEYER.

א ספעציעלעס אונפערגלייכליכעס מעדיזשעס מיטעל געגען אלע ארט עקזעמע, סווענדזשען, ליפאיעס, געשווירען, אויסשלעגע, בלעטערלעך, עבעריהונג, עבעריהרונג און אלע אנדערע הויט-קראנקהייטען.

פערקויף אין אלע אפטייקען און אפטעקערסקע סקלאדען צו 1.25 פיר א שאכטעל. עכט מיט רויטער פערפאקונג. היט אייך פיר פעלשונגען בעמערקונג. אום צו ערצילען א פולען ערפאלג דארף מען ביים געברויכען פון דער זאלב „ווילא-קרעם“ בענוצען די וועלט-בעוואוסטע קרייטער

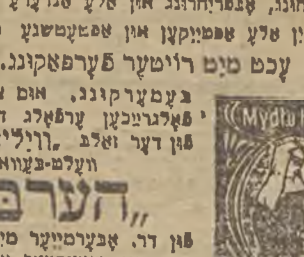

„הערבא זייף“

פון דר. אבערמייער מיט בילד פון א בארמהערציגע שוועסטער אויף יעדעס שטיקעל. ביי נארמאלע פערוועגדונג וואונדערבארע היילונג!

5102 21 13

אדוואקאט

נ. וויינבערג
דלוגא 77
עמפפאנגט נור פון 5 ביז 8 נאכמיטאג. 5006
פ. א אויך מיליטערואלען און אלער ארט שתדלנות אין אלע רעגירונגס-אנשטאלטען.

Michalin (Za Warszawą)

Pensjonat

R. JUWILEROWEJ

5647 otwarty 6 6

Wiadomość na miejscu i w Warszawie, tel. 142-23.

אזארקאווער צענטראל

צאהן-קליניק

האליקע גאס

אונטער דער לייטונג פון ד"ר מעדיצין. קראסקין, צאהן-ארצט מעכלער און פערוואלטער צאהן-ארצט ס. דרייהארן.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אבענדס. צאהן-ענטפערונג 15 קאפ., אהן שמערצען 30 ק', פלאמבען און קינסטליכע צייהן פון 50 ק'. א. וו. ווי אויך פערגאלדעטע צייהן, גאלד-ארבייטען. קינסטליכע צעהן א גאנץ געבים 18 ר' 50 ק. 126

קאמפאזיטאר און מוזיקלעהרער

ז. זילבערטס

איז אוים מאסקוי צוריקגעקעהרט. גיט אונטעררידלט ספעציעל אין שטימען-בילדונג, קלאוויר, טעאריע, הארמאניע און פולען קורס פון קאמפאזיציאנען.

וואהנט דזשעלנא № 41 עמפפאנגט פון 11 ביז 1 און פון 4 ביז 7. 6829

שטאפערינס און פליקערינס

5727 3 3

געזוכט פיר לאנדאן. פון 10 ביז 20 ר' וועכענטליכער פערדיענסט. דאס גאנצע יאהר ארבייט. רייזע-קאסטען ווערען צוריקגעצאהלט. זאפארט זיך צו מעלדען מיט קענטעניש אנגאבען אן

Invisible Mending Co. 68, High Holborn, London, W. C.

שוינט אייער געלד!

קומט און איבערציינט אייך!

גוואלדרימען, לעכער און פערש. שטאפ-ארבייטען ווערען פינקטליך און פראמפט פון א גוטען פאכמאן, לויט מוסטער, צו ביליגע פרייזען אויסגעפיהרט. פעטריקויער № 31, רעכטס 3-טען איינגאנג פליגעל, 3-טער שטאק וואהנ. 35, פ. שימקעוויטש

159 12 5

ערשטער

צאהנערצטליכער קאבינעט

Dr. Med. Zacharow 5182

(געוו. פערוואלטער און ירעקטער פון א צאהנ-ערצטליכע שוהלע)

ספעציאליטעט: מונד-חירורגיע, צאהן-קראנקהייטען און קינסטליכע צעהנע.

פעטריקויער שטר. 79.

עמפפאנגט פון 9½—2 און 4—8

10 ביז 15,000 צענטנער אייז

צו פערקויפען ביליג. איך שטעל אויך אב טעגליך פאר איינגענעם געברויך. וואוּ דער אייזקעלער שטעהט צו יעדער צייט צור פערפיגונג פאר פערש. לעבענספראדוקטע אבצוקיהלען, ווי: פלייש, הערינגע, בוטער א. ז. וו. אויך האבע איך די ווייט 30 יאהר עקזיסטירענדע זאדע-וואסער-פאבריק אונטער מיינע אויפזיכט איבערנאמען, ווי עס ווערט ריין און היגיעניש געפיהרט, וויבערע איגריכטונג און געניקעלטע באלאנען פון בייערע ווייטען.

יעקל אפענבאך, אלעקסאנדער שטר. 7 (באלוט). 369 3-3

זומערוואהנונגען

צו פערמיעטען, צו ערפאהרען אויף'ן ארט אין ראדאגאשטש „לעדענצוויק“ אין דער יודישער ציגעל-פאבריק געגענאיבער וועגצקע.

503 8 3

א קאלאניאל-לאדען

זאפארט איבערצוגעבען, זיך צו ערקונדיגען אין רעדאקציע. ווי אויך איינריכטונג צו פערקויפען.

681 2 2

קאפשמערצען, מיגרענע

רעומאטיזם און ארטרעטיזם טהוט גרינדליך בעזייטיגען: „מיגרענא-נערוואזין“—„Migreno-Nervosin“.

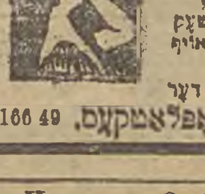

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-מאגאזינען, א פראשאק 10 קאפ. דער ארט געברויכען: ארויסשיטען דעם פראשאק אויף דער צונג און נאכטרינקען וואסער מיט ציטרין.

ארגינעלער „מיגרענא-נערוואזין“ איז אייפיג מים דער מארקע א „האן“ „Kogut“ אבער קיינמאל נים אין אפלאטקעס. 5166 49

הערשעלע.

צום שוהל-פיהרען.

די ווייבער פערזאַמעלט אין קופּע,
די יונגענקע כלה אין מיט;
שפּאַצירען נעאַרעמט אין פּאָרען
בנעימות א שריט נאָך א שריט...

די מיפּע געשלייער׳ס און קופקעס,
ביז איבער די אויערען פערדרוקט;
די זיידענע קליידער און בלוזען,
מיט גאָלד און בריליאַנטען געשמוקט..

די פּנים׳ער שיינען צופרידען,
די אויגען פון שמחה צוהיצט;
די גוידער׳ס פערריסען מיט נאוה —
א קענען די הייזער פערשפּיצט...

דער עולם, ארום אינ׳ם געסעל,
יעטוועדער א סידור ביים זיים;
שפּאַצירט זיך בעזאכט אין בית-מדרש,
און ווינשט זיי „מיט מזל" דערפריים...

די קעכינ׳ס, נור, נעבען די שוועלען
די מעדלעך ביי יעדערער טיר;
בעטראַכטען דאָס יונגענקע ווייבעל,
און פיהלען א קנאה צו איהר...

זי שלייכט זיך נערוויטעלט דאָס פּנים,
פערחלומ׳ט און זיסען געפיהל;
און פרעגעלט זיך אונטער דעם פייער—
עס דרעהט איהר דער קאָפּ ווי א מיהל...

די ווייבער פערברענגען אין שמועסען,
מען סוד׳עלט זיך פרעהליך און פריי;
די יונגענקע כלה נור נעבעך,
פערגעסט זיך מבולבל פון זיי...

זי האלט אומבעהאָלפען דעם סידור
די ליפּען צום קושען פערקלעבט;
יעטוועדער טריט איהרער זאָגט עדות-
וואָס אלץ זי האָט איבערגעלעבט...

עזרא נאלדין.

באד-בלעטלאך.

I

אין באד אריין!

איך זעה איהם פאר מיינע אויגען, שימקע דעם בעדער, א קליינינקער, א דארענקער יודעל, מיט א שווארץ שפּיציג בערדיל, א געל פּנים, ווי פון וואקס אויסגעגאָסען, מיט איינגעפאלענע גרויע אויגען, איך זעה איהם ווי ער לויפט געשווינד אין מארק, פון מארק אין גאס, פון איין גאס אין דער צווייטע, שטעלט זיך אומעטום אָפּ, הוסט אָפּ, לייגט אונטער א האַנד אונטער דער שווארץ שפּיציג בערדעל, שפּארט אונטער דעם גאָרגעל מיט דעם גראָבען פינגער און שרייט אוים מיט זיין גאנצען הייזעריגען קול:

בעלי בתים, אין באד אריין!

גאָטען, גלויבט מיר. האָט געלוינט צו מאכען צו זיין נגון, ווי ער האָט געצויגען און געדריידעלט יעדעס וואָרט. בית-מדרש-ניקעס פלעגען לערנען גמרא מיט זיין נגון, מאמעס פלעגען פערוויגען קינדער מיט זיין נגון, עפּעס האָט זיך אין איהם געהערט ווי איינער וואָלט אויסרופען, און אָנזאָגען: ראטעוועט זיך, בריודער!

און ער לויפט ווייטער און רופט ווייטער, און יודען ווארפען אוועק אין מיטען די ארבייט און כאפּען קליינע קלומעקליך אונטער די אָרעמס און א זעקסער אין קעשענע און לויפען געשווינד:

אין באד אריין.

ביים ברעג טייכעל, אין עק שטאָדט וואו מע וואשט וועש און פערד, שטעהט די אלטע חורבה, די שטאָדטישע באָד, פערוויינטע פענסטער, פערוויכערטע ווענד, דאָרט נעהמט מען צו די זעקסערס און מע מהיילט בייטעלעך, און מע דינגט זיך פאר יעדע ריטעלע, פאר יעדעס בלעטעלע...

עס געהען אריין אין דער חורבה פערחושכטע יודען און עס געהען ארויס רויטע פערשוויצטע פּנים׳ער—דער אָפּגעשאָרען דעם קאָפּ, דער אינטערגעגאָלט די פּאטילניצע, דער מיט טרוקענע באנקעס, דער מיט נאסע...

דאָס ארבייט דאָרט אינעווייניג קושקע דער ציירולניק, א דרייער א קאָפּ, א צווייער א באנקע...

היינט זעה איך איהם, שימקע דעם בעדער, ער איז מיר אויף די געדאנקען געקומען:

שוין צוויי טעג ווי איך וואַרט אויף דעם דאָקטאָר, דעם פּראָפעסאָר מיין איך, ער זאָל מיך אויסטאַפּען, אויסקלאַפּען און אונטערזוכען און אָפּערירען—מיין קעשענע.

עס איז זיך ניט צו דערשלאָגען צו איהם, מע זיצט אויף די שטיגען, אין קאָרידאָר, אין וואַרטע-צימער און אין בעהאלטענע הדרים, אלץ איז פול געפּאַקט, איינער ארוים, איינער אריין.

און ער זיצט דאָרט, דער פּראָפעסאָר אויפ׳ן ווייכען שטוהל און אָרדענט יעדען איינ׳, דעם א הין, דעם א הער, אָבער אלעמען:

אין באד אריין!

— אייך, וואו?

— וויסבאַדען

— אייך?

— קאַרלסבאַד, נאכהער טעפּליץ.

— איך פאָהר נאָך ריינהערץ, איך בין שוין געוועזען צוויי מאָל אין ריינהערץ, ער הייסט ווייטער פאָהרען, ווייס איך?

— איך נאָך קיסינגען, זאָל זיין קיסינגען, מסתמא ווייס ער.

הערענדיג די אלע נעמען, יעדער נעהט ארוים פון פּראָפעסאָר מיט זיין באד, האָט זיך מיר געדוכט אז איך זעה שימקע דעם בעדער, ווי ער לויפט געשווינד און שטעלט זיך אָפּ און זינגט אוים מיט זיין הייזעריגען קול.

בעלי הבתים, אין באד אריין! די מלאכה איז פערפיינערט, פעראיידעלט, דער פּראָפעסאָר זיצט זיך בעקוועם, ער רעדט שטיל, ווייך צאַרט און ערנסט, נעהמט ניט זעקס גראָשען פאר די באָד נאָר צעהן מארק פאר א עצה, אָבער די עצה איז שימקעס, מיין אָרימען שימקעס עצה:

— בעלי בתים, אין באד אריין!—

און די בעלי בתים ווארפען אוועק זייער ארבייט, זייער זאָרגען און באָרגען, און פאָלגען דעם פּראָפעסאָר, דעם נייעם שימקע, דעם בעריהמטען שימקע און לויפען:

אין באד אריין.

צוויי טעג האָב איך געוואַרט און האָב ניט געוואוסט, אז איידער איך קום אָן צו דעם פּראָפעסאָר, מוז איך מיך לאָזען א קליין ביסעלע אונטערזוכען פון זיין שווייצאר, ער קען אויך די מלאכה, א טאפּ טוהן אין קעשענע. האָבען עס מיר גוטע מענשען, געניטע, אויסגעזאָגט, און זיך האָב פערשטאַנען, איך האָב מיר דערמאָנט אז „שלוחו של אדם כמותו", א שליח איז גלייך ווי אליין. איז דאָך אפילו א פּראָפעסאָר ניט מעהר ווי א „אדם", א מענש הייסט עס, נאָר אזוי א מענש, א פּראָסטער בשר ודם האָט מעהר ניט ווי זיין קעשענע, ער, דער פּראָפעסאָר, האָט פיעל קעשענעס, מיינע און דיינע און איינערע און יענעמ׳ס, ער איז א „אדם" מיט פיעל קעשענעס...

און אז איך האָב נאָר געלאָזט דעם שווייצאַר א ביסעלע אונטערזוכען מיין קעשענע, האָט ער מיך באלד איבערגעגעבען אין געניטערע הענד, אין איידעלערע פינגער — צום פּראָפעסאָר.

דער שווייצאַר, א עשו אָהן קונצען, אָהן הקדמות און אָהן צערעמאָניעס, א שאר אין בייטעלע און גאָה ווייטער.

דער פּראָפעסאָר, א אלטינקער, א שוואכינקער א איידעלער. ווייזט אוים, מיט א בלייך פּנים און צאַרטע קליינע הענטלעך, ער מאַכט שוין פריהער א שטיקעל שמועס, דעליקאַט, שטיל, רוהיג. נאכהער א אָנציהעניש אויפ׳ן וואונק מכח ארונטער נעהמען „גלימא דעל כתפאוי", די קאָפּאָטקעלע פון פּלייצע, און ווייטער, און ווייטער, א טאפּ א הין א קלאפּ א הער, און אלץ געלאַסען, פּאַוואָליניקע, און ער ערלויבט אויך אָנטהון צוריק איידער קאָפּאָטקעלע און איינערע אנדערע נעטהיגע מלבושים, פאר זיך לאָזט ער איבער נאָר א קליינינקע — די קעשענע...

און ער צעהלט איבער די מארקען געלאַסען, רוהיג, מיט כונה און זאָגט מיר ערנסט—שטיל:

— אינ׳ם באד עמס...

— אדוני פּראָפעסאָר! — בעט איך זיך רחמים — איך בין א מענש וואָס דארף ניט, וואָס קען ניט, וואָס טאָר ניט אָפּפאָהרען פון דער היים. איך וואָהן, פערשטעהט איהר מיך, אין א שטאָדט וואָס האָט, ווי דער מלאך הכות, טויזענד אויגען, מע איז שטענדיג, זאָג איך אונטער פרעמדע אויפזיכט „פאָד נאַזאָראָם" הייסט עס, און אויף מיר האָט מען לאנג געמורמעלט, אז איך בין שחאכליך אויף די פיס און איך דארף זיך צו זעצען... זיצען זאָלען זיי אין צרות, די לאַנדינגעהער, האָבען ניט וואָס צו טהון, טשעפּען זיי זיך אויף גלייכע ווענד... דאָס מורמלען איז אזוי ווי א אייז-גליטשיגער וועג, אפילו א פערד מיט פערדישע געזונטע פיס מיט אייזערנע פּאָדקאָווקעס פאלט אויך אום... האָט מיר דאָס רעדען וועגען מיר...

— זאָ! אינ׳ם באד עמס—שלאָגט מיר איבער דער פּראָפעסאָר מיין גערעכטע טענה און קלינגט אָן, א צווייטער זאָל אריין.

וואָס אהרט שימקע דעם בעדער וואָס א יוד איז פערנומען, א יוד האָט קיין צייט ניט, א יוד האָט קיין כח ניט, א יוד האָט קיין געלד ניט,—ער שפּאַרט אונטער דעם גאָרגעל מיט דעם גראָבען פינגער און הייסט געהן:

אין באד אריין.

דאָרט שערט מען, דאָרט גאָלט מען,
און באנקעלאַך שטעלט מען...
איך פאָהר נאָך עמס
שימקע הייסט...

ב. עפּעלבוים.

פּאַרנאַכט.

(פערצייכענט פון א וואנדערער).

ס׳איז געוועזען א שבת׳דיגער בין השמשות, די זון איז אונטער וואָלקענס געוועזען פערבאָרגען; און פון דער הוילער וועלט טראָגט זיך אזא שטיל בת-קול, א מין קרעהען פון הענער-געשפּענסטער—דערטראָגט זיך צו דיינע אויערען, און דאָרט גאנץ הויך — האָט זיך דאָס לעבען אין א סוד איינגעהילט און געבליבען פערגליווערט.

אוי איפ׳ן הארצען ווערט אזוי שווער, אזא אומעטיגע שכינה מיט פערבראָכענע פליגעל לאָזט זיך אראָפּ איבער דיין קאָפּ און פערטרונקט דיר אין א ים פון באנג און שטילקייט, און דו זוכסט דאן א פריינד וואָס זאָל, דיר אָהן ווערטער פערשטעהן, צו שטארק איז דער טרויער פון די שכינה זאָלסט זיך מיט איהר אליין געפינען, און צו הייליג איז די דעמערונגס שעה — זאָלסט איהר מיט א וואָרט בעפלעקען...

איך האָב מיר אין מיין טרויעריגען וואנדערער-פריינד דערמאָנט. געוואוסט האָב איך, אז שוין איניגע טעג, אז ער האָט צווישען ערדישע מענשען פערבלאָנדזשעט, איינגעשפּארט געוואָרען צווישען די ווענד פון א צימער׳ל און איך האָב זיך שנעל צו איהם געלאָזט.

איך האָב אנגעקלאַפּט אין זיין טיר און קיינער האָט מיר נישט געענטפערט, ווידער א מאָל אנגעקלאַפּט—און שטיל, א ריהר געטהון די קליאַמקע — און קיין קול הערט זיך נישט.

האָב איך די טהיר געעפענט, געלאָזען אריין, צוגעמאכט די טהיר אונטער זיך, און מיין פריינד איז געלעגען אויסגעצויגען אויפ׳ן בעטעל, די האָר ווילד צושויבערט, די אויגען שטאַר, און א טויטער גלאנץ האָט פון זיי געשטראַהלט.

ער האָט זיך אויסגעדרייט צו מיר, שטיל א ברום געטהון:

— וואָס?

— נאָר נישט, האָב איך צו איהם כמעט נישט געקוקט, זיך אוועקגעזעצט נעבען פענסטער, און ביידע האָבען מיר געשוויגען.

— — — — —

דורכ׳ן פענסטער האָבען זיך שטילע שאָטענס אריינגעשלייכט, זענען געקומען ווי שווארצע גייסטער, און זיך געוויקעלט ווי קנוילען שווארצע שלאַנגען איבער די ווענד פון צימער׳ל. אין ערגעץ ווייט איז דער לעצטער קלאנג פון טאָג פערגאנגען מיט א ציטער, אויסגעגאנגען אין דער לאַנגווייליגקייט, און א פישטש פון א פויגעל האָט אנגעזאָגט:

— די נאכט קומט, פינסטער ווערט...

און דאָרט—זעהט זיך—ליגט אויסגעשפּרייט דער שווארצער ים, ניט זיך נישט קיין ריהר, עפּעס האָט ער זיך פערטראַכט, און א שווארצע וואַסער-מחשבה וועבט זיך איבער איהם... או פון צווישען זיינע פערשטאַרטע כוואַליעס שלייכט ארוים די פינסטערניש.

איך האָב זיך אויסגעדרעהט א דערציטערטער: מיין חבר האָט א שרעקליכען זיפץ ארויסגעלאָזט; און עס האָט ווי א וועה-געשריי אָבגעקלונגען צווישען די שאָטענס.

ער איז געלעגען פערבאָרגען אין שווארצקייט, נאָר די אויגען האָבען עפּעס ווילד געגלאַנצט, געווינקען מלאך-המות׳דיג, און איך האָב זיך אויפגעהויבען, זיך געזעצט נעבען איהם און געשוויגען...

און פאר מיינע אויגען שיינט אויף נאָך א געזיכט, וואָס איז דאָ נאָר נישטאָ, נאָר דאָך לעבט עס דאָ... א צוניי... ריש טונקעל פּנים, א פולעס, טונקעט זיך אין א וואלד פעך-שווארצע האָר, גרויסע שווארצע אויגען, וואָס שיינען מיט א רויטען בלוטיגען שיין, און אזוי קוקסט אין זיי — זעהסטו א טיפען תהום פון לידען, און ערדישע שמערצען, און עס וועהט פון זיי מיט אזעלכע טרויעריגע ווינדעלעך, וואָס האָבען מיין פריינד אין א כשוף פערלאָקערט, און זיין נשמה געפאנגען — — —

און איך דערזעה איהר אין ווינקעל און עפּעס בעט זי זיך, און דאָך ווייסט זי, אז איהר בקשה קען נישט, און וועט נישט ערפילט ווערען...

מיין פריינד האָט ווידער א זיפץ געטהון.

איך האָב פתאם אין דער וועלט אריין א ברום געטהון.

— רחל׳ע!...

— וואָס רחל׳ע!—האָט מיין פריינד א שמייכעל געטהון, און אויסגעזעהן האָט דער שמייכעל — ווי יענער שמייכעל אויף די ליפּען פון א גוסס...

— איך מיין—דאָס איז דער פּתרון פון דיין חלום... אָט דער נאָמען האָט דיר צווישען מענשען געפאנגען, און נאָר זי קען דיר דיין וואנדער-פרייהייט אָנגעבען.

— לאָז צורוה!—האָט ער א גרימאַסע געמאכט—און דאָך געשמייכעלט, דערמאָן נישט דאָס, וואָס מען דארף נישט דערמאָנען.

— דו זעהסט דאָך איהר אלע טאָג!

— און דאָס איז איבעריג.

— פאר וואָס?...

ער האָט זיך אויפגעזעצט:

— זי איז נאָר א געשפּענסט וואָס מונטערט מיין נשמה... זי איז די קללה מיט וועלכער גאָט פערשעלט א וואנדערער... זי מאַהנט אזעלכעס, וואָס איך קען איהר קיינמאָל נישט געבען. זי וויל פון מיר לעבען לדורות, ווי האָב איך עס? זי וויל פון מיר צוגעבונדענקייט ווי קען עס א וואנדערער?... מיין לעבען איז אן אייביגער שטורעם, עס טרייבט מיך צווישען ווינדען, עס ווארפט מיך פון אינזעל צו אינזעל... און בלייב איך א מאָל שטעהן אויף א באָרען, ווער ווייסט ווי לאנג עס וועט געדויערען... און דיך... אבקעהרען זיך פון איהר קען איך נישט. די מינוט וואָס איך פיהל די ערד אונטער מיר—איז דאָך איהרע, נאָר איהר אליין געהערט זי יעצט... און דאָך טאָר איך די מינוט נישט אויסנוצען...

— — — — —

צוריק האָבען מיר געשוויגען, מיר טראכטען ביידע גאַרנישט, נאָר מיר פיהלען א ביטערען וועה. א וועה וואָס דערצעהלט: מיר זענען נאָר נישט... מיר זענען צובראָכען, געטריבענע פון ווינד, מיר אליין זענען נישט ביי זיך אין רשות...

פּלוצלונג, און א שרעקליכער טריטש

מנחם.

דרייסטקייט.

(וועגען שלום אש׳ס „יורשים").

מעהר פון אלעמען וואוינען אויף דער וועלט—נאטורליך — די צייטונגס-מענשען, טוהען דאָס איז די טבע זייערע.

עס איז נישטא און עס טאָר נישט זיין קיין געזעלשאפטליכע פראגע, אויף וועלכער דער צייטונגס-מענש זאָל קיין ענטפער נישט געפינען, קיין ערשיינונג, פאר וועלכער ער זאָל קיין ערקלערונג נישט האָבען, קיין וועהטאָג, וואו טויט אין טראגיש עס איז גישט צו וועלכען ער זאָל גלייך קיין רפואה נישט צושרייבען.

אויף איין פוסעל שפּרינגט ער צו, דער צייטונגס-מענש, מיט איין אויגעל האָט ער א קוק, מאכט א שמעק מיט דער נאָז — און פאַרטיג; ער ווייס שוין אלץ וועגען וואָס און וואָס צו זאָגען. קען ער עס נישט—וואָס פאר א צייטונגס-מענש איז ער? געבילדעטע לייט וועלען לאכען פון איהם; זעה נאָר אויך נתפעל געוואָרען פון דעם וועהטאג, אויך איבערראשט פון דער טראגעדיע, אויך א קונסטלער!

וויל ביי קינסטלער מאַכט זיך גאנץ עפּעט, צו זיי ווייסען דוקא נישט, קומט איינער אזעלכער און דערזעהט עטוואָס טראגישעס, ווערט ער איבערראשט און בלייבט שטעהן: טאטע און מוטער, וואָס טהוט זיך דאָ! און וואָס מעהר ער קוקט — מעהר זעהט ער, מעהר פיהלט ער, מעהר ליידט ער, ביז דאָס ליידען שטויסט אָפּ דאָס טראַכטען אין א זייט, און ער נעהמט אוועק פול מיט זעהענישען פאר די אויגען, אָבער מיט א פול הארץ שמערץ; ער האָט קיין ווערטער נישט צום רעדען.

דאן ערשט לעבט ער איבער און זיך דאָס געזעהענע, און ווען דער וועהטאָג הויבט זיך אָן בוכלעבווייז אויסצוליידען און איהם אליין, בלייזט דורך אין קאָפּ א געדאנק, דאָס ערשטע וואָרט, וואָס ער וואָלט זאָגען געקענט. אָבער אָפּטמאָל האָט זיך דאָ אונטער דעם בולר פון געזעהענעם צין א צווייפעל נעהמט אָן: צו איז דען דאָס וואָרט נישט צו קליין, צו נישט צו אינהאַלטסלאָז אין בעציהונג צו דער ווירקליכקייט? ער ווערט אנטשוואונדען, און אויב ער קומט עפּעס דערצעהלען, איז עס נאָר דאָס וואָס ער האָט געזעהן.

עס איז פאַראַן א טראגעדיע פון א צובראָכענער יודישער אזוי גערופענער „אינטעליגענטער" פאמיליע און נאָך א גרעסערע טראגעדיע פון א יונגען דור, פון וועלכע עס וועלען לעבערונג שטיקער אָבגעריסען ווערען. ביידע טראגעדיעס, דערהויפּט די לעצטע, זענען שוין נאָר נישט ניי, אָבער נאָך ביז איצטיגען טאָג האָבען זיי אין דער יודישער ליטעראטור קיין גרוים ווערק נישט געגעבען. און עס איז זעהר פערשטענדליך: צו גרויס זענען זיי, אז דער אויפריכטיגער קונסטלער, וואָס פיהלט זיך נישט בכח זייער גאנצען טראגיזם אויסצושעפּען, זאָל קוסען און זיי אויסנוצען. דאָס וואָלט געהייסען נאָר „אויסנוצען", וויל קיין איינציג בולר פון דעם, וואָס פערוענדט, אז עס זאָל אין איינינען פערבלייבען, וואָלט ער זיך נישט בכח געפיהלט צו געבען.

צייטענווייז בעהערשט אָבער דעם קונסטלער א קנאה צום צייטונגס-מענש. עס פערוואלט זיך איהם אלץ וויסען, אלץ פערשטעהן, אויף אלץ א ענטפער געבען און וועג צום אויסלייזונג געפינען. גאנץ וועניג ווייס ער, נישט אלץ נאָך זעהט ער, און דער וועג לויפט נאָך און געדולדען נעפּעל פאר איהם. די קנאה אָבער צום צייטונגס-מענש לאָזט נישט רוהען. דאן שטעלט מען זיך אוועק און א פּאָזע פון אַן׳אליט-ווייסער, מען טהוט אָן אויף זיך דעם נביאות פון נביאות, און וואָס מען דערזעהט נישט פערפולט מען מיט ווערטער, וואָס האָבען א שענעם קלאנג, און עס קומען ארוים קונסטלער-ווערק צו דער צייט, צייט-ראָמאנען און צייט-שטוק.

שלום אש האָט דערזעהן דעם חורבן פון דער פּוילישער אינטעליגענטער פאמיליע, ריכטיגער געזאָגט — רייכע, אסימולירטער פאמיליע, דער זיידע, דער אלטער יוד, רוכט גיב זיינע תפלות און בוידעם-שטיבעל, דער טאטע האָט פערלוירען דעם גאָט, און פערדעקענדיג זיך מיט׳ן פּוסטען קלאנג פון וואָרט „ציוויליזאציע", איז ער זאַט פון דעם, וואָס זיין שטוב פיהרט זיך אויף זעהר א פיינעם שטאַנד אין די קינדער שפּראַכען פראנצויזיש,—אין די טאָכטער, דעם קינדער-האַרץ, נעהמט ווייטער זוכען א גאָט אין געפינט איהם אין דעם הויילונען בולר, צי וועלכען עס בעט זיך איהר אלט צו קריסטל... וואָס בעקאַלט דאָס הויז פון איהרע בעקאנטע קריסטען. דאָס מיידעל יוסטינא („די יורשים" — א דראמע אין פיער אקטען) איז אזוי טרויעריג, ווי איהר פארנעמען יוסטינא פון „משיח׳ם צייטען", אין זי איז גרייט זיך איבערצוגעבען דעם גלויבען, וואָס זי האָט געפונען—וויל פריהער האָט זי קיינם נישט געהאַט — מיט׳ן גאנצען טרויעריג-מיידעלישען הארצען, זי קען דאָסאלם נישט אונטערשיידען, וואָס וועט איהר מעהר אינהאַלט געבען און דעם נייעם לעבען, וואָס זי וועט אנהויבען פיהרען, חתונה האָבענדיג מיט׳ן גראף דאָבראָווסקי: צי די ליבע צו איהם, אָדער דער גלויבען, און וועלכען זי וועט אינגאַנצען אריבער נאָך דער פּוסטקייט פון טאטענס שטוב, וואו דער אינהאַלט איז געווען נאָר דער גלאנץ, וואָס דאָס געלד האָט בעשאַפען, זי איז מוניטענוועז איבערצייגט, אז נישט אזוי צו איהר געליבטען, דעם גראף, נעהט זי איבער ווי צו זיין מוטער און שוועסטער, וואָס האָבען און איהר מיידעליש הארץ זוימען פון קריסטליכער ליבע און גלויבען געזייעט.

דער פאָטער, ה׳ מייזנער, קען גארנישט האָבען נענען שירוך: א צוויליזירטער מענש פערשטעהט, אז רעליגיאָן טאָר נישט שטערען דאָס גליק פון געליבטע! אָבער דאָ געשעהט עפּעס אונערוואַרטעטעס: די געשיכטע מיט׳ן פערטרוסטען גראף, וואָס האָט חתונה מיט א רייכער יודישער טאָכטער, איז שוין צו באנקאָט געקומען, דער גראף ווי אויך זיין טאטע אין שוועסטער, האָבען מורא אז לייטען זאָלען זיי נישט חושד זיין אין געלד-נעכיאנגען. און מען קוקט צום מיידעל מיט א פאַרשלאַג: זאָלען לייטישע צינגער נישט האָבען וואָס צו רעדען, מאַך נישט, אז דו שמד׳סט זיך צילועב דער חתונה, שמד זיך פריהער און ערשט שפּעטער וועסטו חתונה האָבען.

איהר איז אלץ איינס. אין הערצען איז זי דאָך שוין א פרומע קריסטין, אָבער זי דערפיהלט, אז מען איז זי און עפּעס חושד, אז זי געהערט צו א פאָלק, וועלכען מען איז חושד. אז ווי אויפריכטיג זי זאָל נישט זיין, וועט מען צילועב איהר אָבשאַטצונג איהר שריט הנדרש אויסטייטשען. ווי נודריג דארף זיין דאָס פאָלק, פון וועלכען זי שטאַמט! און זי דערפיהלט זיך צוגעפאלען דערויף, אז זי זאָל איהר געליבטען צלם וועב געטהערען, און זי דערפיהלט, אז זי מוז זיך וואָס גיכער פון דעם פאָלק אָבטרייסלען, און זי בעשלוסט: שוין פון טאטענס שטוב אוועק, שוין זיך שמד׳ען, אָבער נישט חתונה האָבען.

דאָ ערשט ווערט דער ה׳ מייזנער איבערראשט. ער פערשטעהט, אז א צוויליזירטער מענש קען צולועב ליבע נישט מאַכען קיין אונטערשייד אין רעליגיאָן, אָבער שמד אָהן חתונה איז שוין פאר איהם א קאטאסטראָפע. נאָר אליין קען ער גארנישט מיט דער טאָכטער מאַכען — און אין דער לעצטער מינוט ווענדעט ער זיך צום אלטען פאָטער, וואָס וויל איהם פערלאָזען, וויל ער האָט דעם שטן און הויז דערפיהלט: טאטע, ראַטעווע מיר מיין קינד!

ער כאַן — האָט אש געזעהן, ער האָט דערקענט דאָס איבערלעבען פון׳ם מיידעל און עס ווייך און הארציג געשילדערט. דאָ אָבער מוז קומען די ערלעזונג פון דער פראגע. ער מוז די פערבלענדעטע יודישע טאָכטער צוריק אין יודישקייט אריינפיהרען — אנדערש וואָלט די פראגע נישט פערענטפערט געווען, און דאָ הויבט זיך אָן דאָס דעקלאַמירען.

דער אלטער ר׳ שמואל מייזנער הויבט אָן צו רעדען וועגען יודישען יחוס און מארטירערטום, הויבט אָן פון „בראשית ברא" און ענדיגט מיט דער גרויסער ירושה, וואָס דאָס מיידעל נעהמט פון זיך אראָבווארפען — אין עס קומט ארוים, אז דאָס איינינקעל דערפיהלט און איהם איבערגלויבען, דערוועהל נאָך אינפערשטענדליכען, אָבער טייערען, ווערט איבערראשט און פערטרעבט זיך; זי הערט אָן איהר שרוט.

אמת—דאָס דעקלאַמירען פון אלטען איז נישט אזוי איבערצייגנד, אז דאָס זאָל קענען געשעהן. אָבער דאָס איז מעגליך. די יודישע ווירקליכקייט האָט פאר די לעצטע יאָהרען נישט איין ביישפּיעל געגעבען פון יונגע קינדער, וואָס פערלאָזען די צוויליזירטע הייזער פון די אינטעליגענטע עלטערן, פערלאָזען די שול-בענק, טהוען אָן א קאפּאָטע, נעהמען תפילין לעגען און געהען אויף דער בית-מדרש-באנק, א בענקשאפט נאָך גלויבען פערפאָלגט זיי, זוכען זיי עס צו שטולען ביי די אלטע און טענה׳ן: מיר וועלען זיין ווי די זיידעס!

דאָס האָט אפשר געקענט געשעהן אויך מיט יוסטינא׳ן: האָט זיך דאָך ביים זיידען און איבער-שטיבעל געקענט געפינען נישט ווענינער ראָמאנטיזם, ווי און קריסטענטום פון דער גראפען דאָבראָווסקי. און דעם ראָמאנטיזם זוכט זי דאָך!

אָבער אש מוז נאָך א פראגע פערענטפערען, און א גרויסע, א וועהטאָגליכע: דאָס וועגן פון אונזער יוגענד, אין און לעצטען אקט זוכט ער אָפּ יוסטינא׳ס ברודער, וואָס איז פון די עלטערן אוועק, וויל צו אינהאַלטסלאָז אין אומגליקליך איז איהם דאָס הויז געווען. ער קומט און ער הויבט אָן צו רעדען און נאָטען פון נייעם יודענטום, פון דעם, וואָס נעהט מיט א נייעם וועג ווייטער טעהרען די גרויסע ירושה. יוסטינא דערפיהלט, אז צו אלט און פערשימעלט איז פאר איהר דער ראָמאנטיזם פון זיידען און נעהט מיט׳ן ברודער אוועק. וואוהין? איהר בלייבט שטעהן און ווייסט נישט. דער ברודער לעבען האָט נאָר א בונטעל פראַזען געוואָרפען, פראַזען וועגען א נייעם קדוש השם און קרבנות, וועגען געהן אין דער גאָס אריין צום פאָלק, אָבער נישט מעהר, ווי פראַזען, און וואוהין?

עס מאַכט זיך נאָך א ווייל—און מען דערפיהלט זיך בעליידיגט. טאַטע הארציגער! אזוי פיעל וואַנדעלט א יודישע יוגענד און זוכט א שטיקעל וועג, אזוי פיעל ספקות און ליידען פלאָנטערן ארום אויף יעדען שריט, אזוי אנדערש זוכט יעדער איינער צו פערשטעהן דעם נייעם וועג פון קדוש השם, אזוי פיעל פערשטויסענע ליידישע מענער שוועבען אום אין דער לופט פון יעדען ווינקעל, וואו מען זוכט די נייע יודישע נשמה. און דאָ פּלוצלונג קומט איינער מיט א בונטעל בלויזע-פראַזען און וויל אונז זאָגען, אז ער האָט דעם וועג געפינען.

עס פיהלט זיך דער נעבעל, וואָס שוועבט אוהם פאר די אויגען, עס איז קלאָר, ווי דער טאָג, אז אזא מיידעל, ווי יוסטינא, וועט זיך אפילו פון צעהן מיט אזעלכע פראַזען נישט לאָזען איבערעדען, אז אויס איהר הארץ האָט זיך אויסגעקעהרט, נעהט זי זוכען א וועג, וואו עס איז קודם כל פערהאָן אינהאַלט—אין דאָ וויל מען אויך אמערעדען, אז זי איז אוועק — און מען הייסט אויך מיט איהר געהן.

איז עס חוצפּה? ניין! עס איז נישט מעהר ווי נאַאיוויטעט, נאַאיוויטעט פון א קונסטלער, וועלכען דער בעריף פון צייטונגס-מענש האָט אויף א ווייל א וועה געטהון און ער האָט געוואָלט א וועג-ווייזער ווערען. און דאָך איז אין דער נאַאיוויטעט פאראַן גענוג דרייסטקייט, דרייסטקייט, אויף וועלכער עס זענען פעהיג נאָר נאַאיווע.

און איך וואָלט נישט פרעגען ביי אש׳ן, פאר וואָס ער האָט דאָס מיידעל נישט געלאָזט ביים זיידען און זי דוקא געוואָלט ווייטער פיהרען — דאָס שטוק אליין געמט שוין דעם ענטפער.

האָט זיך דערהערט, עפּעס ווי דאָס קול וואָלט פון שאול תחתיות געקומען, דאָס האָט זיך א שיף מיט דער ערד געזעגענט, זיך אַוועקגעלאָזט אין דער ווײַטער לעדהרקײַט אין דער בעגלײַטונג פון די ווײַסע וואַסער-פײַגעל ...

— פרײַנד! האָב איך אָנגעהויבען— ווען איך וואָלט יעצט אויף א שיף אַרויף, וואָלט איך נישט געפרעגט ווי זי טראָגט מיך...

— און ווען א שטורם ווינד וואָלט מיר יעצט צו די וואָלקענעס אויפגעהויבען— וואָלט מײַן האַרץ רוהיג געבליבען, האָט מײַן חבר צוגעגעבען.

און נאָך א ווײַלע שווײַגען, האָב איך איהם געפרעגט:

— פרײַנד, ווער זענען מיר?..

— מיר זענען די, וועלכע ווערען אַלט מיט דעם אויפבליהען פון זײער יוגענד... מיר זענען די—וועלכע ווערען פערברענט אין אײנעם פײַער ווען עס צינדט זיך נאָר אָן... מיט דער ערשטער מינוט פון ליעבע — האָט זי זיך שוין געענדיגט...

— — — — — — — —

שפּעטער האָבען מיר שטילשווײַגענד געשפּאַצירט אין די פינסטערע גאַסען, און מיט דעם שווײַגען האָבען מיר זיך אַזוי גוט פערשטאַנען, אַז מיר האָבען גאָר פערגעסען, אַז עס איז פערהאַנען ווערטער מיט וועלכע מען בענוצט זיך...

און פּלוצלונג — מײַן פרײַנד איז שטעהן געבליבען.

איך האָב אויף איהם די אויגען אויפגעהויבען, אַרומגעקוקט זיך, און פערשטאַנען, גאָר נישט געפרעגט, נאָר שטום צו איהם די האַנד אויסגעצויגען, און באַלד איז ער אַרײַן אין גאָהענטען הויף.

— יאָ —האָב איך געטראַכט—אַזוי לעבט א וואַנדערער, עס טרײַבט איהם א פרעמדע קראַפט —

אין דעם הויף האָט רחל'ע געוואוינט ...

ז. סעגאַלאָוויטש.

צוליעב א שטיקעל ערד.

(סקיצע).

דעם מלאך-המות קומט א דאַנק: ער האָט איהם סוף-כל-סוף צוגענומען, דעם אַלטען בײַזען בעל-הבית פון אונזער הויף.

איצט איז שוין שטיל, די מלחמה איז געענדיגט, און מיר לעבען רוהיג אונזער דאַטשע-לעבען.

געפיהרט האָט די מלחמה אונזער בעל-הבית פּאַן יוזעף סטאַראָלסקי מיט דער אָרימער שכנה זײַנער, מיט דער פּאַני בראָניסלאַווא — אַן'אַלמנה מיט פינף קינדער.

און געקעמפט האָט מען צוליעב א פּאַס ערד, וואָס איז געווען האַרט בײַ דער גרעניץ פון אונזער הויף.

פּאַן יוזעף סטאַראָלסקי האָט זיך אין א שעהנעם טאָג דערמאָהנט, אַז דאָס שטיקעל ערד געהערט איהם און נישט דער פּאַני בראָניסלאַווא.

עס איז געווען א מלחמה מיט עקשנות און האַרצלאָזיגקײַט.

געזיעגט האָט „פּאַן יוזעף", נאָר עס איז געקומען דער מלאך-המות און אַרויסגעריסען בײַ איהם דעם זיעג.

„פּאַן יוזעף" אַט דער עקשן פון יאַנאָתצע, איז געווען דער רײַכסטער מעשׂצאַנין פון דער גאַנצער געגענד, זײַנע מאָרגענס ערד און זײַנע ווילי'עס צעהלט מען אין די צעהנדליגער, נאָר אַלץ איז איהם ווייניג געווען, שטענדיג פלעגט ער האַנדלען און אַלץ קויפען נײַע ערד, ווען מען זאָל אָם דעם קריסט לאָזען, וואָלט ער די גאַנצע וועלט צוגענומען פאַר זיך, מיט א מאָרגנער דורשטיגקײַט און אונזעטיגקײַט, פלעגט ער קוקען אויף זײַן שכנ'ס שטיקעל פעלד...

און שטענדיג האָט ער פּראָצעסען געהאַט, מיט אַלעמען זיך געמשפּט און בֿמעט אַלע מאָל געוואונען, ער איז געווען א בקי אין די ערד-געזעצען—נישט אומזיסט פלעגט ער שטענדיג זיך גריבלען אין די אַלטע נאָטאַריעלע אַקטען, ער האָט שטודירט דאָס ביסעל ערד פון זײַן געגענד.

שפּעטער ווען ער איז שוין אַלט געוואָרען, זענען בײַ איהם די פיס אָבגענומען געוואָרען.

האָבען זיך זײַנע שׂונאים דערפרעהט, זײַ האָבען דער לעבט א שטיקעל נקמה.

נאָר זײַער פרײַד איז קורץ געווען: פּאַן יוזעף סטאַראָלסקי, איז זיך געלעגען אויף זײַן בעט און פון דאָרטען פערשאָטען די געריכטס-אַנשטאַלטען מיט נײַע און נײַע אָנקלאַגעס. ער האָט שוין געהאַט זײַנע ראַטה-געבער און עדות, וועלכע פלעגען קומען צו איהם אין דער הײם.

אין א שעהנעם טאָג, פלעגט מען איהם אַרויספיהרען אויף א ספּעציעלען וועגעלע, ער פלעגט דאַן אַרומשפּאַציערען פון אײַן מאַיאָנטעק'ל אין צווייטען און קלײַבען נחת... און בײַזערן זיך שטענדיג אויף וועמען.

אינגאַנצען צופריעדען איז ער קײנמאָל נישט געווען.

און ווי קען מען עס זײַן צופריעדען, ווען נעבען דיר לעבט אַזאַ בראָניסלאַווא מיט פינף קינדער און דערצו מיט עטליכע חזירים, וועלכע ברודיגען די גאַנצע וועלט.

האָט פּאַן יוזעף סטאַראָלסקי געשיקט עטליכע מאָל צו דער בראָניסלאַווא, זי זאָל איהם פערקויפען איהר שטיקעל ערד מיט דער כאַטע.

ווײַל זי נישט, צו וואָס זאָל זי עס פערקויפען? וואָס וועט זי מאַכען מיט דאָס ביסעל געלד? אַז מען האָט א שטיקעל ערד, איז מען דאָך פאָרט נישט אַזוי עלענד.

א ירושה האָט זי דאָס שטיקעל ערד פון עלטער-עלטער זיידען. נײן, זי וועט עס נישט פערקויפען, פאַר קײן געלד נישט פערקויפען.

דאַן האָט „פּאַן יוזעף" זיך גענומען גריבלען אין אַלטע אַקטען, און ער האָט זיך געהײסען אַרויספיהרען צום גרעניץ-פונקט, דאָרט וואו עס הויבט זיך אָן בראָניסלאַווא'ס ערד.

ער האָט עפּעס געמאָסטען און גערעכענט. און דער סוף איז געווען: אין געריכט איז אָנגעקומען א נײַער „איסק". ער האָט געמאָהנט בײַ דער בראָניסלאַווא'ן א שטיקעל ערד.

אַט דאָ האָט זיך עס אָנגעהויבען די מלחמה.

די בראָניסלאַווא האָט זיך דערשראָקען. זי האָט געוואוסט, אַז מיט פּאַן סטאַראָלסקי'ן איז נישט קײן געלעכטער אָנצוהײבען.

איז זי געקומען צולויפען און געווײַנט.

— וואָס דאַרפסטו ווײַנען? פערקויף!

אַט דאָס איז געווען זײַן ענטפער.

די בראָניסלאַווא איז אַוועק פון איהם א בײַזע, ווי א שלאַנג: א מענש האָט אַזוי פיעל ערד און איז שוין אַלט און דאָך ווילט זיך איהם צונעהמען יענעמ'ס. גאָט ליעבער! וואו איז דײַן גערעכטיגקײַט.

זי האָט פערקויפט די חזירים און זיך גענומען אַן'אַדוואָקאַט. עס האָט אָבער ווייניג געהאָלפען. פּאַן סטאַראָלסקי האָט געוואונען, אין דער צווייטער אינסטאַנץ—דאָס זעלבע.

זי איז געלאָפען צו מענשען, צום קסיאָנדז, נאָר נאָר וואָס אָבער האָבען זײַ איהר געקענט העלפען — סטאַראָלסקי איז אַן'עקשן.

און עס איז געקומען א טאָג, דער קאָמאָרניק זיך צוגעפאָהרען צו סטאַראָלסקי'ן. דעם אַלטען האָט מען אַרויסגעפיהרט אויף זײַן וועגעלע, די באַקען זענען אײַנגעפאַלען בײַ איהם, ווי בײַ א בן-מות די אויגען גלאַנצען פערדעכטיג, נאָר אויף די ליפּען לײַגט זיך א מיעדער שמײכעל פון צופריעדענהײַט.

דער קאָמאָרניק מיט סטאַראָלסקי'ן אויף זײַן וועגעלע, עטליכע סטראַזשניקעס מיט'ן וואָיט,—אַט די גאַנצע פּראָצעסיע לאָזט זיך אַוועק צו דער בראָניסלאַווע'ן אויף איהר ערד.

מען נעהמט עפּעס מעסטען, מען בעדאַרף עטליכע נײַע סלופּעס אין דער ערד אַרײַנשלאָגען—א נײַע גרעניץ.

פּלוצלונג לויפט אַרויס די בראָניסלאַווא מיט די קינדער, מיט די קרובים און עס הויבט זיך אָן א געוויין, א געיאָמער. מען רײַסט זיך די האָר פון קאָפּ, מען פאַלט דעם קאָמאָרניק צו די פיס און מען קושט איהם די הענד.

עס העלפט אָבער גאָרנישט. סטאַראָלסקי האָט זײַנס אויסגעפיהרט: די נײַע גרעניץ איז שוין בעפעסטיגט.

בײַנאַכט אָבער, ווערען די קלעצלעך פון דער גרעניץ פערשוואונדען, און עס הויבט זיך אָן אַזאַ טאָג-טעגליכע מלחמה. סטאַראָלסקי'ס מענשען שטעלען אַרײַן די סלופּעס, בײַנאַכט גנב'עט זײַ ווער אַרויס.

דער פּאַראַליזירטער סטאַראָלסקי איז אויסער זיך. ער האָט מורא זײַ וועלען ווײַטער פערציהען די „דיעלא" און כל-זמן די סלופּעס שטעהען נישט איז ער נישט זיכער.

אַט אַזוי האָבען מיר יעדען טאָג געהערט קללות און געווײַנען.

דער סוף איז געווען אַזוי:

פּאַן סטאַראָלסקי איז אין דער פריה געקומען אויף זײַן וועגעלע און געזעהן אַז די סלופּעס פעהלען, האָט ער דאַן געהײסען רופען דעם וואָיט מיט די סטראַזשניקעס און דערצו א סטאָליאַר.

דער סטאָליאַר האָט איהם באַלד אויפ'ן אָרט געמאַכט א מין סוכה—א שטעלכעל.

און דאָרט האָט ער זיך בעזעצט אויף זײַן נײַער שטיקעל ערד.

עס האָבען זיך אָנגעהויבען די מאַיאָווע רעגענס, עס האָט איהם אַרײַנגערונען פון אויבען און פון אונטען, און וויפיעל זײַנע קינדער האָבען זיך בײַ איהם נישט געבעטען, ער האָט נישט אָבגעטרעטען. טאָג אין נאַכט איז ער געלעגען אין שטאַל און געפוילט לעבעדיגערהײַט, דאָרטען פלעגט מען איהם טראָגען עסען און טרינקען.

פון דער בראָניסלאַווע'ן מיט איהרע קינדער האָט ער כסדר געהאַט קללות און זײַ האָבען איהם טאַקי פערשאָלטען.

ער איז קראַנק געוואָרען, אין שטאַל האָט געמוזט קומען דער דאָקטאָר. דאָרטען האָט ער אויך אײַנגענומען זײַנע רעצעפּטען, די קינדער האָבען מורא געהאַט, די בראָניסלאַווא זאָל איהם פון פערצווייפלונג נישט אונטערצונדען, פלעגען זײַ איהם היטען אַרום זײַן שטאַל.

נאָר די מלחמה האָט זיך געענדיגט, ער איז געשטאָרבען אויף זײַן נײַער שטיקעל ערד.

בעת מען האָט איהם אַרויסגעטראָגען פון שטאַל, האָט זיך די בראָניסלאַווא צוגעגנב'עט צו זײַן סוכה, וואו ער איז געלעגען און עס באַלד צוהאַקט אויף פּיצלעך.

ווי א ווילדע איז זי געשפּרונגען מיט דער האַק און געהויבען אַלץ שטאַרקער, אַלץ שטאַרקער.

די האָר זײַנען בײַ איהר צופאַלען געוואָרען און די ליפּען האָבען פרעהליך-ווילד געברומט:

— מײַן ערד, מײַן טאַטענס, מײַן זיידענס... מײַנס, מײַנס...

ה. דאַנילעוויטש.

די בלויע אויגעלעך.

(סקיצע).

אין קאָמפּאַניע קען איהם קײנער ניט לײַדען. שטענדיג איז ער ווי אַן'איבעריגער און ווײַזט ער זיך ניט ערגעץ וואו עטליכע טעג וועט קײנער אויף איהם ניט נאָכפרעגען, קײנעם וועט ער ניט פעהלען און דאָך קוים איז ער דאָ, קוים קומט ער ווען אין געזעלשאַפט נעהמט מען איהם גאַנץ גערן אויף, מען הערט איהם אויפמערקזאַם צו און מען לאַכט גאַנץ ערנסט איבער זײַנע וויצען, אַמאָל העלפט מען איהם נאָך אונטער, ווען ער וויל וועמען עס איז דאָס פּנים פערשוואַרצען אָדער אָבחוזק'ען פון וועמען... און אָבשפּעטען, טרײַבען, לצנות דאָס פעהלט איהם קײנמאָל ניט אויס ער איז דערצו עפּעס ווי געבוירען ווי ער וואָלט בײַ אחיתופ'לען אין דער לעהר געגאַנגען...

זעלטען אַז מען טרעפט איהם אַלײן שפּאַצירען עפּעס שטענדיג נור מיט חברה און ניט בלויז מיט אײן כנופיא, דאָ געהט ער מיט די, אין עטליכע מינוט מיט אַנדערע, און קומט א פּאָר נאַכט אויפ'ן שפּאַציר אין גאָרטען איז ער פול אין אַלע ווינקעלעך... ער ווײסט ווער וועמען עס האָט אָנגעשטעלט, ווער מיט וועמען עס האָבען זיך פערליעבט איבער די אויערען און איבער יעדען האָט ער א גלײַך-ווערטעל צוזאָגען חוזק צומאַכען, א שטאָך צוגעבען גראָד אין פּינטעל אַרײַן אין זיבעטען ריפּ און זאָל יענער ווייסען זאָל עס איהם קרענקען... און נעהמט ער וועמען אין זײַן טרײַף מויל אַרײַן וועט מען איהם שוין אַזוי גיך ניט פּטור ווערען, הויבט ער זיך אָן ווערטלען ווײסט ער ניט ווען אויפצוהערען ווען אַמאָל צו אַן'אַנדערע קומען... א סך מאָל נעהמט ער די „חכמה" אַזוי פיעל מאָל איבערקײַען, אַז מען צולויפט זיך פּשוט אין דער דונקעל און מען לאָזט איהם פאַר די שטומע בוימער איבער—זאָלען זײַ איהם דאָס איבעריגע הערען, אויב זײַ האָבען געדולד און אויערען... מען זוכט ווי ניט איז פון איהם זיך אַוועקדרעהען און אַנטקומען...

אַזוי א מאָל ווען ער איז ערנסט געשטימט, ווען אויך זעלטען טרעפט עס איהם, איז נאָך ווי עס איז פון איהם אויסצוהאַלטען, אויב שוין זײַן אויסזעהן מאַכט אַן'אײַנדרוק ווי ערשט פון שטאַל אַרויס, פון אונטער דער קיה אַוועק..

דאָס קלײנע היטעל מיט די שמאָלע דענקע אויפ'ן ברייטען שטערן אַרויפגעריקט איז בײַ איהם ווי אויפ'ן שפּיץ קאָפּ אַרויפגעשטעקט, גרײט בײַ'ם קלענסטען טרײסעל פון ווינד פון די בלאָנדע פלאַקס-האָהר ווי אין א שרינט צולעגט קײנמאָל ניט פערקאַמט, זיך אַראָבצוקײַקלען... דאָס גראָבע טײַגיגע פּנים אין וועלכען עס לאָזט זיך שווער דערקענען צי איז עס פרעהליך צי טרויעריג און וואָס ענדערט זעלטען די פאַלבע אַרום די געשוואָלענע פעטע ליפּען, וועלכע שמײכלען אײביג עפּעס ווי אַלעמען אָבצונאַרען און אויסצולאַכען... די לויפיגע בראָנפען-אויגעלעך וואָס קוקען אַזוי פרעך און כיטרע קײנמאָל איהם קײן צוטרויען ניט צושענקען, דער הויך געפאַלבטער שטערן און די בלאָנדע שטײף פערשווירענע וואָנסען, דער שמוציגער האַלז און אויערען—אַלץ איז גרײט ווי איבערצײַגען, אַז ער איז ניט לאַנג פון „שווײַני" אַרויס — א ווײַלע לופט שעפּען, זיך א ביסעל אָבחיות'ען...

פון דעסטוועגען קוים ווײַזט ער זיך פאַר בעקאַנטע צווישען חברים נעהמט מען איהם ווי א גאַסט אויף, אָבער נור אויף א ווײַלע... לאַנג קען מען מיט איהם ניט פערברענגען ווייסענדיג גוט זײַן נערוועזיטעט, זײַן צושטרײַטקײַט, אַז לאַנג בלײַבען אויף א שטעל קען ער ניט נעהמט מען איהם נאָר פרײַנדלעך אויף. מען פרעגט איהם וועגען דעם, וועגען יענעם אַבי וואָס גיכער פון איהם פּטור ווערען...

קײנמאָל האָט ניט געטראָפען עס זאָל איהם ווען א טעמאַ אויספעהלען, שטענדיג האָט ער וואָס צו דערצעהלען און דאָס מעהרסטע גור פון זיך: ווי ער האָט א מאָל דאָס, א מאָל יענס פרײַלײן אַוועקגעשטעלט און איהר אויסגעפײַפט... און ווען אפילו מען ווייסט, אַז אַלע אַזעלכע מעשׂיות זענען פון זײַן קראַנקען קאָפּ אויסגעטראַכט, דאָך וועט איהם קײנער קײנמאָל אין רעדען ניט שטערען, זאָל ער די מעשׂה ביז אַנ'ענדע ברענגען... שטענדיג ווײסט מען וועט זײַן פון וואָס צו לאַכען אָדער פון עפּיזאָר וואָס קען אַמאָל טרעפען אָדער פון זײַן ניט ריכטיגען דערצעהלען...

בײַ מעדלעך וואָס האָבען ליעב וואָס מעהר לאַכען אין געגענוואַרט פון בחורים האָט ער דערפאַר נאָך מעהר אויסגענוצט און שטענדיג האָט ער זיך גערוהמט מיט זײַן ערפאָלג בײַ זײַ, ווען אפילו ער האָט פון זײַ קנאַפּ וואָס געהאַלטען און פון זײַ נאָך מעהר חוזק אוטלולא געטריבען און זעלטען ווען ער איז מיט וועלכע א וואָך דורכאַנאַנד צוזאַמען געגאַנגען...

אײנמאָל אין א העלען פאַרנאַכט, א זומער-ווינטעל האָט די בוימער דורכגעטרײסעלט און עפּעס ווי א געהײמען סוד זײַ אין די אויערען געמורמעלט, ער האָט גראָד י"ל פּרץ שריפטען אין גאָרטען מיטגענומען, האָט איהם א מײדעל מיט בלויע אויגעלעך אָנגעכאַפּט: ער זאָל איהר „די רוין" איבערלײענען, עפּעס האָט זי אַלץ דערין ניט ריכטיג פערשטאַנען...

מיט פרייד האָט ער זי בײַ דער האַנד גענומען, איהר ערגעץ אויף א שטילע באַנק אונטער'ן שאָטען אַוועקגעפיהרט און נאָהנט זיך בײַ איהר אַנידערגעזעצט און וואָרעם איהר גענומען אַלץ צו פערשטעהן געבען...

דאָס מײדעל א גאַנץ בעחנ'ט בעל-הבתיש קינד, וואָס האָט ליעב אַמאָל מיט א בחור א שמוס טהון, איז רוהיג געזעסען און שטיל פעראינטערעסירט איהם צוגעהערט...

ער האָט די צאַרטע האַנד איהרע אין זײַנע גענומען, איהר געשטראָכען, געגלעט און עפּעס ווי ניט ווילענדיג איהר צו זײַנע ליפּען גענומען, לײַכט אויף איהר א הײסען קוש אָבגעפרעסט און מיט הייסע פערליעבטע אויגען זי אָנגעקוקט...

זי, ווי ניט איהר מײנט מען, האָט זאַנפט געשמײכעלט און איהר האַנד פון זײַנע ניט אַרויסגענומען — — —

אַנ'אַנדערער וואָלט דערפון קײן רײד ניט מאַכען, קײן ישוב ניט האָבען און אַלץ וואָלט ווי פערגעסען געוואָרען— און אפשר ווער ווייסט? נאָך עטליכע מאָמענטען א זעלכע און ער וואָלט זײַן זיווג בעקומען און מיט איהר די יאָהרען אויסגעלעבט...

האָט ער זיך דאָך אָבער ליעב צורוהמען—עפּעס א קלײניגקײט א מײדעל א קוש געגעבען!... איז קײן דרײַ טעג ניט פערבײַ ווי אַלע בעקאַנטע זײַנע און איהרע זענען דערפון געוואָהר געוואָרען און יעדער איז ווי נײַגעריג געוואָרען דאָס מײדעל מיט די בלויע אויגעלעך איצט אָנקוקען. עפּעס האָט עס אַלעמען אינטערעסירט זעהן ווי ווײַזט זי אויס נאָך דעם ווי זי האָט פון אַזאַ נפש א קוש בעקומען, וועמען אַזאַ בריאה קען געפעלען...

אײנער, איהר'ס א גוטער בעקאַנטער וואָס האָט דערפון זיך דערוואוסט און גראָד זיך מיט זײַ צווישען חברה אויפ'ן לאַנד אין א זומער-היטע צונויפגעטראָפען ביער טרינקען, האָט ווי די געלעגענהײט אויסגענוצט און אין געגענוואַרט פון אַלעמען מיט א שפּאָטישען שמײכעל איהם א פרעג געטהון:

— ווי האָט דיר עפּעס דער קוש געשמעקט?...

אַלע האָבען מיט א געלעכטער אויסגעשאָסען און ער ווי אין זײַן אײגענע חרפּה פערגראָבען האָט זיך פון היטע גיך אָבגעטראָגען און געשעהמט זיך פאַר איהר נאָך א מאָל ווײַזען — — —

אויף מאָרגען האָט מען איהם געטראָפען ווי נעכטען, ווי אײַנגערעכטעט, אַלץ דעם זעלבען, ווי עס וואָלט מיט איהם גאָר ניט פּאַסירען. אין דער שטיל נאָר האָט ער זיך פאַר יעדען דאָס האַרץ אויסגעקלאָגט און כלומר'שט בײַ'ם ברוסט זיך געכאַפּט יעדע ווײַלע:

— אוי, די בלויע אויגעלעך! ער וועט עס ניט איבערהאַלטען, שוין לאַנג א זעלכעס צו א מײדעל ניט געפיהלט. אוי, ווי עס בענקט זיך און לעכצט!...

מיט'ן בעקאַנטען איז ער אין גאַנצען ברוגז געבליבען.

יאָהאַן פאַן ווילדענראָדט.

„דער יודישער פירשט".

א שפּאַנענדער היסטאָרישער ראָמאַן.

(ספּעציעל בעאַרבײַט פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט"). (63

V.

שמעון בעגעגענט זיך מיט יוסף'ן.

מרים איז ביסלעכווײַז געקומען צו זיך און הערענדיג, ווי שמעון רעדט צו איהר, האָט זי זיך דערמאָהנט אָן אַמאָליגע, לאַנג פערגעסענע צײַטען. אין איהרע אויגען איז געווען צו דערקענען נישט פרײד, נאָר שטוינען און מורא...

בעמערקענדיג, אַז מרים וויל איהם עפּעס זאָגען, האָט שמעון שנעל איהר אין אויער אַרײַנגעשעפּטשעט:

— שווײַג! דער וואַלד האָט אויערען!

און ווי א מענש, וואָס האָט זיך אויסגענירכטערט פון ווײַן, האָט שמעון זיך אַרויפגעוואָרפען אויף זײַן געליעבטער, זי אַרומגעקלאַמערט מיט זײַנע אָרימס, זי געהאַלזט און אַזוי שטאַרק געדריקט, ווי ער וואָלט זי געוואָלט דערשטיקען...

און זי האָט איהם נישט געשטערט צו קושען און צו האַלזען, נאָר אַלײן איז זי געווען צו איהם קאַלט ווי אײַז און אפילו קײן אײן קוש איהם נישט געגעבען. ער האָט זי געבעטען, אַז זי זאָל מיט איהם מיטגעהן. זי האָט זיך פון זײַנע אָרימס אַרויסגעגליטשט און שטיל געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, אַז זי וויל נישט געהן...

שמעון האָט זי גענומען בעטען, אַז זי זאָל איהם זאָגען פאַרוואָס זי וויל נישט געהן, צי זי ליעבט איהם נאָך, צי זי איז געבליבען רײן און אונשולדיג.

— פרעג נישט שמעון—האָט זי מיט ציטערדיגע ליפּען און מיט א שוואַכער שטים געענטפערט—מיט גוואַלד בין איך פון דיר צוגערויבט געוואָרען... און ווען איך בין געשטאַנען פאַר'ן אַבגרונד און דער באַרען האָט זיך גענומען טרײסלען אונטער מײַנע פיס—איז קײנער נישט געקומען, וואָס זאָל מיך ראַטעווען... אומזיסט האָב איך געדרופען און געשריגען—קײנער איז נישט געקומען מיך צו ראַטעווען...

און זי האָט זיך שטאַרק צעוויינט.

שמעון האָט זיך געהאַקט מיט די פויסטען אין קאָפּ און א פערצווײפעלטער נאָכגערעדט:

— קײנער איז נישט געקומען ראַטעווען...

שמעון'ס האַרץ האָט שיער נישט געפּלאַצט און זײַן צאָרן האָט אין איהם געברענט ווי א פײַער. ער האָט אָבער געוואוסט, אַז ער האָט קײן שום רעכט נישט בײז צו זײַן אויף איהר.

— דאָס האָט גאָט פון מיר נקמה גענומען—האָט ער זיך געטראַכט—וואָס איך האָב בוגד געווען אין יוסף'ן...

א לענגערע צײַט איז ער געשטאַנען א פערצווײפעלטער און נישט געוואוסט, וואָס ער זאָל טהון. באַלד האָט ער זיך אויפגעכאַפּט פון זײַן שלאָף און געוואָלט אַוועקגעהן. אין דעם מאָמענט האָט א וועכטער אָנגעהויבען אַרומצוגעהן נישט ווײַט פון איהם און שמעון האָט זיך אײַנגעבויגען, כדי מען זאָל איהם נישט בעמערקען. ליעגענדיג אַזוי אײַנגעבויגען האָט ער געהערט מרים'ס שטילען געוויין און זײַן האַרץ איז אין איהם צוגאַנגען ווי וואַקס. א שטאַרקער רחמנות צו איהר האָט פּלוצלונג דורכגענומען זײַן גאַנצען וועזען. ער האָט אינסטינקטיוו א באַוועגונג געטהון איהר האַנד און געזאָגט:

— מרים, גאָט האָט אויף אונז גוזר געווען, אַז מיר זאָלען בײדע נישט רײן זײַן פון זינד... נאָר דו שטעהסט העכער פון מיר, ווי דער הימעל פון דער ערד... קום, לאָמיר געהן פון דאַנען! דו קאָנסט מיר מײַן רוה נישט אומקעהרען, נאָר אַלץ בעסער זיך צו פײַניגען אין דײַן געגענוואַרט, ווי אַריבערצוטראָגען דעם געדאַנק, אַז דו געפינסט זיך אין די הענד פון דעם מענשען, וואָס האָט דיך געראַטעוועט...

— וואָס האָט דיר דער מענש דען געטהון—האָט ערשטוינט מרים א פרעג געטהון.

— וואָס ער האָט מיר געטהון? פרעג בעסער נישט!... קום מיט מיר! די מינוטען זענען געצײלטע... קום, מרים!

אָבער זי האָט זיך פון אָרט נישט גערירט. און ווען שמעון האָט ווײַטער זי גענומען בעטען, האָט זי איהם געענטפערט:

— איך בין שולדיג א דאַנק דעם עדעלען מענשען, וואָס האָט מיך פון שאַנדע געראַטעוועט; אויך דו דאַרפסט איהם דאַנקען!

— איך איהם דאַנקען!—האָט שמעון מיט שמערץ אויסגערופען — דאַנק און קללה, ליעבע און פײַנדשאַפט,—איז עס דען מעגליך?! ווייסטו דען נישט מרים, אַז דאָס איז יוסף הנשיא, וועלכער האָט בוגד געווען אין אונזער פאָלק און וועמען מיר האָבען אין חרם אַרײַנגעלעגט? צוליעב איהם בין איך אַהער געקומען—איהם טויטען!

— איהם טויטען? דעם אײנציגען מענשען אויף דער וועלט, וואָס האָט צווישען די פּראַיִם אַרויסגעוויזען באַרעמהערציגקײַט און רחמנות?

— ער האָט אָבער בוגד געווען אין אונזער פאָלק און אין אונזער גאָט... ער האָט זיך פערבונדען מיט א קאַטוילישען מײדעל... מיר מוזען איהם דערום פערטיליגען!... קום מיט מיר, מרים, ווען נישט וועסטו אויך ווערען פערשאָלטען אַזוי ווי ער... קום, כל זמן עס איז צײַט!...

זי איז געשטאַנען ווי צוגעשמידט. ענדליך, האָט זי שטילערהײט געפרעגט:

— מײַן מוטער לעבט נאָך? אין איהרע אָרימס וואָלט איך געקאָנט מײַן רוה געפינען...

— זי איז פאַר צרות און פערדרוס געשטאָרבען — האָט שמעון טרויעריג געענטפערט.

— געשטאָרבען?! געשטאָרבען מײַן מוטער?!—האָט מרים אויסגעשריען, זיך געוואָרפען צו דער ערד און ביטער זיך צעוויינט.

שמעון איז געשטאַנען ווי א צוטומעלטער און א צומישטער און נישט געוואוסט, וואָס צו טהון.

פּלוצלונג איז אַרויס פון הינטער די בוימער יוסף. שמעון איז נאָך מעהר צומישט געוואָרען און מרים האָט זיך אויפגעהויבען מיט א שרעק און א ציטער. מיט א בעפעהלענדער שטים האָט יוסף אויסגערופען:

— פאַרוואָס וואַרטסטו, מרים? געה מיט דײַן יוגענד-געליעבטען, וואוהין זײַן גײַסט וועט איהם אַוועקטראָגען! און דו, שמעון, וועלכער איז פערוואַנדעלט געוואָרען פון מײַנעם א גוטען פרײַנד אין א שׂונא—ענדיג דײַן פּלאַן, הרג'ע מיך! אַט שטעה איך פאַר דיר אָהן שום וואָפען אין האַנד... ווען דו גלויבסט ווירקליך, אַז מײַן קרבן איז געוואונשען פאַר גאָט—נאַ, אַט האָסטו מיך! נאָר אײן זאַך וועל איך דיך בעטען: האָב רחמנות אויף די פערשטויסענע און בעשיץ זײַ אַזוי ווי איך... אויך זאָלסטו בעשיצען לעאָנאָרא, ווען איהר וועט אײַנעמען פאַמגוסטאַ!...

ווי די שאַרפסטע מעסערן זענען יוסף'ס ווערטער געווען פאַר שמעון'ן. ער האָט זיך אינגאַנצען פערלוירען און אויסגעזעהן אין זײַנע אויגען ווי א קלײן וואָרים'ל אַנטקעגען פירשט יוסף.

עס האָט זיך איהם געוואָלט אין דעם מאָמענט וואַרפען פאַר זײַנע פיס, זיך בעטען בײַ איהם צו ווערען צוריק זײַן פרײַנד ווי א מאָל.

ווי עדעל און ערהאַבען האָט איצט יוסף אויסגעזעהן אין זײַנע אויגען. עס האָט זיך איהם דערום געוואָלט ווידער ווערען זײַן איבערגעגעבענער פרײַנד. ער האָט אָבער זיך אַרומגעזעהן, אַז ער האָט אַלײן צעריסען אַלע פעדים, וואָס האָבען פערבינדען איהם מיט יוסף'ן, ער האָט איהם אַרײַנגעשלעפּט צום ראַנד פון אַבגרונד און איצט איז ער געקומען נעהמען זײַן לעבען!...

ענדליך, האָט שמעון זיך אָבגערופען:

— דאָס וואָס דו האָסט געטהון מרים'ן האָט מיך געצוואונגען די הענד דיר עפּעס שלעכטס צו טהון. ווען דײַנע אויערען האָבען געהערט מײַנע שרעקליכע ווערטער, פערגעס זײַ, מעק זײַ אָב פון דײַן זכרון... גאָט האָט געוואָלט, אַז מיר זאָלען ווערען שׂונאים, נאָר מײַן האַנד וועט דיך נישט אָנריהרען... געה אויף דעם וועג, וואָס דו האָסט זיך אויסגעקליבען און איך וועל פון דאַנען אַוועק...

ער האָט א קוק געטהון אויף מרים'ן און ווען זי האָט זיך נישט גערירט פון אָרט, האָט ער אויסגערופען:

— זײַ געזונד, מרים!

און ער איז פערשוואונדען געוואָרען.

(פאָרזעצונג קומט).

ליעדער און אידעען.

— פון —

אברהם רייזען.

אין א רעגענדיגער נאַכט.

קלאַפּ, רעגענדיל, קלאַפּ אין די שויבען,
פערוויגע מיך מיט טרעהרען פון הימעל,
כ'איל רוהיג א ביסעלע בלייבען
און אלעס פערגעסען אין דרימעל.
קלאַפּ, רעגענד'ל, כפיהל מיך נענעזען,
ס'איז ליעב מיר דיין נגון צו הערען;
דאָס ליעד פון מיין מאמען געוועזען
איז אויבען אָהן ווערטער — בלויז טרעהרען...

בעפרייאונג.

איך וואלט מיך בעפרייען צוריק
פון ציגזען און שטיינער געהעלט,
וואָס כ'צאָהל פאַר'ן ביסעלע גליק
דער שטרענגער, דער פונקטליכער וועלט.
איך האָב שוין מיין גלויבען פערשווענדט —
עס ווערט דאָך פערדראָסיג צו לעצט!
די ליעבע אין ווילד-פרעמדע הענד.
און מאנכ' הארצענס-פערל — פערוועסט!..
און צאָהל ווידער שטיינער און צאָהל —
די ענדע קען טרויעריג זיין!
מען מוז זיך בעפרייען א מאָל:
אָהן גליק קען מען גליקליך ניט זיין!

די וועלט.

אַך, ליעב האָט די וועלט נאָר די שטאַרקע,
די וועלט און דאָס לעבען פאַר זיי!
שווייג שטיל אין דיין ווינקעלע, שוואַכער,
בעהאַלט זיך, פערשטום מיט דיין וועה,
ניט נעה צו די שטאַרקע, ניט בעט זיך,
דו ווערסט זיך בלויז מאַכען צו שפּאָט;
צום אונטערגעהן ביזטו פער'משפט
פון לעבען, פון וועלט און פון גאָט...

דו ביזט...

(ראָמאַנס).

דו ביזט אין מיין הארצען אריין —
מיט דיין שמייכעל דעם ליעבען!
אַך וואָלסטו געבליעבען
ווי וואָלט איך א גליקליכער זיין!
האָסט דאָרטען געוואָהנט ווי צו הויז!
געווען איז דאָרט ליכטיג
און זויבער און ציכטיג —
אַך, וואָלסטו פון דאָרט ניט אַרויס!
כ'האָב בריים דיר די טיר אויפגעמאַכט...
געווען איז דאָרט לופטיג
און הערליך און דופטיג —
אַך, וואָלסטו דאָרט לענגער פערבראַכט,
געהערשט האָסטו פריי דאָרט און פראַנק!
האָסט אלע פערטריעבען,
אליין דאָרט געבליעבען! —
אַך, וואָלסטו געבליעבען נאָך לאַנג!
נו, האָסט ניט געוואָלט דאָרט מעהר זיין!
אנטלאָפען, אנטלאָפען!
די טיר געלאָזט אָפען —
א ווינטער בלאָזט א קאַלטער אריין!

ליעדער.

די ליעדער, געזונגענע פריהער א מאָל —
זיי ווערען שוין איצט ניט געזונגען...
מיר זינגען איצט נייע — די נייע, זיי אויך,
זיי וועלען גיך ווערען פערקלונגען.
אַזוי ווערען ליעדער, ווי דורות צוגלייך
געבוירען און ווערען ענטשוויגען...
נאָר אָפטמאָל דערהערסטו עס זינגט דיר אין הארץ:
דאָס זינגט א געשטאָרבענער נגון...

משה פיינקינד.

פון אַנ'אַלטען פּנקס.

דער נוטהאַרציגער קעניג וולאַדיסלאַוו דער פיערטער, וועלכער האָט בעקומען די קרוין פון פוילען פון זיין פאָטער זיגמונט דעם דריטען, האָט נישט מיט גרויס גליק בעשטיגען דעם טהראָן, ווען באלד אין אָנהויב פון זיין ממשלה, האָבען זיך צובונטעוועט די ווילדע קאָזאַקען, וועלכע זענען נישט צופריעדען געווען מיט זיין הערשאַפט, און האָבען אין פוילען און אין די פּראָווינצען, וואָס האָבען געהערט צו איהר געמאַכט א שרעקליך בלוט-באָד און פערוויסט דאָס לאַנד.

באָגדאַן חמיעלניצקי איז זייער אַנ-פיהרער געוואָרען, און זיין ערשטער שריט איז געווען געווענדט געגען די יודען, בעת די רציחות און שחיטות וואָס מ'האָט געמאַכט האָט ער אפילו ניט געשוינט קיין אלטע לייט, קראַנקע פרויען און קליינע קינדער...

וואוהין ער איז נאָר געקומען מיט זיין רויבער-באַנדע האָט ער פערטיליגט און אויסגעקוילעט די שוצלאָזע און שוואַכע יודען, דאָס פערמעגען זייערס צוראַבעוועט, שיינע יודישע פרויען און טעכטער אַלס שקלאַפען אוועקגעפיהרט און פערקויפט, די יודישע הייליגטומער פערוויסט און געשענדעט נישט אויס-מיידענדיג אפילו די טויטע אין די קברים...

דעם אָנהויב פון זיינע שרעקליכע שחיטות האָט ער געמאַכט אין דער יודישער שטאָדט ניעמיראָוו, כ' סיון אין יאָהר הת"ח, (דען 10 יוני 1648)...

די גאַנצע שטאָדט איז כמעט שוין געווען חרוב און פערוויסט און גע-שטאַנען אין פלאַמען, פון די רויבעריי-שע היידעמאַקעס אָנגעצינדען, טויזענ-דער יודען זענען שוין געלעגען גע-שחט'ן אויף די גאַסען ווי די בהמות, און זייער אונשולדיג בלוט האָט זיך טייכענווייז געגאָסען.

דער נגידישער חתן, וועמענס חופה עס האָט געזאָלט אין דעם זעלביגען מיטוואָך כ' סיון מיט גרויס פּאַראַד אין ניעמיראָוו געפייערט ווערען, האָט זיך פון די הענד פון די רוצחים דורך א נס געראַטעוועט און איז פערצווייפעלט ארום געלאָפען אויפצוזוכען זיין גע-ליעבטע כלה מכלה.

און געפונען האָט ער זי אין צימער ניעדערגעשלאָגען און פערצווייפעלט אין איהר חופה-קלייד שוין זיצען, מורא האָבענדיג פאַר'ן אָנקומען פון די „היי-דעמאַקעס". דאָס ליעבענדע פּאָר, האָט בעשלאָסען צו ראַטעווען זיך אין דער גרויסער שוהל, וואו אלע נאָך לעבע-דיגע יודען זענען זיך צונויפגעקומען מתפלל צו זיין.

ווי פערביטערט און פערצווייפעלט זענען אָבער געבליעבען שטעהען חתן-כלה פאַר די טויערען פון די קליינע טויערן, וואָס האָבען ארומגערינגעלט די שוהל, דען אַריינקומען אינווענייג איז שוין מעהר נישט געווען וואָס צו האָפען, דער שונא האָט שוין די שוהל אין זיין מאַכט גענהאַט און דאָרט פער-גאָסען אונשולדיג יודיש בלוט... זיי האָבען שוין געהערט די האַרצרייסענדע געשרייען פון די דריי טויזענד יודען, וואָס האָבען אין דער שוהל זייער לעצטען שוץ און טרייסט געזוכט און זענען דאָרט אויף קדוש השם אומגעקו-מען, נישט וויסענדיג וואוהין זיך יעצט צו ראַטעווען, האָבען חתן-כלה זיך גע-לאָזט צום טייך, וועלכער איז נישט ווייט געווען פון דער דאָזיגער שוהל...

דאָרט ביי'ם ברעג האָבען זיי א שיפעל בעמערקט. פון די ווילדע קאָזאַקען פערפאָלגט און נאָכגעיאָגט האָבען זיי זיך אויף דעם דאָזיגען שיפעל גע-ראַטעוועט, אָבער נישט האָבענדיג קיינע רודערס אום דאָס שיפעל צו קערע-ווען, און זעהענדיג פון דערווייטענס ווי די רוצחים לויפען זיי נאָך, האָבען חתן-כלה בעשלאָסען בעסער אליין זיך אומצוברענגען איידער פון דעם שונא'ס בלוטיגע הענד אומצוקומען, און אין דעם אויגענבליק האָבען זיך בייד ארומגענומען ביי די הענד און צוזאַ-מען זיך אַריינגעוואָרפען אין דעם טייך, דאָרט אין דעם טיעפען אָפגרונד האָ-בען זיי אין זייער חופה-טאָג זייער קבר געפונען...

בלוטדירשטיגע חיות פון חמיעלניצ-קי'ס רויבער-באַנדע, האָבען זיך גע-וואָרפען אין וואַסער אַריין און זענען צוגעשווימען צו דעם אָרט, וואו חתן-כלה זענען אומגעקומען, אום די קער-פּערס פון דעם פּאָרל טויטערהייד צו שענדען און צו לעסטערן, אָבער דאָס האָבען זיי ניט געקענט, בּיידע אונשול-דיגע זענען אַראָב אין דער טיפעניש.

ערשט דריי טעג שפּעטער, נאָכדעם ווי די היידעמאַקעס האָבען שוין געהאַט אָפּגעטהון זייער שענדליכע אַרבייט אין ניעמיראָוו און די שטאָדט איז גאַנצען שוין פערלאָזט, האָבען זיך די טויטע קערפּערס ביים ברעג בעוויזען און דאַן ערשט האָבען זיי די יודען צו קבר ישראל געבראַכט. זייער קבר האָט מען ביי דער שוהל אויסגעגראָבען, דערויף א שעהנע מצבה געשטעלט מיט דער אויפשריפט, אַז פון דעם אָנהויב פון די שורות קען מען ליי‏ענען דעם פּסוק:

הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו.

(אַז, די וואָס ליעבען זיך טריי ביים לעבען, קענען זיך אויך ביים טויט נישט צושיידען). כ' סיון איז א אלגעמיינער טרויערטאָג פאַר יודען אין נעמיראָוו, דערביי בעזוכט מען אויך דעם קבר פון חתן-כלה.

כ' סיון תרע"ד.

בריעף פון לאָנדאָן.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

א רעוורענד'ס ווייב בעגאַנגען זעלבסט-מאָרד,—זי ווארפט זיך דורכ'ן פענסטער פון 4-טען שטאָק.—זאַנגוויל'ס „פּאַטריאָ-טיזם".—א יאָהר שרפות אין לאָנדאָן.— די גרעסטע שרפות אין דער יודישער געגענד.

א שווערען איינדרוק האָט דאָ געמאַכט דער טראַגישער טויט פון ראַבינער מאָררים דזשאָזעף'ס ווייב, מרס. אַמאַליאַ דזשאָזעף, וועלכע איז שוין איצט געווען 68 יאָהר.

דער טויט איז געשעהן דורך זעלבסט-מאָרד. און די אורזאַך איז געווען, וואָס די לעצטע צייט האָט זיך מרס. דזשאָ-זעף געפיהלט אין א זעהר שלעכטע שטימונג, זי איז געווען נערוועאיש און מען האָט זי געמוזט האַלטען אין א בעזונדערען חדר אויפ'ן 4-טען שטאָק.

ווען די דיענסט איז אין דער פריה אויפגעשטאַנען, האָט זי געהערט ווי דורך דער וואַנד אין צווייטען צימער, וואו עס האָט זיך געפונען מרס. דזשאָ-זעף, עפענט מען אויף דאָס פענסטער, די דיענסט איז שנעל אריינגעלאָפען און געפונען מרס. דזשאָזעף אָנגעטהון אין נאַכט-מאַנטעל, איינבויגענדיג זיך איבערן אָפענעם פענסטער. די דיענסט האָט זי אָנגעכאַפּט פאַר'ן קלייד, אָבער מרס. דזשאָזעף האָט איהר רוהיג געזאָגט. „לאָז מיך געהן! לאָז מיך געהן!" זי האָט זיך אַרויסגעריסען פון דעם מאַנ-טעל, וועלכער איז געבליבען ביי דער דיענסט אין דער האַנד, און זיך אַראָפּ געוואָרפען פון פענסטער...

אויף דער גאַס איז זי געבליעבען ליעגען אין א טייך בלוט און איז אין 2 מינוט אַרום געשטאָרבען.

רעווערענד מאָררים דזשאָזעף, איז איינער פון די אָנגעזעהענסטע ראַבינער אין לאָנדאָן, ער איז אויך דער עלטס-טער רעווערענד פון דער וועסט-לאָנדאָן-סינאַגאָג".

די פערשטאָרבענע, מרס. דזשאָזעף, איז געווען די סעקרעטאַרין פון דעם פעראיין, וואָס האַלט אויף די שוהלען אין דער וועסט-ענד, און האָט א גרויס-סען אנטהייל גענומען אין פיעלע רע-ליגיעזע און פילאַנטראָפּישע אנשטאַלטען.

ווי איך האָב שוין אין „לאָדזשער טאַ-געבלאַט" געשריבען, פיהרט מען יעצט אויף אין לאָנדאָן זאַנגוויל'ס לעצטע דראַמאַ מיט'ן נאָמען „די גיפּסענע קדושים", אין וועלכע זאַנגוויל שילדערט קריסטען-צבועק'עס, וועלכע היטען ניט אָב דאָס קריסטענטום, האָבען זיך אָבער געפונען אזעלכע „פרומע" מענשען, וועלכע האָבען אויסגעטייטשט די זאַך אַזוי, אַז זאַנגוויל מיינט מיט זיין דראַמאַ אָנצופאַלען און צו קריטיקירען דאָס קריסטענטום און נאַטליכקייט אין ענג-לאַנד, און מען מאַכט איהם א פאָר-וואורף, ווייל ער האָט נישט קיין „פּאַט-ריאָטיזם" און דערפאַר האָט ער, זאַנג-וויל, הייסט עס, געקענט שאַפען אַזא ווערק ווי די „גיפּסענע קדושים".

מר. זאַנגוויל'ן האָט די מעשה, פער-שטעהט זיך, גוט פערדראָסען, וואָס הייסט עס, מען שליסט איהם נאָר אויס פון די „ענגלישע פּאַטריאָטען"—איז ער גלייך אַרום מיט א בריעף אין דער „דיילי ניוס", וואו ער ווייזט אויף זיין פּאַטריאָטיזם צו ענגלאַנד.

„מיר יודען האָבען פערשיעדענע וועגען, ווי אַזוי צו ווייזען אונזער פּאַט-ריאָטיזם— שרייבט זאַנגוויל — און מיר ווייסען ווי דאַנקבאַר צו זיין דער פאָהן, אונטער וועלכער מיר לעבען, און וועל-כער בעשיצט אונז... א בעווייז: איין יוד האָט ערשט נישט לאַנג צוריק צו-געזאָגט א פּענסיע פאַר אלע אָפיצערען, וועלכע וועלען נישט קעמפען געגען אולסטער... א צווייטער, אויב איך האָב

דער לאַמטערן

№ 22

א וועכענטליכער ג' תמיד צו בעלייכטען די פינסטערניש אין אלע קהל'שע ענינים, אין אלע חברות און צדקה-אנשטאַלטען, אין די קעפּ פון אונזערע שתדלנים, אין די הערצער פון אונזערע נדבנים וכו' וכו'

יהי אור!

א טעגליך וואָכענבלאַט פאַר קהל'שע ענינים.

א לאָדזשער באַלאַדע.

זיי זענען שפּאַצירען געגאַנגען
געשטען וויינען זיי — וואַלבע-דרויס;
זיי פרעליינס, געפוצטע און שיינע,
א פאַצעט, א העלד, אין דער מיט...

געשעהן איז עס שבת נאָך טשאָלענט,
די זון האָט געהאַרעט גאַנץ שטאַרק,
און ס'האָט זיי געכשופ'ט, געצוואונגען
צו זיך ניקאָלאַיעווער פּאַרק...

און ס'דוכט זיך ער האָט זיי מיט ליעבע
פון וועמענס אַזוי ווי געגלעט
און האָט דורך דעם רויך פון די קוימענס
געשמייכעלט צו זיי און געזעגט;

ווי גוט איז ביי מיר דאָרט צו זיצען
אין קיהלע אלעען, און דאַן
זיך לעזען די „שרעקליכע סודות" —
דעם שפּאַנענדען זיסען ראָמאַן...

און ס'געהט זיך דער בחור צופריעדען
און רעדט מיט די מעדלעך אָהן א שיעור
פון ליעבע, פון טעאַטער און טאַנגאָ,
נאָר פּלוצלונג מען שטעהט ביי דער טהיר...

ביי דער טהיר פון לאָדזשער גן-עדן,
ביים גאָרטען... עס שמעקט אַזוי שיין!
די מיידלעך—זיי גליטשען אַריין זיך,
דעם בחור פערהאַלט מען: בלייב שטעהן!..

עס בלייבט שטעהן דער בחור צושראָקען,
דער וועכטער ער זידלט איהם אָן;
די שייד מיט דער לאַנגער קאַפּאָטע,
מעג האָסטו אין גאָרטען צו טהון?..

זיי זענען שפּאַצירען געגאַנגען
אין דריטען, געקוילעטע פון גליק...
די מיידלעך—זיי בלייבען אין גאָרטען,
דער בחור—געהט געבויגן צוריק...

ל. בערמאַן.

אַנ'אַנפראַגע וועגען יודען.

א גרופּע קאָדעטען, פּראָגרעסיסטען, טרודאָוויקעס, סאָציאַל-דעמאָקראַטען און סתם-לינקע גרייטען זיך אריינצוטראָגען אין דער דומע אַזאַ אַנפראַגע:

„היות ווי דער יוד מאָטיל גרינבלאַט, 64 יאָהר אַלט, האָט א ווייב מיט 9 קינדער און וואוינט איינציגע און דרייסיג יאָהר אין קורסק, איז פער'משפּט גע-וואָרען לויט'ן אַרטיקעל 1171 אַרויס-געשיקט צו ווערען פון קורסק און זיין פערמעגען זאָל קאָנפיסקירט ווערען; און היות ווי דער איינגענער גרינבלאַט האָט ניט ערפילט די פעראָרדנונג פון געריכט בלייבענדיג ווייטער „אָהן פּראַ-וועס" וואוינען אין דערזעלביגער שטאָדט און דערפאַר איז ער נאָכדעם צום צווייטען מאָל פערמשפּט געוואָרען אויף 6 חדשים טורמע, וואָס ער דאַרף אָבזיצען אין קורסק גופא—

פרעגען זיך:

אויב גרינבלאַט דאַרף „זיצען" אין קורסק, הייסט עס דאָך, אַז ער האָט לויט'ן אורטהייל פון געריכט ווידער בעקומען „פּראַוואָזשיטעלסטוואָ", ווי באַלד יאָ אַזוי, פאַלט דאָך שוין אָב דער ערשטער פּסק-דין פון געריכט, לויט וועלכען ער דאַרף אַרויסגעשיקט ווערען פון קורסק און זיין פערמעגען זאָל קאָנ-פיסקירט ווערען; אויף אַזאַ אופן ווידער-דער איז שוין גרינבלאַט במילא קיין שום אונגעזעצליכקייט ניט בעגאַנגען דערמיט, וואָס ער האָט ניט ערפילט די פעראָרדנונג פון געריכט און איז ניט אַרויסגעפאָהרען פון דער שטאָדט, וואָרום די פעראָרדנונג איז דאָך שוין בטל ומבוטל—

היינט פאַרוואָס זשע קומט איהם צו זיצען אין טורמע?

אַנ-„אלף" אדער אַנ-„עין".

— ווי שטעהט דיין זוהן פערשריע-בען אין דער מעטריקע: שליאָמאַ מיט אַנ-„אלף" צום סוף אָדער שליאָמע מיט אַנ-„עין"?

— שליאָמאַ, מיט אַנ-„אלף".

— און ווי רופט מען איהם?

— שליאָמע.

— אַזוי? וועסטו מוזען בעצאָהלען 800 רובל שטראָף.

— וואָס הייסט, ער האָט דאָך שוין אָבגעדיענט ביים מיליטער.

— שאַרט נישט. וועסטו מוזען צו-שטעלען דיין צהייטען זוהן.

— איך האָב דאָך גאָר מעהר קיין זוהן ניט.

— ס'קען ניט זיין, מוזט ערגיץ האָ-בען נאָך אַ זוהן.

— וואָס הייסט?

— אין רוסלאַנד האָט איצט א גו-בערנאַטאָר בעוויזען א יודען, אַז ווי באַלד דער זוהן רופט זיך „שליאָמאַ" און פערשריעבען איז ער „שליאָמע" מיט אַנ-„עין", איז א סימן מובהק, אַז ער האָט צוויי זיהן און איינער בעהאַלט זיך פון פּריזיוו.

טשעבריאַק'ס פּראָצעס.

(פון אונזער קיעווער קאָרעספּאָנדענט).

דו זוכסט פּסקענט זוך, מען הערט אוים דו עדות.

קירושענקאָ (ענטזיצענדיג אויף ווערא טשעבריאַק):

— זי איז א גנב'טע!

טשעבריאַק:

— דאָס קען מען טוט יעדען פּאַסירען...

וואָוואַנאָוו:

— איהר וואוינונג איז געווען א נעסט פון גנבים און פערברעכער.

טשעבריאַק:

— דאָס קען זיך טוט יעדען מענשען טרעפען.

פאָרזיצענדער:

— מ'האָט אייך שוין איינמאָל פער-משפּט פאַר בעהאַלטען גנבות. וויפיעל האָט איהר בעקומען?

טשעבריאַק:

— פּסך הכל דריטהאַלבען חדשים טורמע... ווען איך וואָלט באמת געווען א גנב'טע וואָלט איך געקריגען זעקס חדשים. מ'האָט מיך אָבער פערמשפּט לויט מיין איינענער בוטע, כדי צו בעשיצען מיך פון די זשוליקעס, וועלכע האָבען מיך געוואָלט ערמאָרדען צו „ריטועלע" צוועקען...

פעניענקאָ:

— איך בין אומערצייגט, אַז זי האָט א שייכות צו יושטשינסקי'ס ערמאָרדונג.

טשעבריאַק:

— דאָס קען א וודאי טוט יעדען פּאַ-סירען.

דיאַקאָנאָוואַ:

— איך טוז שוין זאָגען דעם אמת... זי איז דן טערדערען... איך האָב ביי איהר און שטוב געזעהען דעם ערמאָרדעטען יושטשינסקי... א פיסעל האָט אַרויסגע-שטעקט פון טעפּיך...

טשעבריאַק (א ווארף טהוענדיג זיך אויף איהר):

— די האָסט געזעהען?.. א פיסעל?..
אָהן א זאַק אָדער טוט א זאַק?

דיאַקאָנאָוואַ:

— אָנגעטהון און א זאַק.

טשעבריאַק (שרייט אויס).

— לוגנערטע! ער איז געווען א פּאַר-וועסער... (ווענדענדיג צו די ריכטער) אַט זעהט איהר שוין טוט וועמען איהר האָט צו טהון... מען וויל אויף מיר מאַכען א בלבול.. כ'בעט אייך בעשיצט מיין עהרע, מיין אונבעפלעקטע עהרע.

(דו ריכטער געהען אוועק אויף א בע-ראַטונג, טשעבריאַטשקע פאַלט אין חלשות, הויבט זיך באַלד אויף, גוסט אויגען אָב טוט וואַטריאַל, א צווייטען דערלאַנגט זי טוט א שטוק אייזען אויבער'ן קאָפּ און נעהט אוועק א חתם).

מען דעפּעשירט אונז:

פּעטערבורג (ספּ. צום „לאַמטערן")

נאָך ווערא טשעבריאַק'ס חלשות-פאַלען איז מען נאָכאמאָל געקומען צו דער אַנ-בערצייטונג, אַז זי איז א העכסט ערענטליכע און פיינע פרוי. מען טשעפּעט זיך גלאַט צו איהר.

טאַטע, דו לאַכסט...

(קליינער פעליעטאָן).

— פּאַניע, איז דאָס געווען צום לאַכען!— איז צו מיר אַריינגעשפּרונגען א לאָדזשער יודעל מיט איינער, אליין זיך האַלטענדיג ביי די זייטען פון לאַכען—כע, לע, לע, איך זאָג אייך ווען איך בין געווען אויף „זאַבאַווקעס" האָב איך אַזוי פיעל נאָך נישט געלאַכט... שטעלט אייך פאַר, אַז „קאָמענדיאַנטשטשיקעס" האָבען געוויזען, ווי א חסידישער יוד, מיט א לאַנגער באָרד און נאָך לענגערע פּאות, איז צוגעגאַנגען צו...

און מיין בעל דבר איז ענטשוויגען געוואָרען אין מיטען; א פּנים, אַז ער האָט פאַר זיך אַליין זיך פערשעמט, ער איז אָבער נישט רוהיג גע-וואָרען און דערום האָב איך איהם געבעטען:

— דערצעהלט ווייטער... שעמט זיך נישט...
וואָס איז געווען מיט'ן חסיד?

— עס איז טאַקי נישט אַזוי דאָסיג, נאָר לאַכען קען מען! ... פּאַניע לעבען מען קען ממש פּלאַצען פאַר געלעכטער... דער חסיד קומט אַרויף... עס זענען פאַרהאַן... ער... ע... עס...

— וואָס שטאַמעלט איהר, ר' יוד? דער-צעהלט בסדר!

— פּאַניע לעבען, דאָס איז נישט אויף נאָכדערצעהלען... דאָס דאַרף מען אליין זעהן, ווען מען וויל לאַכען... און געזונגען האָט מען אזעלכע ליעדעלך, דאַסגע... און ווינצען, אַזעלכע דאָסיגע... אַי, האָט מען עס געלאַכט... נאָר איין זאַך איז מיר אויך נישט געפעלען— קינדער דאַרף מען נישט אַריינלאָזען אויף אזעלכע „שטוקעס"...

און באַלד איז ער געוואָרען רעדעוודיגער און מיר בסדר דערצעהלט, ווי אַזוי עס איז אין דער „שטוקע" צוגעגאַנגען מיט'ן חסיד... ווי אַזוי מען האָט דאָרט די „דאָסיגע" ליעד-לעך געזונגען... ווי אַזוי מען האָט דעם עולם מכבד געווען מיט א פּאַרציע נבזל פה...

און עס איז קענטיג געווען, אַז ער האָט שטאַרק הנאה, ביז איצט ליעגט איהם נאָך אין מאָגען די „שטוקע" פון דער „זאַבאַווקע" און ווען ער דערמאָהנט זיך לעקט ער נאָך איצט די פינגער...

און בסדר האָט ער איבערגעחזרט:

— איז דאָס געווען צום לאַכען... עס איז אפילו נישט אַזוי „דאָסיג", נאָר געלאַכט האָט מען שוין איין מאָל...

און די גאַנצע צייט האָט דאָס יודעל אליין געלאַכט.

ווען דאָס יודעל איז אַרויס פון מיר האָב איך זיך א ביסעל פערטראַכט וועגען די „לע-בעדיגע" „שטוקעס", וואָס מען ווייזט דעם עולם אויף די „זאַבאַווקעס" פון אונזערע צדקה-חברות...

עס איז איצט דאָך א מאָדע לאַכעדיגע זאַכען; אונזערע צדקה-חברות טאַנצען ווידער מיט דער מאָדע און ווילען זיי „ווייזען" דעם עולם און אַרויסקריגען די גילדענס—קיצעלט מען דעם עולם און ער לאַכט...

מען לאַכט שוין אָבער א ביסעל צופיעל, צו אויסגעלאַסען און צו ציניש...

לאַכען איז טאַקי געזונד, נאָר ווען מען הערט אַזא לאַכען, ווילט זיך אויסרופען: — טאַטע, דו לאַכסט — אַז ער און וועה איז צו אַזא געלעכטער!

רויאל.

א לאָדזשער קאַלענדאַר.

פון 1 יוני ביז'ן 1 נאָוועמבער.

1 יוני—אָבגעלעגט די גאָרטען-פערוויילונג פון „לינת החולים".
2 יוני—א בלומען-טאָג פון „אוזדראָוויסקאַ".
3 יוני—א קינעמאָטאָגראַפען-פאָרשטעלונג פאַר „מלון אורחים".
4 יוני—א טעאַטער-פאָרשטעלונג פון באַלוטער „משמורת החולים".
5 יוני—פאַרגעקומען די גאָרטען-פערוויילונג פון „לינת החולים".
6 יוני—א בלומען-טאָג פון „לינת הצדק".
7 יוני—א טעאַטער-פאָרשטעלונג פון ראַדאָ-גאָשטשער „ביקור חולים".
8 יוני—אָבגעלעגט די גאָרטען-פערוויילונג פון „לינת הצדק".
9 יוני—א בלומען-טאָג פון „לינת החולים".
10 יוני—א קינעמאַטאָגראַפען-פאָרשטעלונג פון דער קינדער-סעקציע ביים „דעבראָטשטשינאָשטש".
דעמועלביגען טאָג—א פאָרשטעלונג פון דער קינדער-סעקציע ביים „לינת החולים".
11 יוני — פאַרגעקומען די פערוויילונג פון „לינת הצדק".

און אַזוי ווייטער, און אַזוי ווייטער יעדען טאָג ביז'ן 1-טען נאָוועמבער, תשעה באָב און יום-כפּור קומען ניט פאַר קיין פערוויילונ-גען, וואָרום די בגפּעטען לייזען דעמאָלט אין דער שטאָדט מעהר ווי אין די גאָרטענער.

ווינטער-צייט קומט דיזעלביגע זאַך פאָר, אָבער שוין ניט אונטער'ן פרייען הימעל, נאָר אונטער א דאַך אין טעאַטער, אין צירק, אין די קינעמאַטאָגראַפען א. אז. וו. א. אז. וו.

טעאַטער-אַנאָנס.

מאָרגען: א געוואַלדיגע טראַגעדיע, ווי
יעדע פרוי
קען ווערען א
מאַדאַם איקס
און איינרעדען דעם עולם, אַז זי איז א
מאַדאַם פריילין
מיט נייע דעקאָראַציעס.

משום קיין טעות, האט פארגעלעגט צו שיקען איף זיינע הוצאות אנ'עקספע־דיציע נעגען אולסטער. — מיין פארם פון פאטריאטיזם איז צו העלפען שאפען איפ'ן גייסטיגען פעלד. דער הויפט־שטאדט פון דער גרעסטער מלוכה, וואס די וועלט האט אמאל געהאט, האט איך געוואלט געבען א דראמע פון ארטיגען לעבען, וואס זאל ניט זיין קיין חרפה פאר דער שטאדט. איך פערזיכער איך, אז מיין פאטריאטישער פליים קאסט פיעל מעהר נעווינה, ציים און געלד, ווי דער פאטריאטיזם פון אנדערע העררען!... ישראל זאנגוויל".

יעצט האט זיך ווידער געמאכט א טומעל צוליעב דעם בריעף. א סך טייטשען אוים דער בריעף, אז זאנגוויל האט געוואלט ארויסווייזען זיין פאטריא־טיזם צו ענגלאנד, אנדערע ווידער ווייזען אן, אז זאנגוויל האט פערקעהרט גערעדט מיט א איראניע וועגען די „העררן" וואס האבען איהם געצוואונ־גען צו שרייבען דאס בריוועל היינט וואס פאר א „פאטריאט" איז ער"!

די טעג איז פערעפענטליכט געווא־רען א בעריכט פון די שרפות, וואס וועגען דעם פערגאנגענעם יאהר פאר־געקומען אין דער ריזען־שטאדט לאנדאן.

שרפות מיט מעגשליכע קרבנות זענען פארגעקומען 94, און עס זענען פערברענט געווארען 101 נפשות.

26 שרפות זענען אויסגעבראכען צו־ליעב קינדער, וואס האבען זיך גע־שפיעלט מיט שוועבעלאך, 27 זיינען פארגעקומען צוליעב קליידער, וואס הא־בען זיך אנגעכאפט אין גאז־קוכען, אויף וועלכע מען קאכט אין ענגלאנד, און 8 צוליעב נאפט־לאמפען. פון די 101 פערברענטע מענשען זענען געווען 49 קינדער אונטער 12 יאהר.

איננאנצען זענען דורכ'ן יאהר ארויס־גערופען געווארען די פייערלעשער 6820 מאל די גרעסטע צאהל שריפות, האבען פאסירט אין מאנטשעסטער סקווער ר. ה. 857 שריפות. דערנאך קומט ווייטשע־פעל מיט 309 שריפות, שארדיטש (אין יודישען קווארטאל) 173 שריפות בעט־נעל גרין (אין יודישען קווארטאל) — 129 שריפות.

די ציפערן בעווייזען, אז די גרעסטע צאהל שריפות, וואס זענען פארגעקומען פאר'ן יאהר 1913, זענען געווען אין יודישען קווארטאל.

דורך די שריפות זענען אין פערלויף פון יאהר פערוואונדעט געווארען 207 פייערלעשער.

לאנדאן. י. ש.

☛ אום צו פערהיטען ☚
קראנקהייטען
פון זייערע קינדער, קען יעדע מוטער פערשטארקען דעם קערפער פון קינד דורך ריכטיגע נאהרונג. די גרעסטע דאקטוירים האבען בעשטעטיגט
NESTLE'S קינדער־מעהל
ווירקט זעהר גוט אויף דער ענטוויקלונג פון קינד'ס קערפער אונד פערלייכטערט דאס ארויסוואקסען פון די צייז.

וואס הערט זיך אין לאדז.

די יעהרליכע גענעראל־פער־זאמלונג פון „הזמיר".

(ג) נעכטען אין אוונט איז אין איי־גענעם לאקאל (פראמענאדע 21) פאר־געקומען די יעהרליכע גענעראל־פער־זאמלונג פון די מיטגליעדער פון „הזמיר". די פערזאמלונג איז אריבער זעהר לעב־האפט און האט זיך פערצויגען ביז דריי דעם זייגער ביינאכט.

די פערזאמלונג האט געעפענט דער פערשטייער־פרעזעס ד"ר ראזענבלאט. אלס פארזיצענדער ווערט געוועהלט ה' מאגיסטער נ. שאץ וועלכער האט איינ־געלאדען אלס אסעסארען די ה"ה ד"ר זאנליעב און ליעבענשטיין אלס סעק־רעטער ה' סלאטעק.

נאכ'ן פארלעזען דעם סטאטיסטישען און קאסע־בעריכט פון פעראיין ענט־שטעהען לעבהאפטע דעבאטען, בעת וועלכע ס'פערנעהמט בעזונדערס פיעל ציים די דעבאטען וועגען „גלייכבערעכ־טיגונג" פון יודיש מיט אלע אנדערע שפראכען וואס דער פעראיין בענוצט. דער דאזיגער פארשלאג איז אבער אראבגעשטימט געווארען פון דער טאגעס־ארדנונג ניט שטעלענדיג איהם צו דער בעשטימונג. די פערזאמעלטע דע־באטירען דאן איבער פערשיעדענע פראגען וועגען דער וויטערדיגער טע־טיגקייט פון פעראיין, וואס ס'געדויערט ביז בארטאג.

די וואהלען האבען געגעבען פאל־גענדען רעזולטאט: ס'זענען נעוועהלט געווארען אלס פעראיינס־פרעזעס ד"ר ראזענבלאט. אלס וויצע־פרעזעס ה' ת. יאהרבלום, אלס קאסיר ש. פין און אלס עקאנאם ה' ב. יאפע. אלס פערוואלטונגס מיטגליעדער זענען געוועהלט געווארען די ה"ה דאקטוירים: מ. בראודע, ל. פאלק, י. שווארצמאסער, נאבליעב, פריבולסקי און ש. ראזענבלאט. אלס אלס קאנדידאטען די ה"ה מ. פיקעלני, מ. סעריעסקי, א. לאפ, ל. זעלמאנאוו, י. ליעבערמאן און נ. ראצקי. אין רע־וויזיאנס־קאמיסיע זענען אריין די ה"ה מ. שענפעלד, י. יאשונסקי און ל. רו־סינאוו.

פון האנדווערקער קלוב.

קומענדיגען מיטוואך וועט אין האנד־ווערקער־קלוב (זאוואדסקא 5) אבגעהאל־טען ווערען א פערזאמלונג פון די מיט־גליעדער מיט'ן צוועק קלאר צו מאכען די בעציהונגען צווישען קלוב און דער יודישער האנדווערקער לייה־ און שפאר־קאסע.

די יודישע האנדווערקער לייה־ און שפאר־קאסע, וועלכע איז, ווי בעקאנט, געגרינדעט געווארען דורך דעם האנד־ווערקער־קלוב, האט זיך לעצטענס א ביסעל דערווייטערט פון קלוב און דער צוועק פון דער מיטגליעדער פערזאמ־לונג איז טאקי צו רעגולירען די בע־ציהונגען צווישען די ראזינע ביידע אינ־סטיטוציעס. פאר די מיטגליעדער פון האנדווערקער־קלוב איז די פראגע פון דער באנק א נעטיגע וויכטיגע און מען דארף ערווארטען, אז די פערזאמלונג וועט ארויסרופען א געהעריגען אינטערעס

א פעראייניגונג פון ספארט־פעראיינען.

(ג) אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעשלוס פון דער פעטריקאווער גובערנסקע־קא־מיסיע פאר חברות און פעראיינען וועגען פערמאכען דעם ספארט און טורן־פעראיין „קראפט" (מיקאלאיעווסקא 54) וועלכער איז איינער פון די גרעסטע

טורן און ספארט־פעראיינען, האט זיך דער פעראיין פעראייניגט מיט'ן ספארט און טורן־פעראיין „אלטער" (ווידזעווסקער גאס 130), וועלכער האט געהאלטען ביי'ם ליקווידירט ווערען צוליעב'ן שלעכ־טען מאטעריעלען צושטאנד. דער פער־איינינגטער פעראיין בעפינט זיך איצט אויף ניקאלאיעווסקא 54.

פון באלוטער „משמרת החולים".

(ג) די נאכט־פאנאכאוויע פון באלו־טער „משמרת החולים" וועלכע האט א לאנגע ציים ניטש פונקציאנירט צו־ליעב מאנגעל אין מאטעריעלע מיטלען האט איצט א דאנק דער מיה פון דער פערוואלטונג פון פעראיין ווידער אנגע־הויבען איהר טעטיגקייט. אנשטאט וואס ביז לעצטענס פלעגען מיט דער פאנא־כאוויע פאהרען פעלדשערס האט איצט דער פעראיין אנגאזשירט דריי ספעציעלע ראקטוירים.

וועגען נאכט־פריאוט פאר פרויען.

(ג) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט זיך די פערוואלטונג פון „יודישען פרויען־שוץ פעראיין" נעחט־נעט מיט א פארשלאג צום פעראיין „לינת אורחים" וועגען עפענען א נאכט־פריאוט פאר פרויען.

דער פארשלאג איז בעהאנדעלט געווארען אויף איינער דעלעגאציאן־פערזאמלונג. צוליעב דעם וואס ער האט זיך ארויסגעוויזען פאר אונפראק־טיש פאר'ן פרויען־שוץ פעראיין איז דער פראיעקט דערווייל אויפגעגעבען געווארען, ניטש אכטענדיג דערויף וואס ער האט שוין געהאלטען נאהענט ביים פערווירקליכט ווערען.

די רעזולטאטען פון בלומען־טאג לטובת „אוזדראוויסקא".

די רעזולטאטען פון בלומענטאג, וואס דער „בקור חולים" האט פאריגען זונ־טאג, דעם 7 יוני איינגעארדענט לטובת „אוזדראוויסקא" זענען פאלגענדע: פון די פושקעס האט מען געהאט 5800 ר. און פון פריוואטע נדבות—6700 רובל. ס"ה איז געווען א הכנסה פון 12000 רובל. אראבגערעכענדיג אלע אויסגאבען, וואס זענען געווען ביי'ם איינארדנען דעם בלומענטאג איז געבליעבען לטובת „אוזדראוויסקא" 11,000 רובל ריין געלד.

פאר די גלענצענדע רעזולטאטען פון בלומענטאג דאנקט די פערוואלטונג פון „בקור חולים" דורך אונזער צייטונג אלע דאמען און הערין פון קאמיטעט, פון די דעקוירען, די פערקויפערס און פער־קויפערינס א. אז. וו. ווי אויך דעם געעהרטען פובליקום.

פעריען אין די העברעאישע אווענד־קורסען.

פאריגען מאנטאג האבען זיך אנגע־הויבען די זומער־פעריען אין די העברע־אישע אווענד־קורסען ביי'ם פעראיין „חובבי שפת עבר". די פעריען וועלען דויערן דריי חדשים.

די העברעאישע אווענד־קורסען זענען לעגאליזירט געווארען דעם פערגאנגע־נעם ווינטער. די צאהל שילער און שי־לערינס איז געווען העכער 100, וועלכע זענען געווען צוגעטיילט אויף 4 גרופעס און געפיהרט געווארען דורך 4 בעוואוסטע העברעאישע פעדאגאגען. די שילער פון די קורסען האבען געמאכט גוטע פארט־שריטע אין העברעאיש.

די קורסען וועלען זיך צוריק עפענען

דעם 28־טען אויגוסט און וועלען גע־פיהרט ווערען דורך בעוואוסטע פעדא־גאגען.

קליין־קרעדיט.

(ג) פארגעסטערן האט אין לאדז געווייעלט דער הויפט־אינספעקטאר פאר קליין־קרעדיט איבער פעטריקאווער גו־בערניע ה' קרעסטיאנאוו, וועלכער האט געמאכט רעוויזיעס אין איינינע לייה און שפאר־קאסעס. ה' קרעסטיאנאוו האט אויך בעזוכט די פאביאניצער יודישע לייה און שפאר־קאסע" וועלכע האט געבעטען די גובערנסקע־פערוואלטונג א קרעדיט פון 5000 רובל פון דער רייכס־באנק. דער אינספעקטאר איז צו־פריעדען געבליעבען מיט דער מוסטער־האפטער ארדנונג פון דער קאסע און האט צוגעזאגט צו פועל'ן, אז זיי זאלען בעקומען דעם געווינשטען קרעדיט.

דער יעהרליכער גימנאסטישער אקט אין דער האנדעלס־שולע.

(ג) אין דער אנהייבען פון העכער 1000 פערזאן איז נעכטען פארנאכט פארגעקומען אין דער „האנדעלס־שולע" פון דער לאדזער קויפ־מאנשאפט" אויף וואלטשאנסקא 55 דער יעהרליכער גימנאסטישער־אקט פון די שילער.

די שילער־טורנער אונטער דער פיהרונג פון זייער טורן־לעהרער ה' סטראזיעצקי האבען אויסגעפיהרט פערשיעדענע אינטערעסאנטע גימנאסטישע איבונגען, וועלכע האבען געהאט א גרויסען בייפאל ביי'ם פערזאמעלטען פובלי־קום. א בעזונדערס גרויסען בייפאל האבען די שילער־טורנער געהאט בעת די איבונגען מיט „פיקעס", ביי'ם אויספיהרען פון פערשיע־דענע שווערע פיראמידען א. ר. ג.

א „קעסטעל־אווענד" אין „דראמאטישע קונסט".

מארגען, שבת, 6 א זייגער פאר נאכט וועט אין פעראיין „דראמאטישע קונסט" (זאוואדסקא 5) פארקומען א קעסטעל־אווענד, אויף וועלכען עס וועלען בע־האנדעלט ווערען פיעל וויכטיגע פרא־גען. פריינד פון פעראיין האבען בלויז מיט־גליעדער. נייע מיטגליעדער קאנען זיך פערשרייבען.

פון לעדער־ארבייטער־פעראיין.

מארגען, שבת, דריי א זייגער ביינאכט וועט אין זאל „וויקטאריע" (דלוגא 45) אין צווייטען טערמין אבגעהאלטען ווע־רען די אויסערארדענטליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגליעדער פון לעדער־ארבייטער־פעראיין. אויף דער טאגעס־ארדנונג שטעהען וויכטיגע פרא־גען, ווי, למשל, וועגען איינהעגנגען די פליכטים־פעראדנונגען אין די מאר־שמאטען, וועגען אנ'אינפארמאציאנס־ביורא, מעדיצינישע הילף א. אז. וו. די מיטגליעדער ווערען געבעטען צו קומען אין א גרעסערער צאהל צו דער פער־זאמלונג.

מיטגליעדס־ביכלעך קאנען די מיט־גליעדער בעקומען שבת פון 10 פריה אין פעראיינס־לאקאל (פאלודניאווא 2).

אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון בעקער־ארבייטער.

היינט, פרייטאג, ביי טאג וועט אין איינענעם לאקאל (אלעקסאנדריסקא 4 מרדכי נבאי'ס גאס) פארקומען אנ'אל־געמיינע פערזאמלונג פון די מיטגליע־דער פון בעקער־ארבייטער־פעראיין. די פערזאמלונג האט געדארפט פארקומען פאריגע וואך, נאר צוליב איינינע נישט ערלעדיגטע פארמאליטעטען איז די פערזאמלונג אבגעלעגט געווארען אויף היינט, פרייטאג. צו דער פערזאמלונג וועלען צוגעלאזט ווערען בלויז מיט־גליעדער. די מיטגליעדער ווערען אבער געבעטען אלע צו קומען.

פון האלץ־ארבייטער־פעראיין.

די ביליגע מעדיצינישע הילף פאר די מיטגליעדער האט די פערוואלטונג פון האלץ־ארבייטער־פעראיין שוין איינ־געפיהרט און די מיטגליעדער קאנען טעגליך פון 11 ביז 1 מיטאגס און פון 8 ביז 11 אין אווענד בעקומען צעטלען צו דאקטוירים אין פעראיינס־לאקאל (פעטריקאווער 20).

די טעג הויבט שוין אן צו פונקציא־נירען ביי'ם פעראיין דער אינפארמאצי־יאנס־ביורא, וועלכער וועט זיין אפען פון 11 ביז 1 מיטאג און פון 8 ביז 11 אין אווענד.

פון טעקסטיל־ארבייטער־פעראיין.

(ג) דער טעקסטיל־ארבייטער־פעראיין פון פעטראקאווער גובערניע עפענט

אנ'אבטיילונג אין זגערזש, קאנסטאנטינען וונטאג, 2 א זייגער נאכמיטאג, וועט אין לאקאל פון ספארט־פעראיין „ביענ" (סטריקאווער גאס אין שימאנסקי'ס הויז) פארקומען די גרינדונגס־פערזאמלונג.

פון טעאטער „מיניאטור".

אין זומער־טעאטער „מיניאטור" (רוג ציעגעל־גאס און פעטריקויער) ווערט היינט צום לעצטען מאל געגעבען א גרויסארטיגע אפערעטע אין 1 אקט „דאס לוסטיגע מעדעל", מיט'ן אנטייל פון דער טאלאנטפאלע ארטיסטקע פרל. ציעלינסקא אין דער הויפט־ראלע מיט'ן אנטייל ה' וואלאווסקי און שעדפינסקי. פרל. ציעלינסקא האט אין דער קור־צער ציים וואס זי גאסטראלירט אין לאדז זיך ארויסבעוויזען אלס א אויס־געצייכענטע ארטיסטקע און זיך בע־ליעבט געמאכט ביי די היגע טעאטער־בעזוכער.

פערשידענעס.

זונטאג נאכמיטאג וועט אין „פא־פענדארף" פארקומען א גרויסער מיליטער־ארקעסטער־קאנצערט.

— די טעג איז אבגעשיקט געווא־רען אין דער גובערניע דער אוסטאוו פון די „טאמבורירער און שטיקער־פעראיין" אויף צו בעשטעטיגען. ס'זענען דא אויסזיכטען, אז ער זאל בעשטע־טיגט ווערען.

א סכסוך אויף א פאבריק.

(ג) אויף דער זאקען־פאבריק פון ליפמאן (פילנאצנא 29) איז אויסגע־בראכען א סכסוך צווישען די ארבייטער מיט'ן פאבריקאנט. די ארבייטער האבען דערלאנגט אנ'אנקלאגע דעם פאבריקס־אינספעקטאר פון היזיגען ראיאן, אין וועלכער זיי ווייזען אן, אז דער פאבריקאנט האלט זיך ניט ביי די פארשריפ־טען פון דער מהכת בנוגע דער אר־בייטס־ציים פון די ארבייטער. די אר־בייטער פון דער פאבריק, פרויען און קינדער, ארבייטען 10—12 שעה אין טאג, בעת לויט די פארשריפטען דאר־פען זיי ארבייטען ניט מעהר ווי 6 און א האלבע שעה. מען ארבייט אויך ביי־נאכט, וואס ס'איז נישט ערלויבט.

פילהארמאנישע קאנצערטען.

היינט, פרייטאג, וועט אין גארטען פון גראנד־האטעל פארקומען א קאנצערט פון פילהארמאנישען ארקעסטער אונ־טער דער לייטונג פון טאלענטפולען מוזיקער און קאפעלמייסטער וויליאם ראדער.

דאס פראגראם פון קאנצערט איז פערשיעדענארטיג און זעהר אינטערע־סאנט. צווישען אנדערע וועלען אויסגע־פיהרט ווערען די מוזיקאלישע ווערק פון סמעטאנא „מיין פאטער־לאנד", רו־בינשטיין'ס „לעזגינקא" פון „דעמאן" און „כל נדרי" פון מאקס ברוך. א סא־לא אויף טשעלא וועט אויספיהרען פרא־פעסאר צינק.

א שווינדעל.

(ג) צו א געוויסער ח. א. אויף דלוגא 11 איז געקומען די קריסטליכע דיענסט פון איהר שוועסטער א געוויסע זאפיע ספיראי און ערקלערט, אז איהר שוועסטער האט זי געשיקט אבצונעהמען ביי איהר איינינע זאכען. ח. האט גאר ניט חושד געווען און איהר ארויסגע־געבען די זאכען. שפעטער האט זיך ארויסגעשטעלט, אז איהר שוועסטער האט זי גאר ניט געשיקט און די דיענסט איז מיט די זאכען פערשוואונ־דען געווארען. עס ווערט געפיהרט אנ'־אויספארשונג.

שרפות.

(ג) נעכטען ארום האלב 10 א זייגער אין דער פריה איז אויף פעטריקאווער 116 אויסגעבראכען א שרפה אין די שאפעס, וואס געהערען אברהם פריינד. עס זענען ארויסגערופען געווארען די ערשטע, צווייטע און די שטאדטישע פייערלעשער, וועלכע האבען די שרפה אין פערלויף פון א האלבע שעה איינ־געלאשען.

א באנדיטען־אנפאל.

(ג) פארגעסטערן ביינאכט איז אין דער וואוינונג פון פאניסלאווא קידאווא אויף אלט־זשארזשעווסקא 47 אריינגע־קומען א אונבעקאנטער און סטראשענ־דיג מיט א רעוואלווער האט ער גענו־מען פון דער פרוי געלד. זי האט ארויסגעגעבען 4 רובל מיט 20 קאפ

פאלקס־טריבונע.

פון „מלון אורחים".

געעהרטער ה' רעדאקטאר!

ערלויבט אונז דורך אייער ווערטה צייטונג צו ווענדען זיך צו דער יודישער בע־פעלקערונג, וועלכע פערשטעהט גאנץ גוט דעם נוצען פון א נאכט־פריוט אין אזא גרויסער שטאדט ווי לאדז, וואו דער ארימער וואנדערער זאל געפינען אנ'ארט וואו זיינע מיעדע ביינער אויפ־צורוהען. אין אזא גרויסע יודישע קהלה, ווי אונזער שטאדט, וואוהין עס קומען הונדערטער מענשען, פערשיעדענע ארי־מע און עלענדע מענשען, וועלכע קענען זיך ניט ערלויבען צו נעכטיגען אין א האטעל און עס פלייבט זיי אלזא ניט אנדערש ווי צו נעכטיגען אין דרויסען, אונטער'ן פרייען הימעל, אין דער צייט ווען יעדער געניסט רוה אויף זיין ווייכען געלעגער, אין אזא קהלה איז א יודישער נאכט־פריוט א נויטווענדיגקייט און א גרויסער וואוילטאט פאר הונדער־טער ארימע און עלענדע.

שוין א יאהר ווי מיר האבען געגרינ־דעט אין לאדז א נאכט־פריוט. וואו די אנגעקומענע אורחים זאלען האבען ווי זיך אבצורוהען עטליכע נעכט. פאר דעם יאהר האבען מיר פיעל אויפגעטהון, מיר רעכענען אבער אונזער נוצליכע טעטיגקייט צו פערגרעסערן לטובת די ארימע און עלענדע אורחים און דערום נויטיגט זיך אונזער פעראיין אין גרע־סערע מיטלען. מיר האפען דערום אויף דער הילף און דער שטיצע פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע סימפאטיזירט מיט אונזערפעראיין, אז זיי וועלען צום פעראיין „מלון אורחים" ארויסווייזען דעם נעהעריגען אינטערעס און וועלען אין א גרויסע צאהל בעזוכען די קינעמאטאגראפישע פארשטעלונגען, וואס מיר האבען איינגעארדנט אין טעאטער „ספינקס" (זיעלאנא 2) וויסענ־דיג, אז דערמיט וועלען זיי העלפען הונדערטער ארימע און עלענדע וואנ־דערער און וועלען העלפען אבווישען א טרעהר פון פיעלע נויט־ליידענדע מענשען.

צוזאמען דערמיט דרוקען מיר אוים אונזער ביעפסטען דאנק אין נאמען פון די ארימע און עלענדע די איידעלע שפענדער: ר' לייב זעליגמאן פאר די 10 פעדערן־קישענס, וואס ער האט איינגעשאפט פאר'ן פריוט, ה' א. גלאזער פאר זיין שפענדע 10 רובל און די

יורשים פון ע. ליבערמאן פאר זייער שפענדע 86 רובל.

די פערוואלטונג פון פעראיין „מלון אורחים".

צו די מיטגליעדער פון פעראיין פון די שרעט־הויז־ארבייטער.

איהר געדענקט נעמים אין וואס פאר א לאגע מיר האבען זיך געפונען מיט דריי יאהר צוריק, ווען מיר זענען גע־קומען צום נעראנק, אז מיר דארפען האבען א פעראיין, וועלכער זאל א ביי־סעל פערלייכטערען אונזער לאגע. מיר האבען דעמאלט דעם פעראיין לעגא־ליזירט און איהם אויפגעשטעלט אויף א פעסטען פארען. דער פעראיין פער־טיידיגט אונזערע לעבענסוויכטיגע אינטע־רעסען—דאס מוזט איהר אלע מודה זיין.

ליידער אבער זענען דא צווישען אונז עטליכע פערזאנען, וועלכע דרעהען זיך ארום צווישען אונזערע מיטגליע־דער און דערצעהלען זיי פערשיעדענע מעשיות, וועלכע זענען רורכאוים פאלש, און דערמיט זענען זיי אויסען ארייז צובריינגען א שפאלטונג צווישען אונ־זערע מיטגליעדער. אלס איינער פון די גרינדער פון פעראיין פערשטעהט זיך, קען איך דאס נישט פערשווייגען און מוז זיך ווענדען צו אייך עפענטליך. איך פרעג דעריבער די פערזאנען, וואס ווילען צושטערען אונזער פעראיין: וואס ווילט איהר? האט איהר צו אונז א פרעטענזיע קומט און זאגט, וועלען מיר אייך איבערהערען. נאר וואס דען איהר ווילט דווקא אז מיר זאלען זיך צוטיילען, דאס וועט איהר שוין אבער נישט דערגרייכען. דען מיט דעם וואס איהר גראבט איז דער שטיל איז דער בעסטער סימן, אז איהר האט זיך מורא צו ווייזען עפענטליך אין האט מורא פאר דער ליכט. אבער זאך זאלט איהר געדענקען, אז קיין סימפאטיע ביי אונ־זערע מיטגליעדער וועט איהר נישט געווינען, דען אונזערע מיטגליעדער וועלען אייך דערקענען, ווער איהר זענט, און מיט פעראכטונג זיך פון אייך אבקעהרען. אבער וועט איהר יא גע־ווינען: אז מיר וועלען אייך שטעלען צום שאנד־סלופ פאר דער עפענטליכ־קיים, און צו אייך, עהרליכע מיטגליע־דער וועגד איך זיך: הערט זיך ניט צו צו די פערזאנען. דען פון זייערע ווער־טער פערשטעהט איהר דאך שוין גוט, וואס די מענשען זענען אויסען.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג
משה קארפאל.

וואס זי האט ביי זיך געהאט און איהם געגעבען. דער באנדיט האט זיך אבער דערמיט ניט געלאזט בעגנוגענען און האט איהר רעווידירט אלע טאשען, נאר גארניט געפונען, דאן האט דער באנדיט ארויסגעכאפט א מעסער און דער פרוי געמאכט דריי וואונדען, פון וואס זי איז געפאלען צו דער ערד א שוואכער פערוואונדעטע.

אויף איהרע הילפס־געשרייען זענען זיך צוזאמענגעלאפען די שכנים פון'ם הויז און פאליציי, וועלכע האבען דעם באנדיט פערהאלטען און ארעסטירט. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, הייסט דער פערברעכער מיכאל גראפעלני, א בעקאנטער פערברעכער.

טעאטער און מוזיק.

מאדאם לאבעל'ם בענעפים.

קומענדיגען דאנערשטאג, דעם 18 יוני וועט אין גרויסען טעאטער פאר־קומען דער בענעפים פון דער בעריהמ־טער יודישע שוישפיעלערין מאדאם לאבעל, וועלכע גאסטראלירט זיים איינ־גע וואכען אין אונזער שטאדט.

מאדאם לאבעל געהערט צו די גרעסטע יודישע דראמאטישע שוישפיע־לערינס און אין טראגישע ראלען האט זי אויף דער יודישער ביהנע צו זיך קיין גלייכען ניט.

אין משך פון די איינינע וואכען, וואס זי שפיעלט אין לאדז האט זי זיך ערווארבען די גרעסטע סימפאטיע ביי'ם פובליקום מיט איהר גרויסער קונסט אלס שוישפיעלערין. אויב מיר האבען ביז אהער געצווייפעלט צי די יודישע ביהנע פערמאג אמת'ע קינסט־לערין האט מאדאם לאבעל אונקענעו־מען ביי אונז די דאזיגע ספקות; מיר האבען דערזעהען אין איהר א גרויסע קינסטלערין, וועלכע בעהערשט די ביהנע מיט אלע איהרע געהיימנישען פאלקאם און שאפט אין יעדען שטיק, אפילו, אין אונבעדייטענדע און מינדערווערטיגע פאלשטענדיגע אפגערונדעטע און גאנצע טיפען, עכט־קינסטלערישע געשטאלטען און צווינגט דעם צושויער זיך אויפצו־הייבען צו דער הויך פון אמת'ער ריינער קונסט.

צו איהר בענעפים האט די קינסט־לערין אויסגעקליבען איינס פון די מייסטערשטיק פון איראפעאישען

רעפערטואר—די בעריהמטע „קאמע־ליענדאמע" פון אלעקסאנדער דיומא, אין וועלכער אזא קינסטלערין ווי סארא בערנארד האט זיך בעריהמט געמאכט.

אין דער דאזיגער ראלע איז מאדאם לאבעל אונפערגלייכליך און מען דארף ערווארטען א גרויס קינסטלעריש גע־שעהעניש מיט דער דאזיגער אויפפיה־רונג אויף דער יודישער ביהנע.

ס'איז צו ערווארטען, אז דער בענע־פים פון דער מאדאם לאבעל וועט אויסרופען דעם גרעסטען אינטערעס ביי די ברייטעסטע שיכטען פון יודישען טעאטער־פובליקום און וועט זיך אזוי ארום פערוואנדלען אין א אמת'ן קינסט־לערישען יום־טוב.

גרויסעס טעאטער.

מארגען, שבת אין אווענד, וועט אין גרויסען טעאטער פארקומען א גרויסער פרעמיערען־אווענד, דען עס וועט אויפ־געפיהרט ווערען צום ערשטען מאל אין לאדז ה' פוימאנ'ס נייע אפערעטע „מאדאם פריילין". די דאזיגע נייע אפערעטע איז רייך מיט קאמישע סיטואציעס און בעזונדערס מיט מוזיק־קופלעטען און טענץ.

אין דער דאזיגער אפערעטע טרעט אויך אויף צום ערשטען מאל די פריי־מאדאנע מאדאם וויינבערג, וועלכע שפיעלט די הויפט־ראלע אין שטיק. א חוץ דעם בעטיילינען זיך די בעסטע קרעפטען. די טענץ זענען איינגעשטודירט דורך ה' ליעבעריעוו. דער כאר און דער ארקעסטער זענען פערשטארקט גע־ווארען און זיי ווערען איצט אנגעפיהרט דורכ'ן בעקאנטען דיריגענט ה' חיינפערט.

מארגען, שבת ביי טאג צום 11 מאל „יעדע פרוי" מיט מאדאם לאבעל אין דער הויפט־ראלע.

די פראווינץ.

(פון אונזערע קארעספאנדענטען)

פעטראקאוו.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון יודישען „דאבראטשינאטש".

זונטאג איז דא אין איינענעם לאקאל פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון היזיגען יודישען „דאבראטשינאטש". צו דער פערזאמלונג זענען געקומען 80 שוין צום צווייטען טערמין קוים... פערזאן.

אלס פארזיצענדער פון דער פער־

נור נאך 8 טאג

קענען אונזערע לעזער, וועלכע וועלען צושטעלען די קופאָנעס אָדער די אלגע-מיינע קופאָנעס, בעקומען „די יודישע געשיכטע" פון פראָפ. גרעץ.

פאַמלונג איז אויסגעוועהלט געוואָרען ה' עליעזר אייבעשיטץ.

פון דעם יעהרליכען בעריכט איז צו זעהען, אַז דער פעראיין האָט פאר דעם פערגאַנגענעם יאָהר געהאט הכנסה 12,051 רובל 40 קאָפּ. ראַנענען אויס-גאַבען 10,759 רובל 14 קאָפּ. דערפון „בקור-חולים" 4,90 רובל 09 קאָפּ . . . אויסהאַלטען דעם קינדער פריוט—1159 ר. 42 קאָפּ, אָהן פראָצענטיגע הלואות האָט די „גמילות-חסדים" - קאַסע פער-באָרגט אויף א סומע פון 2890 רובל, און נאָך פיעל אַנדערע.

צווישען דער הכנסה פון דער געזעלשאַפט געפינט זיך אויך אַן'אַלער-העכסטע נדבה 100 רובל, וועלכע זיין מאַיעסטעט דער קייזער האָט געשענקט צוזאַמען מיט נדבות פאַר אַנדערע אינ-סטיטוציעס בעת'ן בעזוך אין ספאַלא.

דער בעריכט איז איינשטימיג, אָהן שום דעבאַטען אָנגענומען געוואָרען.

צום לעצט איז אַנטשטאַט דעם ה' פישעל ליטמאַנאָוויטש געוועהלט גע-וואָרען אין פערוואַלטונג ה' גאָלדמינץ.

— פאַרגעסטערן איז אויך פאָרגעקומען אַן'אויסערגעוועהנליכע פערזאַמ-לונג פון דער פעטריקאָווער שטאָדטי-שער קרעדיט-געזעלשאַפט, אין וועלכע עס האָבען זיך בעטהייליגט 60 רעפּרע-זענטאַנטען פון פעטראָקאָוו, באַלוט, ראַדאָמאָשטש, זגערוש, פאַביאַניץ, טאָ-מאַשאָוו, סאָסנאָוויץ, בזשעזין און פיעל אַנדערע שטעדט. אויף דער פערזאַמ-לונג איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָ-יעקט וועגען אויפבויען אַן'אייגענעם הויז פאַר דער געזעלשאַפט, וואָס בעדאַרף קאָסטען 100,000 רובל.

דאָס הויז וועט זיך געפינען אויף פעטערבורגסקאַ גאַס.

די פערזאַמלונג האָט איינשטימיג בעשטעטיגט דעם פּראָיעקט און די סו-מע 100,000 רובל אַסיגנירט.

שלמה.

אין די הענד פון פרויען-הענדלער.

(אַ וואַרשויער געשיכטע).

מיט איינינע יאָהר צוריק איז פון מאָגעלניץ געקומען קיין וואַרשא די יתומה ב. נורפינקעל, א פריזירקע, וועלכע האָט דאָ די גאַנצע צייט געאַרבייט פלייסיג און בעוויזען דורך דער צייט אָבצושפּאָרען 500 רובל אויף נדן.

ס'האָט זיך אויך געפונען אַן'עלטערע פרוי, אַ שדכנ'טע, וועלכע האָט דעם מעדעל געגומען: שדכנ'ען אַ גוטען שדוך און באַלד דאָס מעדעל האָט דער שדכנ'טע נישט געטרויט, איז דער פרוי ראָך מיט דער הילף פון איהר אַלטען מאַן, וועלכער זעהט אויס אָנשטענדיג און עהרליך, געלונגען דאָס מעדעל צו איבערצייגען, אַז זי מיינט נאָר איהר טובה.

די שדכנ'טע האָט דאָס מיידעל ארייג-געפיהרט צו אַ פערמעגליכען בעקער אויף גענשא גאַס; דאָרט האָט זיך גע-פונען דער צוקינפטיגער חתן מיט זיינע עלטערן. ס'איז דאָן פאָרגעקומען אַ תנאים און דאָס מעדעל האָט געזאָלט בעלעגען דעם נדן.

דער בעקער האָט דעם מעדעל גע-זאָגט זיין אייזערנע קאַסע און ערקלערט, אַז ער געהמט אַן נדן'עץ. אָבער דאָס מיידעל איז געווען פאָרזיכטיג און דעם בעקער ניט געוואָלט אָנטרויען איהר געלד.

שפּעטער איז אויך פאָרגעקומען די חתונה און דער רייכער בעקער האָט צוגערעדט די יונגע פרוי, זי זאָל אָב-קויפען די בעקעריי, ווייל ער אַליין איז שוין גענוג רייך און ער וויל, אַז איהר מאַן זאָל זיך אַ ביסעל ארויפאַרבייטען. די יונגע פרוי האָט איינגעשטימט דער-צו און אָבגעגעבען איהר גאַנץ געלד און נאָך איינינע וועקסלען מיט איהר פעטער'ס זשירע פאַר דער בעקעריי, וועלכע איז אָבער נישט אַבגעשריבען געוואָרען אויף איהר נאָמען.

מ'האָט זי אַריינגענומען אין די בע-קעריי אויף „פּראַקטיק", כדי זי זאָל זיך אויסלערנען, ווי אומצוגעהן אין אַ בעקעריי. די „פּראַקטיק" איז בעשטאַנען פון שווערער אַרבייט און ווען זי האָט צום שלום געפאָדערט, אַז מ'זאָל איהר שוין איבערגעבען די בעקעריי, האָט מען די אונגליקליכע גוט צושלאָגען און ארויסגעוואָרפען אויף דער גאַס.

בלייבענדיג אָהן מיטלען צו לעבען, האָט זי זיך געווענדעט צום מאַן וועגען הילף, ער האָט איהר דאַן פאָרגעלעגט צו פערדינען דורך פּראָסטיטוציע און צוזאַמען מיט אַ פריינד האָט ער זאָגאַר געפּרובט זי אַוועקצופיהרען קיין אויס-לאַנד, וואָס עס האָט זיך זיי אָבער נישט איינגעגעבען. דער „מאַן" איז דאַן אַליין אַוועקגעפאָהרען און די יונגע פרוי האָט זיך שפּעטער דערוואוסט, אַז ער האָט ארויסגעפיהרט אַ פּאַרטיע לעבעדיגע סחורה פון וואַרשא קיין בוענאָס איירעס.

ס'האָט זיך ארויסגעוויזען, אַז דער ראָזינער „חתן" פלעגט דורך פערשיע-דענע שווינדלערייען חתונה האָבען מיט וואַרשעווער מיידלאַך און זיי נאָכדעם פערקויפען קיין בוענאָס-איירעס אין שאַנר-הייזער, דערביי פלעגען איהם העלפען דער דערמאָהנטער בעקער און די שדכנ'טע.

די אומגליקליכע יונגע פרוי, וועלכע האָט זיך ניט געלאָזט פערנאַרען און איז דאָך געפאַלען אַ קרבן פון די ניערער-טרעכטיגע פרויען-הענדלער, האָט זיך איצט געווענדעט צו דער מאַכט מיט אַ אָנקלאַגע געגען דעם „בעקער" און דער „שדכנ'טע".

דער ראָזינער פאַל קען זיין אַ וואָר-נונג פאַר פיעלע, וועלכע ווייסען ניט אויף וועלכע אופנים און מיט וואָסערע פערשידענע מיטלען די פרויען-הענד-לער פערשפּרייטען זייערע נעצען, אום צו פאַנגען אונשולדיגע נאַאיווע מיידלאַך.

דאָס נייעסטע פון טאָג.

רוסישע צוקער-פאַבריקאַנטען געגען יודישע בעגרענצונגען.

קיעוו (ספּ. צום ל. ט.) גראַף באָב-רינסקי האָט אין נאָמען פון צוזאַ-מענפאָהר פון צוקער-זאַוואָדען דער-וועקט א השתדלות ביים אינערן און האַנדעלס-מיניסטער, אַז מען זאָל ניט דערלאָזען איינצופיהרען די יודישע בעגרענצונגען אין די אַקציען-געזעל-שאַפטען, ווייל דאָס וועט ברענגען אַ פאָלשטענדיגען חורבן אין אַלע צווייגען פון דער רוסישער אינדוסטריע און בעזונדערס אין דער צוקער-אינ-דוסטריע.

קיעווער פינאַנסיסטען קויפען ערד אין ארץ-ישראל.

קיעוו (ספּ. צום ל. ט.) דער בע-קאַנטער יודישער צוקער-פאַבריקאַנט לעוו בראָדסקי און פיעל אַנדערע יו-דישע פינאַנסיסטען האָבען אָנגעהוי-בען צו קויפען גרויסע ערד-נחלאות אין ארץ-ישראל אויף צו בעזעצען דאָרט די יודען, וואָס וועלען איצט מאַסענוויי ארויסגעטריבען פון קיעוו.

וועגען אויסשליסע דריי דעפּוטאַטען.

פעטערבורג (פ.) אין דער קאָ-מיסיע וועגען דעם פּערזענליכען צוזאַ-מענשטעל פון דער גאָס. דומע, איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען אויסשליסען פון דער דומע דעם דע-פּוטאַט קערענסקי, וועלכער איז אָנגע-קלאַגט געוואָרען צום געריכט אין פּראָ-צעס פון די פעטערבורגער אַדוואָקאַטען דעם דעפּוטאַט סקאָבעלעוו, וועלכער איז פערמשפּט געוואָרען צו טורמע, און דעם ביסקופּ ניקאָן, וועלכער האָט זיך אין פערלויף פון אַ יאָהר ניט בע-טהייליגט אין די זיצונגען פון דער דומע. די קאָמיסיע האָט בעשלאָסען: בנוגע דעם ערשטען, איז צוליעב דעם, וואָס אויפ'ן 8 יוני איז בעשטימט געוואָרען די געריכטס-פערהאַנדלונג, האָט די פראַגע ניט קיין פּאַקטישע בעדייטונג. בנוגע דעם צווייטען — אויסצוהערען זיינע ערקלערונגען, און וואָס אַנבע-לאַנגט דעם דריטען האָט זיך די קאָ-מיסיע ארויסגעזאָגט געגען דעם, אַז מען זאָל ניקאָנ'ען תיכף אויסשליסען פון דער דומע אַלס דעפּוטאַט.

אַ השתדלות לטובת יודישע סוחרים.

כאַרקאָוו (פ.) די שטאָדט-דומע האָט מיט אַ מעהרהייט פון אַלע גלאָסע געגען איינעם בעשלאָסען צו דערוועקען אַ השתדלות ביים האַנדעלס- און אינערן-מיניסטער, אַז מען זאָל ערלוי-בען יודישע סוחרים צו זיין אין כאַר-קאָוו אויף די ירידים.

ווידער פער'משפּט פּראָפ. באָדוען-דע-קורטענע.

פעטערבורג (פ.) אויף אַ בע-זונדערע פּריסוטסטוויע פון דער גע-ריכטס-פּאַלאַטע איז לויט דער בעשטי-מונג פון סענאַט, בעטראַכט געוואָרען דער פּראָצעס פון פּראָפעסאָר באָדוען-דע-קורטענע, וועלכער איז אַנגעקלאַגט געוואָרען פאַר שולדיג לויט'ן פּאַראַגראַף 129 און איז פערמשפּט געוואָרען צו צוויי יאָהר פעסטונג, און פריינעשפּראָ-כען געוואָרען לויט'ן פּאַראַגראַף 1034 די פּריסוטסטוויע האָט איהם אַנערקענט פאַר שולדיג אויך לויט דעם פּאַראַגראַף 1034 און האָט איהם פערמשפּט צו 8 חדשים טורמע.

אַלע זענען איבערצייגט אַז

קנייפ'ס זייף

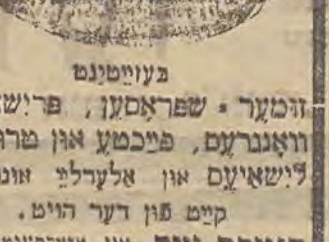

בעווייזט

זומער-שפּראָסען, פּרישצעס, וואָנגרעס, פלעכטע און טרוקענע לישאַיעס און אַלערליי אונריינינ-קייט פון דער הויט. 5355

קנייפּס זייף איז אַנערקענט פון די גרעסטע דאָקטוירים.

מיט דעם כרמל-ווין „ברזל" האָב איך מיך בענוצט ביי קימפּעטאָרענס מיט אַ זעלטענעם אונגלויבליכען ער-פאָלג, אלס קרעפּטיגעס מיטעל אָבצו-היטען די בלוטשטירצע און צו פער-קלענערען די היץ.

דאָקטאָר רייך. 609 8

צו דער פערלאָבונג פון פרל.

נאַטאַליא מענדזיצקא

מיט ה' לעאָן גאָלדהערש

גראַטולירט הערצליכסט

עזריאל ראַוויצקי. 646

דאָס גערעטעניש.

קישינעוו (פ.) פון פערשיעדענע ערטער פון בעסאַראַביען קומען אָן ידיעות וועגען אַ פאָלשטענדיגער פער-ניכטונג פון די פלוימען צוליעב דעם וואָס ס'האָבען זיך בעוויזען פיעל זשוקעס.

אַ נאַפט-שרפה.

יעקאַטערינאָדאַר (פ.) פון אַנ'אויפרייס האָבען זיך אָנגעצונדען איי-נינע נאַפט-רעזערוואַרען. די שרפה דויערט נאָך.

נאָכ'ן מיניסטאַרען-קריזיס אין סערביען.

בעלגראַד (פ.) דער מיניסטאָ-רען-קריזיס האָט זיך געענדיגט, פּאַ-שיטש בלייבט אויף זיין פּאָסטען, אין קאַבינעט קומען ניט פאַר קיין שום שנוים. דער קריזיס איז ענטשטאַנען צוליעב דעם וואָס די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען אין פּאַרלאַמענט האָבען גע-שלאָסען אַ בלאָק. דאָס האָט געצוואונ-גען דעם קאַבינעט זיך איינצוגעבען אין דעמיסיע. עס האָט זיך אָבער גלייך ארויסגעשטעלט, אַז מען קען ניט צו-זאַמענשטעלען קיין קאַבינעט פון די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען און דער קע-ניג האָט דעריבער געבעטען פּאַשיטש'ן, ער זאָל ווייטער בלייבען ביי דער מאַכט!

דער נייער מיניסטאַרען-קאַבינעט אין פראַנקרייך.

פּאַריז (ספּ.) אַ גרופּע, וועלכע האָט זיך פעראייניגט מיט די ראַדיקאַל-סאָציאַליסטען האָט זיך אָבגעזאָגט אויס-צודריקען איהר צוטרוי דעם נייעם מיניסטאָרען-קאַבינעט.

פעטערבורג (ספּ.) דאָ איז מען זעהר צופרידען מיט דעם נייעם מיניסטאָרען-קאַבינעט פון ריבאָ. אַ גוטען איינדרוק האָט אויך געמאַכט, וואָס דעלקאַסע האָט איבערנומען דעם פּאָרטפעל פון קריעגס-מיניסטער.

אַ נייער צוזאַמענשטויס.

פּאַריז (פ.) אין דער פריה האָ-בען די שטרייקער ווידער בעוואָר-פען מיט שטיינער דאָס מיליטער און פּאָליציי. אויף איין גאַס האָבען די דעמאָנסטראַנטען בעלאַגערט אַ הויז, וואָס איז פערנומען געוואָרען פון צוויי אָפיציערען. דאָס מיליטער האָט פונאַנ-דערגעטריבען די דעמאָנסטראַנטען, וועלכע האָבען זיי פערוואָרפען מיט אַ האָגעל פון שטיינער. ס'זענען פאָרגע-קומען מאַסען אַרעסטען. עטליכע קאַ-ראַבינערען און סאָלדאַטען זענען פער-וואונדעט געוואָרען.

רוים (פ.) די מאָרגען-צייטונגען זענען היינט ערשינען. די אַרבייט האָט זיך שוין אָנגעהויבען.

אַ גרויסע מאַניפעסטאַציע פון סופראַזשיסטקעס.

לאָנדאָן (פ.) שפּעט אין דער נאַכט האָט די סופראַזשיסטקע פּאַנק-

ביים צוזאַמענשטויס זיך פון דער גאַל און לעבער-קראַנקהייטען.

איז זעהר וויכטיג, אַז די מאָגען-פונקציע זאָל פּאַרקומען רעגעלמעסיג. לויט די וויסענשאַפטליכע בעאָבאַכטונגען איז וויענער פראַנץ-יאָזעף-ביטער-וואַסער עלגעמיינעס שפּי-טאַל איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דורכ'ן געברויכען 8 טעג פאַר דאָס נאַטירליכע פראַנץ-יאָזעף-ביטער-וואַסער צו איין גלאָז טעגליך, נלייכצייטיג מיט'ן מאָגען-רייניגען האָט ער גע-בראַכט דעם נוצען, אַז די גאַל האָט זיך מערק-באַר פערקלענערט. צו בעקומען אין אַלע אַפּ-טייקען און אַפּטייק-סקלאַדען.

הערסט, געטראָגען אין אַ טראַן-שטוהל, בראַש פון אַ גרויסען המון ווייבער זיך געלאָזט צום פּאַרלאַמענט, די פּראָצעסיע האָט געפיהרט אַנ'ענגלישער פּאַסטאָר. קומענדיג אין די צענטראַל-כאַרטאַלען האָבען רייטער-פּאָליציסטען ארומגערינ-געלט פּאַנקהערסט'ן, אָבגעטיילט פון דער איבעריגער פּראָצעסיע און זי אַרע-סטירט. די פּראָצעסיע איז צוטריבען געוואָרען דורך דער פּאָליציי. איינינע סופראַזשיסטקעס זענען אריינגעדרונגען אין פּאַרלאַמענט און זענען אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן סעקרעטאַר פון דער ליבעראַלער פראַקציע, וועלכער האָט זיי צוגעזאָגט איבערצוגעבען דער רע-גירונג די פאָדערונגען פון די אַרביי-טער-פרויען וועגען זיי שטימ-רעכט.

שטרייקען.

באַקו (פ.) אין באַלכאַנער ראַיאָן שטרייקען 9,000 אַרבייטער. די שטריי-קענדע האָבען צווישען אַנדערען ארויס-געשטעלט, אַזעלכע פאָדערונגען ווי אַנ'אַכט שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג, און די פייערונגען פון ערשטען מאי.

אַרעסטירט אַ שפּיאָן.

קאָפּענהאַגען (ספּ.) אויף דער באַלטישער אויסשטעלונג האָט מען נעכטען אַרעסטירט אַ געוויסען אַנדער-סען, וועלכען מ'איז חושד אין שפּיאָ-נאַזש.

דער אויפשטאַנד אין אַלבאַניען.

דוראַצאָ (פ.) אין פיערי איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס צווישען די רעוואָלוציאָנערען און די זשאַנדאַר-מען, וועלכע האָבען געפיהרט קיין בע-ראַן אַרעסטירטע אַלבאַנעזער. די זשאַנ-דאַרמען האָבען געהאַט אַ מפּלה. די רעוואָלוציאָנערען האָבען בעפרייט די אַרעסטירטע און האָבען פערנומען דעם פּאָסט-קאָנטאָר פון פיערי. דער גובער-נאַטאָר פון בעראַן האָט ארויסגעשיקט אַ פערשטאַרקונג.

אָבגעשאַפט לייב-שטראָף אין די שולען.

פעטערבורג (פ.) לויט דער אַלעראונטערטעניגסטער בקשה פון דעם פינלענדישען סענאַט, איז אַלעדהעכסט בעשטעטיגט געוואָרען דער פּראָיעקט צו פערווערען אָנצווענדען לייב-שטראָף אין די שולען.

דער סוף פון גענעראַל-שטרייק

רוים (פ.) אין פלאָרענץ, טורין און גענוא איז די אַרבייט צוריקגע-שטעלט געוואָרען. אין מילאַן שטרייקען נאָר איינינע קאַטעגאָריעס אַרבייטער. די טראַמוואַי בעוועגונג פונקציאָנירט רעגולער. די מאַגאַזינען זענען אָפען. די צייטונגען האָבען אָנגעהויבען ארויס-צוגעהן.

ביספינג-פּראָצעס.

אויף דער נעכטיגער זיצונג האָט גע-האַלטען אַ לענגערע פערטהיידיגונגס-רעדע דער אַדוואָקאַט וורובלעווסקי. דער רעדנער שטעלט זיך אויספיהרליך אָב אויף דער פראַגע וועגען די מאַטער-יעלע בעציהונגען פון דעם בעשולדיג-טען צום פירשט און בעווייזט, אַז דער פירשט האָט זיך גענויטיגט אין געלד. ביספינג'ס מאַטעריעלע לאַגע איז געווען אַ גלענצענדע און ער האָט געקאָנט לייהען גרויסע סומען דעם פירשט. דערפון בעהמען זיך די וועקסלען ביי ביספינג'ן, וועלכע זענען כלל ניט קיין

געפעלשטע.

נאָך איהם רעדט דער פערטהיידיגער פּאָסכאַלסקי, וועלכער בעהאַנדעלט אויך די פראַגע וועגען די וועקסלען און קומט צום בעשלוס, אַז זיי זענען ניט קיין געפעלשטע.

אַ נייע ריטואַל-לעגענדע.

נאָכדעם, ווי די אָדעסער שוואַרץ-מאה'ניקעס האָט זיך ניט איינגעגעבען צו פּראָוואָצירען אין אָדעס אַ בלוט-בלבול אויף יודען האָבען די היינגע פּאָגראָמשטשיקעס אָנגעהויבען אויסצו-טראַכטען אַ שפּאָגעל-נייע „ריטואַל-לעגענדע".

פון מכלומר'שט „זיכערע קוועלען" דערצעהלען די היגע שוואַרץ-מאה'שע בלעטלאַך, אַז עפּיס איינער אַ יוד האָט אויסגעצאַפּט פון אַ קריסטליך יונגעל אַ פלעשיל בלוט, מיט'ן איינטייך, אַז ער שטעלט איהם פּאָקען, און איז אַנטלאָפען.

די מאַכט האָט וועגען דעם אָנגע-הויבען צו פיהרען אַ גענויע אויספאָר-שונג, און עס האָט זיך ארויסגעשטעלט, אַז איינער אַ יודישער פעלדשער האָט טאַקי געשטעלט פּאָקען אַ קריסטליך יונ-געל, דער פעלדשער האָט אָבער קיינ-מאָל אַפילו ניט אין זינען געהאַט צו אַנטלויפען און ער האָט אויך ניט גע-האַט צוליעב וואָס צו אַנטלויפען.

די מוטער פון דעם יונגעל האָט אויך ערקלערט, אַז דער פעלדשער האָט קיין שום פלעשעל ניט געהאַלטען ביים שטעלען די פּאָקען און ער האָט פון איהר קינד קיין בלוט ניט געצאַפּט.

שפּעטער האָט זיך ארויסגעשטעלט, אַז באַלד נאָכ'ן שטעלען די פּאָקען זענען צו דער מוטער פון'ם יונגעל גע-קומען צוויי אונבעקאַנטע טיפּיקעס און האָבען אָנגעהויבען „איבערצייגען" די מוטער, אַז דער יוד האָט כלומר'שט אויסגעצאַפּט דאָס בלוט פון איהר קינד.

אָט אזוי ווערען אַלע טאָג פּאַב-ריצירט נייע ריטואַל-בלבולים.

רעדאַקטאָר: י. אונגער.

אַרויסגעבער: (ע. האַמבורסקי. (א. טענענבוים.

גרויסעס טעאַטער דיר. י. זאַנדבערג.

היינט פרייטאג צו-נאַכטס ווערט נישט געשפּילט.

מאָרגען שבת צוויי פאָרשטעלונגען:

1) נאַכמיטאָג 3 אַ זייגער נור איין גאַסטראָל

פון ה. גרויסער קינסטלערין די פון אַלען אַנערקענטען בעסטע יודישע שוישפּיע-לערין, וועלכע האָט זיך ערוואָרבען אַ גרויסען נאָמען אויף דער אינטער-נאַציאָנאַלער ביהנע

מיסס מאַלווינע לאָבעל

געשפּילט ווירד צום 11-טען מאָל

יעדע פרוי

ווי זי זוכט ליעבע

הויפּטראָלען: „יעדע פרוי" די געפייערטע קינסטלערין אונזער ליעבער נאָסט

מיסס מאַלווינאַ לאָבעל

בעמערקונג! אין 4-טען אַקט אַ גרויסע קאַרנאַוואַל-נאַכט אויף דער ניו-יאָרקער וויסער גאַס אין וועלכע ס'נעהמען אַנטהייל ביז 150 מאַן און אַ ספּעצ. אָרקעסטער.

2) שבת צו נאַכטס פּרעמיערען-אָבענד

ערשטעס אויפטרעטען פון דער ווייַנבערג צום ערשטען מאָל גרויסע אָפּערעטען ניו-אָנגאַזשירטע זינגערין מ' נאָוויטעט די וועלטען קאָמישע אָפּע-רעטע פון ל. בוימאַל דער קאַפּעלמייסטער לאַב-ערפעלד

מאַדאַם פרייליין

30 גומערן געזאַנג 30

הויפּטראָלען: רחל'ע (מאַדאַם פרייליין)—מ' וויינבערג, מאַיאַ אָנ'אַם—מ' סיעראָצקאַ, קלאַראַ—פרל. אריעל, שרה בלומענטאַ—מ' פּיביך, דניאל בלומענטאַל—ה' אַדאָלף בערמאַן, יעקב מאַני-דעלבורג—ה' מיכאַלעסקאָ, מאָריץ מאַנדעלבורג—ה' לעבעדיעוו.

בעמערקונג: צווישען די זעהר אינטערעסאַנטע געזאַנג-נומערען מאַכען מיר אויפמערק-זאַם אויף פאָלגענדע: 1) „אַז מ'האָט נישט קיין בריה, טהוט מען אַ'עבירה" (קאָמישעס דועט), 2) „מיידעלעך געדענקט אין גאָט, חוץ אַב, וואָס אַפער מאַמע האָט אָנגעהויבט", 3) מיט מול אין אַ גוטער שעה! (סעקסטעט), 4) בראַוואָ פערדלעך, בראַוואָ ביס! (אַנסאַמבל), 5) דער פריהלינג (קאָמישעס טריאָ), 6) אַז מען לאַכט, בריהט מען זיך אָב (דועט), 7) די פרישע לופט (קוואַר-טעט), 8) א) פרויען, איהר זענט אַלע פערברעכער, ב) פּטט... פּטט... (צוויי קאָמישע קופּלע-טען), 9) איך וועל איהם זיין אַ חייבעל געטריי און פיין (דועט), 10) וואָס דאַרף איך אין הוויזען געהען! (קופּלעטען), 11) פערגעס-מיך-נישט (אַ קופּלעט, בעגלייט פון'ם לאַר און קאָסט-יומען פון'ם בלימעל, „פערגעס-מיך-נישט", 12) א) אַפשיעדס-כאָר, ב) פרישע מילך, ג) גראַ-טולאַציאָנס-כאָר, ד) אַ פויערן-כאָר (אַלע פיער אָנבאַמבלען מיט טענץ).

צו דער אָפּערעטע „מאַדאַם פרייליין" איז פערפערטיגט געוואָרען נייע דעקאָראַציעס, קאָסטיומען און בוטאָפאָר. די אָריגינעלע טענץ צו „מאַדאַם פרייליין" זענען איינשטודירט פון ה' לעבעדיעוו. צו דער אָפּערעטע „מאַדאַם פרייליין" איז דער כאָר און אָרקעסטער פערשטאַרקט אונטער דער ליידונג פון ניי-אָנגאַזשירטען דיריגענט ה' ווייַנבערג.

מאָנטאָג דעם 2/15 יוני 32-טע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון האַנדלונגס-קלוב גאַסטשפּיעל פון די געפייערטע קינסטלערין

מיסס מאַלווינאַ לאָבעל.

בילעטען ביי זעהר בילינע פּרייזען בעקומט מען ביז מאָנטאָג 5 אַ זייגער אין מאַגאַזין ביי ה' ליקערמאַן, דזיעלנאַ № 2.

גרויסעס טעאַטער דירעקציאָן י. זאַנדבערג.

דאָנערשטאָג, ד. 5/18 יוני

גרויסער בענעפיס און עהרענאָבענד

פון דער גרויסער קינסטלערין די פון אַלע אַנערקענטע בעסטע יודישע שוישפּיעלערין, וועלכע האָט זיך ערוואָרבען אַ גרויסען נאָמען אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער ביהנע

מיסס מאַלווינע לאָבעל

אויפגעפיהרט ווערט צום ערשטען מאָל אויף דער יודישער ביהנע אַלעקסאַנדער דיומאַ'ס מייסטערווערק

די קאַמעליענדאַמע

מיט דער בענעפיציאַנטין מיסס מאַלווינאַ לאָבעל אין די טיטעלראָלע, וועלכע איז אַנערקענט געוואָרען פון די אַמעריקאַנער יודישע און ענגלישע פּרעסע אַלס די בעסטע „מאַרגאַריטאַ גאַטיע" אויף די יודישע ביהנע.

אויספיהרליכעס אין די ווייטערדיגע אַנאָנסען.

בעמערקונג! צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען אַלס אָנדענקען אַ פאָטאָ-גראַפיע פון דער געפייערטער קינסטלערין גראַטיס.

בילעטען מעגליך צו בעקומען אין דער קאַסע פון גרויסען טעאַטער. 5739

צו פערמיעטען

פון 1/14 יולי 1914 זאהאדזקא 27 אײַן לאדען מיט איין צימער עט קיכע צוזאמען וואס עס איז אײַן אײַנגעפיהרט מטער-געשעפט אויך 2 צימער עט קיכע אויך אײַן צימער עט קיכע. צו ערפאהרען בײַ ב. סקאָסאָװוסקא נאָװאָמיעסקאַ 30. 653

א גראמאפאן

פון דער בעסטען קאָנסטרוקציע
צו פערקױפען.
דלוגאַ 17 װאהנ. 25.

צו פערמיעטען

פון 1 יולי 2 פאבריקס-זעלע 30 + 38 מיט עלעקטרישען בעטריעב נעאמגנעט אויף חעבערע אדער אנדערע פאבריקס-צװעקע צו ערפאהרען בײַ ח. װילבער שרעדניע 1. 656

א בילאנז-פעהיגער בוכהאלטער

מיט לאנג-יעהריגער פראקטיס ערטיילט אונטערריכט אין דער דאָפעלטער איטאליענישער בוכפיהרונג, קארעספאָנדענץ עט קאָנטאָ-קאָרענט רעכנונגען צו מעסיגע פרײַזען, צו ערפאהרען זאהאדזקא 40 װ. 25 פון 1 ביז 3 נאכם. און פון 8 אוהר אבענדס. 10 2

װיכטיג פיר סוחרים פון עלעקטרישע טאשען-לאמפען

קאטאלאגען און פראספעקטען גראטיס.

Berlin, M. Riwkess, Bülowstr. 95.

Anstat Gratulations-Depesche zur Vermählung des Frl.
Bella Pomeranz
mit Herrn
Abram Rosner
Spende für Nationalfond 50 kop.
J. Znamirowski & Frau. 616

אײַן יונגער מאן

18—19 יאהר אלט, אנשטענדיגע עלטערן קען פינדען פאסטען בײַ א. לעװין קאָנסטאנטינער 20 גילזען פאבריק. 642

פראשעניעס 659

קרימינעלע פראצעסען, אפעלאציעס, קאסאציעס, קאָנטראקטען, אױסלענדישע פעסער, אויך אדמיניסטראטיװע זאכען נעמט אן דוד מאקאָװ װידזעװסקא 36 װ. 38.

שטיקערינס

עם אויסשנײַדערינס פון דושערגאָניע הערען נעצוכט װידזעװסקא 28 פראָנט אין לאדען. 650

שטאָפערמעדלעך

הערען נעצוכט װיעלאָנא 40 אפיציגע 1-טער שטאָק. 657

CASINO

פון מאָרגען שבת—גרויסע סענסאַציאָן!

די 2 נײַע דעטעקטיװען סטעלע און קאטע

אוים לאָנדאָן שפיעלען צום ערשטען מאל אין דער 4 אקטיגער סענסאציאָנעלער דעטעקטיװ-דראמא

די געלד-פעלשער

אנפאנג 3 אוהר.
געװעהנליכע פרײַזע.

ODEON

איבער דעם קאָלאָסאלען ערפאָלג נור נאך 3 טאגע

פאנטאמאס

V-טע סעריע:

אין בלוט און טרעהרען

דאס ראפינירטעסטע דעטעקטיװ-דראמא פון דעם סעזאָן אין 8 טהײלען.

1) פראָלאָג, 2) דער אומבעקאנטער, 3) דער טײַװעל, 4) אונטער דער מאסקע, 5) דאס דאָפעלטע שפיעל, 6) בלוט און טרעהרען, 7) דאס לעצטע קונצשטיק, 8) עפילאָג.

אין דער בעקאנטער פרעכטיגער אויספיהרונג פון דער פירמא „גױמאָנט".
געװעהנליכע פרײַזע.

טעאטער
„פלארא"
זאװאדזקא באלוט 22.

װידער איבערראשענדעס נײַעס אין טעאטער „פלארא"!

נור הײַנט פרײַטאג און מארגען שבת װירד געװיזען די װונדערהאפטע דראמא אין 6 גרויסע טהײלען

אין די נעגעל פון טײַפעל

1) דאס צהיננען צו גנבה'ס. 2) געכאפט פון די פאליציי. 3) אױסגעראָובט דעם קאָװאל'ס פרוי. 4) װאס איז היפנאָזירען. 5) דאס אנטלױפען. 6) געפאקט דעם רױבער, חי אויך

מר. און מרס. קוסטין

װעלען א װיספיהרען דעם קאמישען סקעטש מיט געזאנג

די מוהמע אוים װארשוי.

דיר. ה. קיסעלעװסקי.

אנפאנג האלב 10 אבענדס. מאָרגען שבת 3 אוהר נאכמיטאג. **בעמערקונג:** די אנדערע װאכע איבעראשענדע נײַעס.

רעסטאראן פאפענדארף
א. ברוינע.

זונטאג דעם 14-טען יוני װעט פארקומען

א מיליטער-ארקעסטער-קאנצערט

פונ'ם ארקעסטער פון דעם קעקסהאלמ'שען לײַבגװארדיע-רעגימענטס דעם קײַזערס פון עסטרײַך. אנפאנג האלב 4 נאכמיטאג. ענטרעע 25 און 10 קאפ. נישט אכטענדיג אויף די גרויסע שװיריגקײַטען און אונקאסטען, װעלכע עס פערלאנגט דאס נארטענגאָטסט, האט איך פאר דעם נעעהרטען פובליקום דעם אײַנטריטס-פרײַז זעהר ערמעסיגט.

אום צאהלרײַכען בעזוך בעטעט
דער האכאכטונגספאל א. ברוינע.

פאן „אוזדראװיסקא"!

היערמיט װירד בעקאנט געמאכט דאס די אונטערזוכונג דער קראנקען צום III-טען זאמער סעזאָן שטאטפינדען װירד:

מאָנטאג דען 15-טען יוני די נומער'ן פון 204 ביז 218 1-טער קלאס אונד פון 197 ביז 246 II-טער קלאס. דינסטאג דען 16-טען יוני אלע װײַטערע נומערען I-טער אונד II-טער קלאס. די קראנקען זאלען קאממען נאך די קאנצעלאריע פון „בקור חולים" (אָגראָדאָװא 11) אן די בעשטימטען טאגען אום 6 אוהר נאכמיטאגס רעקלאמאציאָנען פון פערשפעטיגטען װערדען נישט אנגענאממען. 649

שנײַדער-מעדכען

װערען געזוכט צום נעהען בײַ פאָזנאנסקא זאַװאדזקא 40 און נאָװאָמיעסקא 19. 652

א גוט פערדיענסט

פיר 3 עהרס מיט נומקעס װיך צו װענדען קאמיענא 14 רעכטע אפיציגע 2-טער שטאָק. 643

גוטע הערען שנײַדער-געזעלען

װי אויך װױזען װעסט-נײַער װערט געזוכט בײַ מ. טראָשט גמערס ריננ 1 שערעצקא. 641

שנײַד ערינס

װירד פער זאָפארט נעזוכט פעטריקױער 17 בײַ װײַדער, קאָרסעטען געשעפט. 658

פעטריקױער 15

נור אין טעאטער „אפטיק-פאריזיע"

פעטריקױער 15

מארגען שבת װעט צװישען פיעל אנדערע בילדער געװיזען װערען

שערלאק האלמס

LUNA

הײַנט, צום לעצטען מאָל

טהאמאס א. עדיסאנ'ס קינעטאפאָן

הײַנט א סעריע נײַע בילדער.

װער עס האט נאך דעם קינעטאפאן ניט געזעהען, דער זאל ניט דורכלאזען די לעצטע געלעגענהײַט.

אויסער דעם דער גרויסער סענסאציאָנס-שלאגער:

דער הערר פון דער װעלט

דראמא אין 6 טהײלען. ◻ געװעהנליכע פרײַזען.

מארגען! דער גרעסטער דעטעקטיװ-שלאגער זײַט בעשטעהען דער קינעמאטאגראפיע מארגען!

דער מאן אין קעלער

העלדענטהאטען פון ענגלישען דעטעקטיװ שטואַרט װעבס.

גרויסעס דראמא אין 6 טהײלען, און אנדערע בילדער.

טעאטער
„אאזא"
רוג גלובנאַ און פעטריקױער

הײַנט צום לעצטען מאָל װעט דעמאָנסטרירט װערען צװישען אנדערע
א גרויסע סענסאציע אין 4 אקטען

מענשען און חיות

פון מאָרגען שבת און א גאנצע װאך
די V-טע סעריע פון

פאנטאמאס

דער קעניג פון די באנדיטען

בלוט און טרעהרען

דאס גרעסטע קרימינאל-װערק אין 8 אקטען:

1) פראָלאָג, 2) דער אונבעקאנטער, 3) א טײַװעל, 4) אונטער דער מאסקע, 5) בלוט און טרעהרען, 6) א דאָפעלט שפיעל, 7) דאס לעצטע שטיקעל, 8) עפילאָג.

לאָטעריע-צעטלען

¼ 20314, א האלבס 12282 זענען פערלױרען געװאָרען, זײַ װערען פאר אונגילטיג ערקלערט. 636

לערן-יונגען

װירד געזוכט אין פאבריק פון רײַזע-ארטיקעל און פארטמאָנעים פון ב. גראַבאָװיעצקי פאָלודניאָװא 10. 2 1 640

לערן-יונגלעך

װערען געזוכט בײַם שילדערנמאלער י. מ. פוקס פעטריקױער 36 2-טער הויף. 645

צו פערמיעטען

סאָלנא 9 פון 1/7 1 צימער עט קיכע װי אויך אײַנצעלנע צימער און קעלער געאײַגנעט פאר פאבריקאציע מיט עלעקטרישע קראפט. צו ערפאהרען דארטזעלבסט. 44

SFINKS

טויט-קוש

דראמא אין 5 טהײלען פון דעם צירק-לעבען, פון דער גאלדענער סעריע „אמבראָזיאָ".

צוליעב קלײדונג
ארשטפאלע אמעריקאנישע קאמעדיע.

גױמאנט-זשורנאל
לעצטע געשעהעניסען.

אויסער פראגראם:

מאקס לינדער אלס טאנגא-לעהרער אין בערלין

אורקאָמישע לאך-סצענען.

פרײַזען: 15, 20 און 30 קאפ.

פון מארגען שבת א גרויסע סענסאַציע, װעלכע בלײַבט א נעהײַמניס ביז מאָרגען.

העלענענהאף

שבת, דעם 13-טען יוני א

גארטען-קאנצערט

אנפאנג 4 א זײגער. ענטרעע 25 און 10 ק.

זונטאג דעם 14-טען יוני א

פריה-קאנצערט

אנפאנג 7 אוהר פריה. ענטרעע 15 און 5 קאפ.

נאכמיטאג א גרויס קינדער-פעסט. צװײַ ארקעסטערס. קינדער װעלען בעקומען איבערראשונגען. ענטרעע 30 און 15 ק.

אבענדס—פײַערװערק.

װארשעװער „מיניאטור" אין טעאטער „אורא ניא"

צענעלניאנא 34, טעלעפאָן 35-23

פון הײַנט, אויפטריט פון דער בעריהמטער אונגארישער ארטיסטקע

מ. מאריעטא

אפערעטע, פארס, קאבארעט, ארקעסטער, קינעמאטאגראף און בופעט. דער פרײַז פון פלעצער פון 20 ק. ביז 1 ר'. אנפאנג פון די פארשטעלונגען 8 און 10 אוהר אבענדס. אנפאנג פונ'ם קאָנצערט 7 אוהר. זונטאג פון 4 אוהר בײַ אונגינסטיגעם װעטער פינדעט די פארשטעלונג אין זאל.

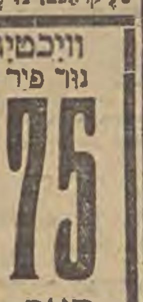

װיכטיג פיר דאמען!
נור פיר
75
קאפ.
מאכען מיר די עלעגאנטעסטע
היטע

נאך די לעצטע פאריזער מאָדע װי אויך די עלטעסטע היטע איבערארבײַטען װיר אויף נײַ. גרויסער אויסװאהל פון פערטיגע נײַע היטע און צודאטען

דאמען-היטע-אטעליער
„CHARMAN"
זאַכאָדניא 84, װ. 1.

6735 האלעלע א./ס.

יאַקאָבי'ס כשר האָטעל
„דער גאלדענער לײב"
טעמפערפלאן 1 אם לײַפציגער טורם.

א י ג נ ע פון אנשטענדיגע עלטערן קען זאָפארטיגע צאהלונג קען זיך מעלדען צו יאזעף בערלינסקי הסקער גיא 57. 657

Генохъ Литманъ
потерялъ свой паспортъ, выдан. магистр. г. Лодзи. Отдать въ полицію. 633

צו פערמיעטען

פערס. לאדען מיט מאדערנע שויפענסטער עלעקטרישע בעלױכטונג, װאױ פערס. װאהנונגען און א קעלער-לאדען אין װעלכען עס האט זיך ביז יעצט א אמטאָן-געשעפט געפונען. זגערזשער 5. 648

אזוי

װי דער נומער 20 דן „צײַט" האט קאסטען 25 קאפ. אזוי האב איך בעשלאסען אװעק צו געבען דאס גאנצע פערדיענסט פאר די רעדאקציע „צײַט", צײַטונגספערקױפער חיים דאָברושינסקי. (רוג זגערזשער און אלעקסאנדער, בײַם אפטײק.) 00

שנײַדער מעדכען

צו גוטע ארבײַט װערט געזוכט װידזעװסקא 13 בײַ װידאװסקי. 651

צו פערמיעטען

פון 1 יולי א לאדען נעבסט 2 צימער און קיכע מיט עלעקטרישע ליכט, אלעקסאנדראָװסקא 101 צו ערפאהרען בײַם װירט. טעלעפ. 25-26. 647

װאהנונגען צו פערמיעטען 659

אין פראָנטהויז מאָניוסטראָצקא 8. 1, 2, 3 צימער און קיכע מיט אלע בעקװעמליכקײַטען. לופטיגע געגענד, נעגענאיבער דער יודישער גימנאזיע.